بسم الله الرحمن الرحيم

د اسلامي تاريخ له پانو څخه

(۱۰)

ډاکټر کفايت الله وردګ

د کتاب په اړه

د کتاب نوم : د اسلامي تاریخ له پانو څخه (۱۰)

لیکوال : ډاکټر کفایت الله وردګ

د کمپیوټر چاري : محمد نذیر (ذبیح) 03138182431

د چاپ وار : لمړی

د چاپ شمېره : ۱۰۰۰ ټوکه

ZamZam

Publication Company

زم زم

خپرندویه ټولنه

 Zamzam_publication@yahoo.com

 00923009808094
00923009101098

Unit R 7 Alwajid Plaza, Faisalcolony Chawk, Dalazak road
Peshawar, KPK, Pakistan

د اسلامي تاريخ له پاڼو څخه

په زړونو کې د اسلامي جذبې لرونکو ځو ورونو زمونږ ددې لپاره ملا تړلې ده چې تر پورتني نوم لاندې د کتابونو يوه سلسله روانه وساتو پدې هلو ځلو کې زمونږ هېڅ مالي او دنيوي فايده نشته زمونږ غرض صرف د الله تعالی رضا ده او پدې سلسله کې مونږ ځو نکتې تر نظر لاندې لرو چې مونږ دې تولو هلو ځلو ته هڅوي .

۱. پښتنو ورونو ته ددوی په خپله خوږه ژبه کې ديني معلومات ورکول.

۲. د اسلامي تاريخ د مهمو واقعو ياد را تازه کول .

۳. مسلمانو ورونو ته د دوی د مقدس دين په اړه د مطالعې ضمينه مساعدول.

٤. په تېر تاريخ کې د قربانيو مثالونه د نن زمانې ويده مسلمان امت ته ور په زړه کول .

٥. د اسلام په تاريخ کې د تېرو مسلمانانو د صبر واقعې هغه خلکو ته ور په يادول چې اوس هم په کومه نه کومه وجه د کفر له لوري نه ځوريږي .

٧. موجوده مسلماني جامعې ته موقع ورکول چې د خپلو تېرو مسلمانانو د ژوند، مېړانې، ځوانمردی، قربانی ... نه عبرت واخلي .

او بالآخره نوي ځوان تنکي نسل ته د اسلامي

تاريخ د لويو كتابونو څخه لويي خبري د وړو رسالو او كتابونو په شكل كې د دوی د اسانتيا لپاره وړاندې كول .

دا پورتنۍ او څه نوري داسې نكتې دي چې مونږ ددې سلسلې رواني ساتلو ته هڅوي او ان شاء الله ترڅو مو چې وس وي دا لړی به مونږ همداسې روانه ساتو لله الحمد داده ستاسې تر لاسونو پورې ددې مباركې لړی لسمه كړی هم در ورسېده او پدې كړی كې مونږ د رسول الله ﷺ د يو څو پاكو او عفيفو صحابياتو رضوان الله عليهن ذكر ته مخ اړولی دی اميد دی چې ستاسې د خوښې وړ به و ګرځي او كه كوم ملګري دې لړی ته د لا زياتو ښه كولو لپاره په ذهن كې مشورې لري او يا خدمت كول غواړي زمونږ غوږه ورته خلاصه ده او كه ددې كتاب او يا دې لړی په اړه ستاسې څه ډول اعتراض، سوال، نيوكه، نكته، نظريه او يا مشوره وي نو ددې سلسلې چلونكي به يې لتاسې نه د كور وداني په ويلو سره په ورين تندي واوري او په راتلونكو كتابونو كې به يې په ياد لري . مننه

د زمزم خپرندويه ټولنې اداره

E-mail: zamzam_publication@yahoo.com

په اسلام کې اول شهيده

حضرت سمية بنت خياط رضی الله تعالی عنها

دا هغه بي بي وه چې الله ① ورته په داسې وخت کې شهادت نصيب کړو چې تر دې نه وړاندې دا مرتبه بلې ښځې ته نه وه ورکړل شوې دا مبارکه د عمار بن ياسر ❽ مور وه او ياسر بن عامر بن مالك بن کنانه بن قيس العنسي ❽ يې خاوند وو په مکه مکرمه کې په اسلام او يمان باندې مشرفه شوې وه او د هغه اوو کسانو له جملې نه وه چې په اسلام مشرف شوي وو ددې خاوند ياسر ❽ له يمن څخه راغلی وو دلته په مکه مکرمه کې يې د خپل ورک شوي يو ورور عبد الله لټون کولو يو دی وو او دوه له ده سره ورونه وو يو حارث او بل مالک بيا دی همدلته په مکه مکرمه کې پاتې شو او ورونه يې بېرته خپل ځای ته ستانه شول دی دلته پاتې شو او د ابا حذيفه بن المغيرة بن عبد الله بن عمر بن مخزوم سره يې حلف وکولو (دی به له هغه سره مرسته کوي او هغه به له ده سره په ممکن مشکل کې مرسته کوي) پدې وخت کې سمية رضی الله تعالی عنها د ابي حذيفة وينزه وه هغه يې ده ته په نکاح ورکړه ددې مبارکې نه ورته ماشوم پيدا شو عمار دا بيا ابو حذيفه ازاده

کړه او ددې له ازادي وروسته ابو حذيفه هم رحلت وکولو کله چې د اسلام رڼا مکې مکرمې ته راغله نو عمار د مور او پلار سره په اسلام مشرف شول همدارنګه پدې وخت کې دده يو بل ورور هم وو عبد الله ....

دوی هغه کسان وو چې د اسلام په شروع کې په ايمان مشرف شوي وو نو د کفارو د ظلمونو مخه دوی ته ور واوښته کفار ورغلل او څرنګه چې دا يوه داسې کورنۍ وه چې په مکه کې يې خپلوان نه درلودل ياسر ❽ له يمن څخه راغلی وو د ابي حذيفه سره يې حلف وو لکن هغه هم اوس مړ شوی وو او مېرمن يې هم ددې ځای نه وه هغه هم دلته وينزه وه نو له هېڅ لوري يې دلته خپلوان نه درلودل چې له دوی څخه يې دفاع کړې وای نو کفارو دوی درې واړه حضرت سمية، حضرت ياسر او حضرت عمار بن ياسر ﵃ ونيول په سره غرمه کې به يې په ګرمو شګو څملول ترڅو چې حضرت عمار بن ياسر د کفارو د خوشحال کولو لپاره دوی ته ښکاره کړه چې دی له خپل دين څخه تېر شو او بېرته د بتانو عبادت ته واوښتو نو دوی هغه پرېښودو او دی لاړو مدينې منورې ته د هجرت شرف يې حاصل کړو هلته يې رسول الله ﷺ ته قصه وکوله او دا يې هم ورته وويل چې په ما باندې تکليف زيات شو بيا ما په تا پسې خبرې وکولې

او د دوی د بتانو لويي مې ورته وويله .. رسول الله ☸ ورڅخه پوښتنه وکوله چې پدې حالت کې دې زړه څنګه وو؟ ده مبارک ❽ ورته وويل : يا رسول الله ☸ هغه په ايمان باندې ټينګ ولاړ وو نو رسول الله ☸ ورته و فرمايل : څه خبره نشته تا شه کړي دي او که دوی بيا ته داسې ګير کړې نو ته هم بيا همداسې ورته ووايه او بيا دده په اړه دا آيت نازل شو .

من كفر بالله من بعد إيمانه إلا من أكره وقلبه مطمئن بالإيمان

دا مبارک بيا د رسول الله ☸ سره په بدر، أُحد ، خندق کې او بيا وروسته په واقعة الجمل کې شريک وو او په صفين کې په ربيع ا لاول کال ۳۷ کې په شهادت ورسيدو.

نو په مکه کې يې کفارو په مور او پلار باندې کفارو تکليفونه روان وساتل ترڅو يې بېرته له خپل دين څخه واړوي لکن څومره به چې په هغې باندې تکليفونه زياتېدل همدومره به هغه نوره هم په دين باندې ټينګېدله تردې چې په همدې تکليفونو کې يې خاوند ياسر شهيد شو بيا هم دا بي بي رضى الله تعالى عنها تراوسه په خپل دين ټينګه پاتې شوه او د خاوند په مرګ يې هم صبر وکولو او د ابي جهل کار همدا وو چې په هره لاره کېدلى شي خلک د اسلام نه واړوي او ددې لپاره به ده هر ډول کوښښ کاوه او که داسې څوک

به په اسلام مشرف شول چې د ښه عزت او د بدبې خاوند به وو او ډېر خلک به يې تابعداران درلودل ده به ورته ويل : اسلام پرېږده کنه نو زه به په خلکو کې ستا عزت کم کړم او دا مشري به دې له لاسه واخلم او خلک به درپسې را پورته کړم بې عزته به دې کړې او که څوک به مالدار او د تجارت خاوند وو د ه به ورته ويل د محمد له دين څخه واوړه کنه نو دا مال به د درته تباه کړم او لدې مال څخه به دې خلاص کړم او هغه کس چې به بې وسه او غريب وو لکه دا د حضرت ياسر ❽ کورنۍ نو هغه به يې په تعذيب کوله ترڅو پاک اسلام پرېږدي لکن دا حضرت سمية رضی الله تعالی عنها په پوره مېړانه سره د ابي جهل ظلمونو ته سينه سپر کړي وه او هېڅ ډول ظلم ونشوای کولی چې دا مبارکه له خپل دين څخه تېره کړي د ټولو عذابونو سره يې نه ايمان کمزوری شو او نه يې په حوصله کې کمی راغلو او لکه د غره په شان په خپل ايمان ټينګه ولاړه وه يوه ورځ چې ابو جهل دې مبارکې ته خبرې کولې او ورته ويل يې : تا په محمد ☸ باندې ځکه ايمان راوړی دی چې ستا هغه خوښ دی د هغه شکل ستا خوښ دی ته وربانديې عاشقه شوې يې پدې وخت کې دا د زيات عمر خاونده وه دې د ابي جهل په مقابل کې هېڅ ډول ماتې نه منله او د هغه لعين خبرې ته يې داسې ځواب ور کرځولو څنګه چې

په کار وو هغه ورته غصه شو دا مبارکه يې په نيزه باندې ووهله او له هغه زخم نه شهيده شوه او په اسلام کې د اولنى شهيدې لقب يې واخيستو الله ① يې دي په جنت کې درجې لوړې کړي .
کله چې ابو جهل په بدر کې د خپل عمل په سزا ورسېدو او ووژل شو نو رسول الله ﷺ حضرت عمار ❽ ته وويل : الله ① ستا د مور قاتل ووژلو .

حضرت نسيبة بنت كعب رضى الله تعالى عنها

دا مبارکه حضرت نسيبة بنت كعب بن عمرو بن عوف بن مبذول بن عمرو بن غنم بن مازن ابن النجار الانصارية وه د اسلام په شروعاتو کې په ايمان مشرفه شوې وه د رسول الله ﷺ سره يې بيعت کړى وو او د رسول الله ﷺ سره د تکړه پهلوانانو په څېر په أُحد ، حديبية ، خيبر، حنين، يمامة، بيعة الرضوان، عمرة القضاء کې شريکه شوې وه د أُحد په ورځ چې کله حالات سخت شول د رسول الله ﷺ د شهادت خطر را مينځ ته شو دې مبارکې هغه لوښى وغورځولو چې په کوم سره يې زخميانو ته اوبه ورکولې او توره يې را واخيسته او په ځوانمردي سره يې د رسول الله ﷺ نه دفاع شروع کړه رسول الله

ﷺ فرمايي : ما داسې څه نه وو ليدلي کوم مې چې په اُحد کې د ام عماره نه وليدل ما به چې ښي طرف ته وکتل ام عمارة به مې وليده چې لما به يې دفاع کوله او چې به مې چپ طرف ته وکتل نو ام عماره به مې وليده چې لما به يې دفاع کوله .

د جنګ په حالت کې رسول الله ﷺ ورته وويل دومره څوک کولی شي لکه ته چې کوې ای ام عماره لما څخه وغواړه څه غواړې؟ دې ورته وويل په جنت کې ستا ملګرتيا .. رسول الله ﷺ ورته وويل تاسي ټول په جنت کې زما ملګري ياست .

حضرت ام عمارة رضی الله تعالی عنها دهغه کس سره په جنګ کې مخامخ شوه څوک چې رسول الله ﷺ ته ډير نيږدې راغلي وو او رسول الله ﷺ يې زخمي کړی هم وو او آواز يې هم کړی وو چې ما محمد قتل کړو دا عمر بن القئيمه وو په هغه باندې يې دری هلاکونکي ګذارونه وکول لکن دهغه د ښه قسمته هغه دوه غبرګې زغرې آغوستې وې ددې ګذار وربانديې اثر ونه کولو بيا هغه لعين په دې رضی الله تعالی عنها باندې ګذار وکولو او زخمي يې کړه پدې وخت کې په هغه باندې د بلې خوا نه حمله وشوه دهغه مخه نورو کسانو ته شوه او د ام عمارة رضی الله تعالی عنها مخه هم د نورو جنګياليو خوا ته واوښته .

رسول الله ﷺ فرمايي ما ابن قئمة وليدو چې دا مباركه يې په اوږه باندې ووهله او ددې مباركې په زخمونو كې تر ټولو نه لوى زخم همدا د اوږې وو په سبا باندې چې د حمراء الاسد آواز شو (د اُحد د ورځې په سبا باندې رسول الله ﷺ اعلان وكولو چې ټول را ټول شئ په دښمن پسې ورځو) نو دې مباركې هم ځان تلو ته تيار كړو لكن د همدې زخم وينه يې نشواى درولى او دهغه نه مسلسله وينه روانه وه بيا د تلو نه پاتې شوه او دې مباركې پدې زخم باندې تر يو كال پورې دوا كوله او مرهم يې پرې لګولو .

د اُحد د جګړې په پاى كې وكتل شول چې په دې مباركه رضى الله تعالى عنها باندې ديارلس زخمونه وو او اكثر پكې لوى وو د تورې نيزې او مختلفو وارونو داغونه يې په ځان كې وو .

همدارنګه كله چې د حضرت ابي بكر صديق ❽ په زمانه كې د ردت خلاف جنګونه شروع شول هغه وخت هم دې مباركې پخپله په جنګ كې تر هغه وخت پورې شركت كولو چې ﷺ مسيلمة كذاب ووژلو او هغه قصه پاى ته ورسېده كله چې ټول مجاهدين را ستانه شول دا مباركه ﷺ هم را ستنه شوه او له هغه جنګونو څخه هم دا مباركه زخمي راغلې وه .

پدې وخت كې كله چې حضرت ابو بكر صديق ❽ حضرت

خالد بن ولید یمامة ته د مسیلمة کذاب په کسانو پسي لېږلو دا مبارکه ورته راغله ورته ویل یې : یا امیر المؤمنین زه له مجاهدینو سره جنګ ته لاړه شم؟

ابو بکر صدیق 8 ورته ویل : هو ما په جنګ کې ستا کار کتلی دی ځه د الله ① په نوم ته هم لاړه شه بیا یې حضرت خالد بن ولید ته ددې په اړه وصیت وکولو او ورته یې ویل چې دا مجاهده د خپل زوی سره ځي او ته هم وربانديې فکر کوه په همدې جنګ کې یې سخت جنګ کړی وو یو زوی یې هم په همدې جنګ کې شهید شو

د وهب الاسلمي په نکاح کې وه دده نه یې یو ماشوم وو حبیب نومیدو او کله چې هغه رحلت وکولو بیا یې د زید بن عاصم المازني سره نکاح وکوله او دهغه نه یې یو زوی عبد الله پیدا شو دا مبارکه د حضرت امیر المؤمنین عمر بن الخطاب 8 په زمانه کې د هجرت په ۱۳ کال چې د ٦٣٤ سره سمون خوري وفات شوه .

په صحیح الترمذي او نسائي کې روایت دی رسول الله ﷺ د دوی کور ته ورغلو دي مبارکي ورته ډوډی کېښوده رسول الله ﷺ دي مبارکې رضی الله تعالی عنها ته وویل : راځه ته هم وخوره دي مبارکې ورته وویل : زما روژه ده رسول الله ﷺ وویل : د روژه لرونکي انسان په مخکې چې بل څوک خوراک کوي نو

په روږه لرونکي انسان باندي ملائکي درود وايي .

يوه ورځ رسول الله ﷺ له دوی سره خبري کولې او دوی ته يې ويل ستاسي د کورنۍ ټول خلک غوره دي او ددې مبارکې زوی ته يې ويل ستا مور له فلان او فلان ښځه غوره ده څه کسان يې ورته يادول دې مبارکې رسو الله ﷺ ته وويل : يا رسول الله ﷺ مونږ ته دعا وکوه چې په جنت کې ستا ملګري شو .. رسول الله ﷺ و فرمايل : ای الله ① دوی په جنت کې زما ملګري کړه .

بيا دې مبارکې وويل : پس ددېنه که په دنيا کې ماته هرڅه ورسيږي هېڅ پروا مې ورباندې نشته .

حضرت فاطمه بنت اسد رضی الله تعالی عنها

فاطمة بنت أسد بن هاشم بن عبد مناف د حضرت علي او عقيل رضی الله تعالی عنهما مور بي بي وه او صرف د دوی د پلار ابي طالب سره يې واده کړی دی او دا اوله هاشمية ښځه وه چې په هاشمي خاندان کې يې واده وکولو د رسول الله ﷺ سره يې بې نهايته مينه کوله او په ماشوم توب کې يې دده تربيه او پالنه کړې وه کله چې عبد المطلب وفات کېدو خپل زوی ابي طالب ددې مبارکې خاوند

تـه يـې د رسـول الله ☸ پـه اړه د ښې پـالـنې او پـوره پـاملـرنې پـه اړه نـصيحت وكـولـو نـو دي مـبـاركـې بـه د رسـول الله ☸ داسې پـالـنـه كـولـه چې تـر خـپـل اولاد څخه بـه يـې زيـات نـاز وركـولـو او رسـول الله ☸ بـه ورتـه مـور ويـلـه پـه هغـو مـسلـمـانـانـو كـې وه چې د اسلام پـه شروع كـې پـه اسلام مشرفـه شوې وه او يـولـسم هغـه انـسـان وو چې اسلام يـې قـبـول كـړو او اسلام يـې هغـه وخت قـبـول كـړو كـلـه چې رسـول الله ☸ خـپـلـوانـو تـه د اسلام دعـوت وركـړو دا مـبـاركـه رضى الله تـعـالـى عنـهـا او حضرت علي ❽ هغـه كـسان وو چې دده غـوښتـنې تـه يـې لـبـيـك وويـل او هغـه ښځه وه چې لـه مـكې نـه تـر مـديـنې پـورې يـې پـه پـښو بـانـدې سفـر وكـولـو كـلـه چې د ښځو د بـيـعت پـه اړه بـانـدې ايـت نـازل شو دا اولـه ښځه وه چې د رسـول الله ☸ سره يـې بـيـعت كـړى وو كـلـه چې رسـول الله ☸ وويـل : د قـيـامت پـه ورځ بـه ټـول خلـك لـوڅ را پـاڅيـږي نـو دې مـبـاركـې وويـل وى افـسوس .... بـيـا رسـول الله ❽ چې دا ډېـره خفـه ولـيـده او دې پـدې اړه فـكـر كـاوه چې د ټـولـو خلـكـو پـه مخ كـې بـه زه لـوڅه څنګه روانـه وم؟ نـو رسـول الله ☸ ورتـه وفـرمـايـل : څه زه د تـا لـپـاره سوال كـوم چې الله ① تـا پـه جامـه بـانـدې پـټـه را پـاڅوي .

ددې د پـلار اسد بـن هـاشم ددېـنـه بـغـيـر نـور د اولاد

سلسله قطع شوه او صرف ددي اولاد يې د لمسيانو په ډول باندې پاتې وو او دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ته الله ① ډېر نيکان اولادونه ورکړي وو او په لاندې ډول وو .

طالب

حضرت علي 8

حضرت عقيل 8

حضرت جعفر طيار 8

دوه يې لورانې وې

حضرت ام هاني رضی الله تعالی عنها

حضرت جمانة رضی الله تعالی عنها

په مدينه منوره کې د هجرت په پنځم او يا په شپږم کال وفات شوه کله چې رسول الله ☸ ته ددې دمرګ خبر راغلو ډېر زيات وربانډې خفه شو او په منډه لاړو ځان يې ددې تر کوره پورې ور ورسولو او سر ته ورته و درېدو او دعا يې ورته وکوله په دعا کې يې ورته ويل : موري الله ① دې په تا باندې رحم وکوي ته زما د مور نه وروسته مور وې ته به خپله وږې وې لکن ماته به د خوراک راکولو تاته به خپله د جامې ضرورت وو لکن تا به ماته جامه راکوله .

او دا هغه مبارکه ښځه وه چې رسول الله ☸ ورته خپل قميص ورکړی وو او دهغه نه يې دې مبارکې

رضى الله تعالى عنها ته كفن جوړ كړى وو رسول الله ﷺ يې په بقيع كې په قبر كې ورښكته شو او په لحد كې يې ورته كار وكولو او خاوري يې ترينه را وويستې او هلته يې هم دې مباركې ته دعا وكوله هلته يې په دعا كې ويل : اى الله ① زما د مور مغفرت نصيب كړې او قبر يې ورته فراخه كړې .

كله چې رسول الله ﷺ له قبر نه را پورته شو د خفګان نه يې ږيره مباركه په لاس نيولې وه او تر سترګو مباركويې اوښكې بهېدلې .

الله ① د ددې مباركې درجې په جنتونو كې لوړې كړې .

أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ عَبْدِ الله رضى الله تعالى عنها

أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ عَبْدِ اللهِ بنِ أَبِي قُحَافَةَ عُثْمَانَ التَّيْمِيَّةُ أُمُّ عَبْدِ اللهِ القُرَشِيَّةُ، التَّيْمِيَّةُ، المَكِّيَّةُ، ثُمَّ المَدَنِيَّةُ.

د حضرت خليفه عبد الله بن زبير مور وه د حضرت عائشې رضى الله تعالى عنها خور وه او په ټولو مهاجرو ښځو كې وروسته وفات شويده حضرت عبد الرحمن بن ابي الزناد فرمايي : حضرت اسماء رضى الله تعالى عنها د حضرت عائشې رضى الله تعالى

عنها نه لس کاله مشره وه او دېته ذات النطاقين نوم هم اخلي له هغه وخت نه يې دا نوم شو چې کله يې والد محترم ❽ د رسول الله ﷺ د مکې مکرمې نه په هجرت روان وو نو رسول الله ﷺ هم پدې وخت کې د دوی په کور کې وو او دې رضی الله تعالی عنها په مينه سره پلار ته د سفر اسباب تيارولو چې ددې ضرورت شو چې هغه سامان وربانديې وتړي نو په ناوخته او تادي کې هېڅ هم نه وو دا مبارکه فرمايي ما مې والد محترم ❽ ته وويل دا په څه باندې وتړم زما سره يو ټکری وو چې ما به وربانديې ملا تړله ما ورته وويل زما سره دا يو ټکری دی ددې ټکري نه خو بغير لما سره هېڅ شی نور نشته دا مبارکه وايي چې والد محترم ❽ مې راته وويل چې همدا په دوه ټوټو وويشه او دا وربانديې وتړه دا مبارکه رضی الله تعالی عنها فرمايي بيا ما همداسې وکول هغه خپل کمر بند ټکری مې دوه ټوټې کړو او هغه دواړه غوټې شيان مې وربانديې وتړل رسول الله ﷺ چې دا هرڅه ليدل نو يې دې مبارکې ته د ذات النطاقين (د دوو کمربندونو مالکه) لقب ورکړو او رسول الله ﷺ ورته و فرمايل (الله ① به ستا ددې کمر بند په بدل کې تاته په جنت کې دوه کمربندونه درکړي).

دا پخپله ، والد محترم یې ، نیکه یې ، او زوی یې عبد الله بن زبیر ﷺ څلور واړه صحابه دي .
مور مبارکه یې قتلة یا قتیلة وه هغه هم د بني عامر بن لوئی د کورنۍ ښځه وه د حضرت زبیر بن عوام ❽ مېرمن وه په هغه کسانو کې وه چې د اسلام په شروع کې په اسلام مشرف شوي وو په اسلام کې آتلسم کس وو چې داخله شوه او د خپل والد محترم تر تر بیې لاندې وه او د خپل عمر په پسرلي موسم کې په اسلام مشرفه شوه عمر یې تر ۱٤ کلونو څخه نه وو آوښتی چې د اسلام او ایمان په نور منوره شوه رضی الله تعالی عنها د رسول الله ☸ سره یې په توقی او ایمان باندې بیعت کړی وو .
کله چې ددې والد محترم ❽ د رسول الله ☸ سره د مدینې منورې د هجرت په سفر روانېدو نو ددې زړه ډېر زیات غوښتل چې د خپل والد محترم سره یې پدې سفر کې برخه اخیستې وای او په لاره به یې د رسول الله ☸ او خپل والد محترم خدمت کولو لکن له بله پلوه یې مجبوري وه چې په کور کې د ماشومانو سره پاتې وی په کور کې نور ماشومان وو نو یې له یوه پلوه د والد محترم د جدایي له امله اوښکې تویولې او له بله پلوه یې زړه غوښتل چې پدې مبارک سفر کې دا هم شریکه وای خو بالآخره په کور کې له مجبوریت نه پاتې شوه

د ماشومانو په اړه مسئولیتونه وو د هغوی پالنه وه او ترڅو چې حضرت رسول ﷺ او والد محترم ؓ مکې مکرمې ته په نېږدې ماحول کې دي هغوی ته خوراک ورلېږل هم دي ددې ټولو خبرو په نظر کې نېولو سره په کور کې پاتې شوه سره ددې چې پداسې حالت کې پاتې کېدل له خطر نه هم خالي نه وو پداسې حالت کې یې والد محترم ترینه رخصت کېدو چې د ټولو قریشو دشمني یې په غاړه اخیستې وه لکن بیا هم ددې په زړه کې ایمان دې مبارکې ته پوره اطمنان ورکړی وو او په الله ؓ یې داسې ایمان وو چې په زړه کې یې ډار ته ځای نه وو پاتې .

د رسول ﷺ او ددې د والد محترم ؓ د سفر نه وروسته چې یوه ورځ سحر وختي ویده وه په دروازه باندې سخت آواز او په زوره ټکولو را ویښه کړه دروازه یې خلاصه کړه ګوري چې ابو جهل په د روازه کې ولاړ دی لدې ځخه یې ددې د والد په اړه پوښتنه وکوله لکن دې مبارکې ورته وویل : زما سره دهغه په اړه معلومات نشته .

ابو جهل چې زیات غصه وو او د غیرت او انسانیت په نوم یې هم په بدن کې څه نه وو په دې مبارکه یې لاس پورته کړو او وار یې پرې وکوله بېرته ورځخه ستون شو .

هغه وخت را ورسېدو چې دې مبارکې هم هجرت کولو

سره ددي چې پدي وخت کې حضرت عبد الله بن زبير ❽ په حمل کې وو په هغه وخت کې سفر کول او منزل کول هم اسان کار نه وي لکن دا هرڅه يې د الله ① د رضا لپاره په غاړه واخيستل او څنګه چې مدينې منورې ته ورسېدل د مسجد قباء سره ورباندې د ماشوم د پيدا کېدو درد راغلو او هلته دا ماشوم پيدا شو د مدينې منورې په زمکه باندې اول مهاجر وو خلک ورته ډېر زيات خوشحال وو ددېنه مخکې مختلفې خبرې رواني وې چې د مهاجرو مسلمانانو په کورونو کې ماشومان ولې نه پيدا کيږي يهودو به ويل چې په مسلمانانو مونږ څه داسې جادو کړی دی چې په مدينه کې به د دوی اولاد نه پيدا کيږي او نورې هم دېته ورته خبرې وې لکن دا د مهاجرينو اول ماشوم چې رسول الله ❁ ته ور وړل شو هغه ❁ يې هم په لېدلو ډېره زياته خوشحالي ښکاره کړه خپلې نارې مبارکې يې د هغه ماشوم په خوله کې ورکړې د هغه تالو يې ورباندې لوند کړو مسلمانانو ورسره واخيست او په کوڅو کې به ورسره ګرځېدل لا اله الا الله يې په لوړ آواز ويل او تکبيرونه يې ورسره ويل او خلکو ته يې ښکاره کوله چې هغه ټولې خبرې بې بنياده وې دادی الله ① د مدينې منورې په زمکه باندې مهاجر ماشوم هم پيدا کړو .

کله چې حضرت ابو بکر صدیق 8 د رسول الله ﷺ سره په هجرت روانېدو نو په کور کې موجود مال یې ټول ورسره واخیستو چې څلور زره د یو قول له مخې پنځه زره او یا شپږ زره درهمه وو د حضرت ابو بکر صدیق 8 پلار چې پدې وخت کې په دواړو سترګو ړوند وو دده 8 کور ته راغلو حضرت اسماء رضی الله تعالی عنها په کور کې وه نیکه (د حضرت ابو بکر صدیق 8 پلار) چې تر اوسه په اسلام مشرف شوی نه وو خپلې لمسی ته وویل لکه چې هغه ټول مال له تاسې نه یوړو او تاسې یې وږې پرېښودئ ؟ حضرت اسماء رضی الله تعالی عنها فرمایي وړې وړې شګې مې را ټولې کړې او په هغه ځای کې مې واچولې چېرته به چې مونږ پیسې ساتلې او لپاسه مې وربانديې یوه کپړه واچوله او بیا مې دده لاس واخیستو په هغه باندې مې ولګولو او ورته مې وویل : مونږ ته یې دومره څه پرېښې دي دی چې په دواړو سترګو باندې ړوند وو په هغه ډېرې یې لاس ووهلو او بیا یې وویل ښه څه چې دومره څه یې درته پریښي دي بیا خو ښه خبره ده .

حضرت اسماء رضی الله تعالی عنها چې ډېره هوښیاره او ځیرکه ښځه وه پدې کار سره یې دوه کارونه وکول .

اول دا چې ددېنه وروسته به دا سپین ږیری په

فکر او اندېښنه کې نه وي چې زما لمسیان به د لوږې مړه شي .
بل دا چې دی به په دوی باندې خپل مال نه مصرف کوي او حضرت اسماء رضی الله تعالی عنها نه غوښتل چې د مشرک تر نیکی لاندې راشي او د هغوی احسان ور باندې شي .
دا مبارکه رضی الله تعالی عنها فرمایي کله چې ما د زبیر ابن العوام سره واده وکولو هغه ډېر غریب وو په ټول کور کې یې یو آس درلود او ما به دهغه خدمت کولو سخت تکلیفي ژوند مې وو یو څه وخت وروسته مې والد محترم راته یو خادم را ولېږلو داسې ښکارېده لکه والد مې چې زه ازاده کړې وم او سمه ورته خوشحاله وم هغه خادم به ماته هغه کارونه کول چې ما به نشو کولی د آس خدمت هم هغه کول او له باغ نه کجورې هم هغه راوړې او نور داسې کارونه وو چې زه ترې خلاصه شوم .
عبد الله بن زبیر ❽ چې خلیفه وو دې ورته وویل : حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها فرمایل رسول الله ﷺ و فرمایل : که زه ددېنه نه ډارېدلی چې ستا اهل (قریش) نوي مسلمان شوي دي (د ځینو په زړونو کې اسلام تراوسه ښه ځای نه دی نیولی) نو ما به د کعبې تعمیر هغه شکل کړی وو کوم چې د حضرت ابراهیم علیه السلام تعمیر وو نو ددې

مبارکې ❽ زوی چې پدې وخت کې خليفه وو او اوس يې په وس کې وو نو د رسول الله ☸ ددې ارمان د پوره کولو لپاره يې حکم وکولو چې د کعبې دې هغه پخواني تهدابونه را و کېنستل شي او په هغه تعمير يې جوړوو په کوم تعمير چې حضرت ابراهيم ⌛ جوړه کړې وه .

کله چې د حجاج بن يوسف له خوا ددې مبارکې زوی حضرت عبد الله ❽ محاصره کړل شو حجاج په ده ❽ باندې محاصره اوږده کړه ددې محاصرې له امله په مکه مکرمه کې د خوراکي توکيو کمي راغله او خلک د آسونو حلالولو او خوړلو ته مجبور شول نو چې کله حالات په سختي کې دې حد ته ورسېدل نو د عبد الله بن زبير ❽ ډېر کسان حجاج ته تسليم شول او اوس يو څو محدود او خاص کسان د عبد الله بن زبير ❽ سره پاتې وو او څرنګه چې حالات نور هم په سختېدو وو نو په دوی باندې هم څه ډېر اعتبار نه وو .

د حالاتو دې نازکتوب ته په کتلو سره حضرت عبد الله بن زبير ❽ لاړو د خپلې مور حضرت اسماء رضی الله تعالى عنها سره يې مشوره وکوله او هغې ته يې ټول حالات وويل بيا يې ورته وويل په داسې حالاتو کې ستاسې مشوره څه ده موږ مونږ څه وکوو سره ددې چې اوس مونږ ته د تسليم کېدلو

په بدل کې زمونږ سره د ښې رويې وعده هم راکړل شويده ؟

مور مبارکې يې ورته وويل :

بچيه ته پخپله خپل حالت ته وګوره که ته چېرته په حق سره جنګېږې نو خپل جنګ روان وساته او بالکل دشمن ته د تسليم سر مه ښکته کوه ځکه ستا ډېرو ملګرو ددې حق لپاره خپل ځانونه قربان کړي دي او که چېرته ته د کوم دنياوي مقصد لپاره جنګ کوې نو په زمکه به د الله ① په بندګانو کې تر تا بد بخت بنده کوم يو وي چې په خپله دې ځان په هلاکت کې واچولو او نور ملګري دې هم هلاک کړل او يا دې هلاکت ته نېږدې کړل او اوس که ستا دا عذر وي چې زه د الله ① لپاره جنګېدم لکن اوس مې ملګرو پرېښودم يوازې شوم نو ياد لره چې د الله ① مخلصو بندګانو هېڅکله داسې نه دي کړي چې په هغوی مشکلات راغلي وي نو دوی د ښمن ته تسليم شوي وي ته تر څه وخته پورې په دنيا کې ژوند کول غواړې؟ مرګ خو خامخا يوه ورځ راځي څه لاړ شه په حق باندې ځان قربان کړه په دنيا کې له ژوند څخه په حق قربانېدل غوره دي .

چې د مور دا خواب يې واورېدو حضرت عبد الله بن زبير ❽ ورته وويل :

زه صرف په دې ډارېږم که دشمن ما مړ کړي زما

شکل به خراب کړي او په دار به یې وځړوي .
مور یې ورته وویل کله چې کوم حیوان قتل کړل شي بیا دهغه نه چې څرمن ویستل کیږي مړه حیوان ته ورڅخه هیڅ ډول تکلیف نه رسیږي څه لاړ شه د الله نه مرسته وغواړه او په پوره طریقې سره خپل کار وکوه زه به په هر حالت کې صبر کوم که ته چېرته زما څخه وړاندې له دنیا څخه رخصت شوې نو زه به صبر کوم او که ته چېرته کامیاب شوې نو په کامیابي به دې خوشحالي کوم .
دا خبرې یې ورته وکولې او خپل زوی یې رخصت کړو .
قاسم بن محمد رحمه الله فرمایي ما د عبد الله بن زبیر ❽ نه واورېدل هغه فرمایل : ما داسې سخي ښځې نه دي لیدلې لکه حضرت عائشه او حضرت اسماء رضی الله تعالی عنهما لکن د دوی په سخا کې فرق وو حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها به مال سره جمع کولو او چې کله به یې یو څه سره جمع کړو بیا به یې په مناسب ځای کې مصرف کړو او حضرت اسماء رضی الله تعالی عنها ته به چې څه په لاس ورتلل په هغه وخت کې به یې صدقه کول او هیڅ شی یې نه ذخیره کول .
حضرت فاطمه بنت المنذر رضی الله تعالی عنها فرمایي کله به چې حضرت اسماء رضی الله تعالی عنها بیماره شوه نو ددې به چې غلامان وو هغه به یې ازاد کړل .

امام واقدي رحمه الله فرمايي : حضرت سعيد بن مسيب رحمه الله به د خوبونو تعبير په ډېر ښه ډول سره کولو او دا يې د حضرت اسماء رضی الله تعالی عنها څخه زده کړی وو او هغې مبارکې د خپل والد محترم 8 څخه زده کړی وو .

حضرت شعيب بن طلحة د خپل پلار نه روايت کوي هغه 8 به فرمايل :

حضرت اسماء رضی الله تعالی عنها به خپل زوی ته هروخت فرمايل : يَا بُنَيَّ، عِشْ كَرِيْماً، وَمُتْ كَرِيْماً، لاَ يَأْخُذْكَ القَوْمُ أَسِيْراً (يعني ای بچيه د عزت ژوند د نصيب شه د عزت مرګ د نصيب شه او خپلو دښمنانو ته ژوندی په لاس ور مه شي) .

الله ① ورته لوی زړه ورکړی وو د ډېرو سړيو نه يې غيرت زيات وو حضرت هشام بن عروة 8 فرمايي يو وخت چې په مدينه منوره کې غله پيدا شول د سعد ابن العاص 8 په زمانه کې دې مبارکې يو لوی خنجر ورسره ساتلی وو او چې کله به ويده کېده تر سر به يې لاندې کولو .

کله چې عبد الله بن زبير 8 ددې مبارکې رضی الله تعالی عنها زوی په شهادت ورسول شو دهغه نه دا په يو څو ورځو وروسته وفات شوه دا چې سخته بېماره وه پدې وخت کې حجاج په عبد الله بن زبير 8 باندې کړی ورو ورو تنکوله نو زوی يې

پـوښـتـنـې تـه راغـلـو ورتـه ويـل يـې مـورې څـنـګـه يـې؟

دې ورتـه وويـل بـيـمـاره يـم پـه تـکـلـيـف کـې يـم .

عـبـد الله بـن زبـيـر 8 پـه خـوش طـبـعـې کـې ورتـه ويـل : څـه پـه مـرګ کـې عـافـيـت (لـه دردونـو څـخـه جوړ والـى دى) .

دې رضى الله تـعـالـى عـنـهـا ورتـه وويـل : تـه لـکـه چـې زمـا مـرګ غـواړې مـه يـې غـواړه .

بـيـا يـې وخـنـدل او ورتـه يـې وويـل : زمـا د قـسـم وي چـې تـرڅـو مـې مـرګ تـه زړه نـه کـيـږي تـرڅـو سـتـا حـال مـعـلـوم نـه شـي چـې يـا د فـتـح پـه نـصـيـب شـي زه بـه خـوشـحـالـه شـم او يـا د شـهـادت نـصـيـب شـي زه بـه وربـانـدې صـبـر وکـوم .

حـضـرت ابـن ابـي مـلـيـکـة فـرمـايـي زه وروسـتـه ددې چـې حـضـرت عـبـد الله بـن زبـيـر 8 پـه شـهـادت ورسـول شـو ورغـلـم هـغـې راتـه وويـل : آوريـدلـي مـې دي چـې عـبـد الله 8 پـه دار کـړل شـوى دى الله ① د مـا تـر هـغـه وخـتـه پـورې نـه مـړه کـوي چـې تـرڅـو مـاتـه د هـغـه جـسـد مـبـارک را ونـه رسـيـږي زه بـه يـې پـه کـفـن کـړم او خـدمـت بـه يـې وکـوم وروسـتـه مـو بـيـا ورتـه راوړو پـداسـې حـالـت کـې چـې نـظـر يـې بـالـکـل کـار پـريـښـودى وو پـه خـپـل لاس يـې هـغـه تـه کـفـن ور وا غـوسـتـلـو د يـو بـل روايـت لـه مـخـې چـې مـونـځ يـې هـم وربـانـدې وکـولـو او ددېـنـه وروسـتـه يـوه هـفـتـه نـه وه تـېـره

شوې چې دا هم وفات شوه .

نو چې د خپل زوی عبد الله ❽ د شهادت نه وروسته په یو څو ورځو کې وفات شوېده نو د هغه د تاریخ نه ددې تقریبي تاریخ هم معلومیږي او دهغه ❽ شهادت د هجرت په ۷۳ کال د جمادی الاول په اولسم تاریخ وو .

او د ټولو مهاجرینو آخري انسان وو چې وفات شو رضی الله تعالی عنها و عن جمیع المهاجرین و الانصار

د حضرت اسماء رضی الله تعالی عنها څخه دا حدیث نقل شوی دی چې دا رسول الله ﷺ فرمایل :

زه به په حوض باندې ولاړ وم انتظار به کوم چې په تاسې کې څوک هلته راځي .

لکه مخکې چې تیر شول د ځوانی په شروع کې په ایمان مشرفه شوې وه ډیره زیاته تقوی لرونکې وه په ځوانی کې یې خپل اندامونه له ګناه څخه وساتل او کله یې چې عمر زیات شو نو الله ① یې ټول اندامونه له بیماریو څخه وساتل د سلو کلونو په عمر کې وفات شوه او تر مرګه پورې یې غاښ نه وو غورځېدلی (سبحان الله)

حضرت خولة بنت ازور رضی الله تعالی عنه

د ځينې رواياتو له مخې د جليل القدر صحابي ضرار بن ازور ❽ خور وه مجاهده ښځه وه په مختلفو جنګونو کې د مجاهدينو سره په جنګ کې شريکه شوېده هلته يې د زخميانو درملنه او زخميانو ته اوبه ورکول او نور خدمتونه يې کړي دي په شهامت او غيرت کې تر ډېرو سړيو څخه وړاندې وه ددې د غيرت دوه قصې ددې سلسلې په شپږم کتاب کې هم تېرې شوې وې زه يې دلته د موضوع د تکميل په موخه را ګرځول غواړم.

کوم وخت چې حضرت خالد بن وليد ❽ دمشق محاصره کړې وو وليدل شول چې له مسلمانانو څخه په پناه ځای کې خلک ګډېږي مسلمانانو پدې اړه تحقيقات وکول نو ښکاره شوه چې دوی خوشحال دي د مرستې لپاره يې يو لوی لښکر را روان دی حضرت خالد بن وليد ❽ د پنځه سوه آسونو سپاره کسان را غونډ کړل او دوی ته يې وظيفه ورکړه چې د نوي لښکر مخه ونيسي او هغوی پرې نه ږدي چې په دمشق کې د محاصره کسانو سره مرسته وکوي د دوی په مشري کې يې حضرت ضرار بن ازور❽ مقرر کړو او دا کسان يې مخې ته ور ولېږل حضرت ضرار ❽ خپل کسان د هغوی د راتلو په لاره کې ورته پټ کړل او کمين يې ورته ونيولو چې کله روميان د دوی مينځ ته شول پنځه سوه کسانو وربانې په يو دم حمله وکوله ډېر زيات روميان

ووژل شول او حضرت ضرار هم په ز خمي حالت کې ژوندی اسير شو .

کله چې حضرت خالد بن وليد 8 ته خبر راغلو چې حضرت ضرار يې ژوندی ونيولو نو په خپل ځای باندې يې حضرت ميسره بن مسروق 8 خليفه پريښودو او پخپله د هغه لښکر مخې ته ورغلو چې کوم په دمشق کې د محاصره کسانو مرستې ته را روان وو او همدې کسانو حضرت ضرار اسير کړی وو پدې ډله کې چې دوی ور روان وو يو جنګيالی ښکاره کېدو چې په حجاب کې وو مخ يې نه ښکاره کېدو په جنګي لباس باندې پوښلی وو صرف دوه سترګې يې ښکاره کېدلې او په يوه لوړ او تکړه آس سپور وو حضرت خالد بن وليد 8 چې څومره د کسانو څخه پوښتنه وکوله چاته ددې جنګيالي په اړه معلومات نه وو خو په جنګ کې يې داسې حرکت کولو چې فکر کېدو دا خالد بن وليد 8 دی په ډېره مېړانه سره يې حمله کوله او په ډېره مېړانه سره يې د دښمن سر پرې کولو او دا دواړه د خالد بن وليد 8 خصوصيتونه وو جنګ په سختي سره روان وو لکن د خالد بن وليد 8 پدې جنګيالي باندې نظر وو چې د جنګ سختې لحظې لږ په قرار شوې نو حضرت خالد بن وليد ددې کس سره مخامخ شو چې دواړه په آسونو باندې سپاره وو او پوښتنه يې ترې وکوله چې نوم دې څه دی او د

کوم ځای یې څوک یې؟ هغه جنګیالی د حضرت خالد بن ولید په خواب کې پته خوله وو خلکو ورته وویل امیر لتا څخه ستا په اړه پوښتنه کوي او ته چپ یې؟

جنګیالي بیا سر ښکته کړو او ویې ویل زه خوله بنت ازور د حضرت ضرار 8 خور یمه کله چې ماته معلومه شوه چې هغه ژوندی نیول شوی دی نو مې صبر ونشو او د خپل ورور د خلاصولو لپاره د جنګ میدان ته را غلم .

حضرت خالد بن ولید 8 ورته ویل : خولة خوري ته لاړه شه خپلې خیمې ته ترڅو چې مونږ ضرار د دوی له لاسه را خلاص کړی نه وي مونږ په ارام نه کینو هغه خو د اسلامي لښکر یوه قیمتي سرمایه ده ته بېغمه شه او ورته تینګ شو تردي چې هغه یې ولېږله هغه خپلې خېمې ته لاړه هلته نوري خویندي هم وې چې د اسلامي لښکر سره د زخمیانو د درملنې او خدمت لپاره راغلې وې .

او د پوره کوښښ نه وروسته حضرت ضرار د کفارو له لاس نه را خلاص شو .

د د مشق د محاصرې په وخت کې یو رومي مشر پطروس مسلمانانو ته دوکه ورکړه او څو زنانه یې په دوکه سره د سوریې د حمص ښار سره نېږدې ونیولې چې په دوی کې په پورتنی قصه کې یاده کړل شوې حضرت خوله رضی الله تعالی عنها هم وه دا یې د نهر استریاق په لوري رواني کړې له بلې پلوه د مسلمانانو فوځونو سالار حضرت خالد بن

وليد ❽ ته چې دا خبره معلومه شوه په ډېره تادي سره يې دوه زره كسان له ځان سره ملګري كړل او د نهر استرياق په لوريې حركت وكولو نهر ته له رسېدلو سره د روميانو لښكر دمه وكوله پدې ځاى كې يې مسلمانانو ښځو ته وويل تاسې به زمونږ سره واده وكوئ او د هغې نه وروسته به د دنيا هر نعمت ستاسې په وړاندې وي او حضرت خوله رضى الله تعالى عنها ته پطروس چې ډېر مالدار وو او د ډېرو روميانو په سر مشر وو د خپل ځان لپاره رغبت وركولو چې له ده سره واده وكوي او هر ډول ترغيب يې وركولو د پطروس د ډېرو ترغيبي خبرو په ځواب كې حضرت خوله رضى الله تعالى عنها ورته وويل:

زما چې وس شي پدې لركي باندې زه ستا سر ماتوم
زه تا د خپلو مېږو د څرولو لپاره هم نه نيسم
ته خو لا دا وايې چې زه لتا سره واده وكوم.

پدې وخت كې حضرت خوله رضى الله تعالى عنها نورو ښځو ته وويل چې كه بل څه نشته ددې خيمې لركې خو شته راځئ چې دا ټول را وباسو او ددې روميانو سپيو سرونه ورباندې مات كړو لكن په خپلو ځانونو او په خپل قوم باندې خو د بېغيرتې داغ پرې نه ږدو.

دوى لركې را وويستل او د روميانو سره يې وهل ورباندې شروع كړل او پدې كې درى روميان د لركيو په وهلو وهلو سره ووژل شول ترڅو چې د نور لښكر د دوى خوا ته مخه كېدله او دوى يې بيا نيولې د حضرت خالد بن وليد ❽ د كسانو د تكبير اوازونه د فوځيانو تر غوږونو را

ورسېدل په داسې حالت کې چې د خالد بن ولید ❽ سره موجود ۲۰۰۰ مومنان د غیرت نه دغصې آخري حد ته رسېدلي وو په دشمن یې داسې حمله وکوله چې یو یې هم د خطر په نوم په دنیا کې کوم شی نه پېژندل سخت جنګ وشو هېڅ هم نه ښکاره کېدل صرف یو ګرد وو چې له زمکې نه پورته کېدو تردې چې ډېر زیات رومیان ووژل شول او پاتې یې له میدان څخه په تېښته بریالي شول او مسلماني خویندې په امان ددوی له لاسه را خلاصې کړل شوې .

دا مبارکه د حضرت عثمان ❽ د خلافت په زمانه کې وفات شوه .

حضرت عاتکه بنت زید رضی الله تعالی عنها

نسب یې :

عاتكة بنت زيد بن عمرو بن نفيل بن عبد العزى بن رياح بن عبد الله بن رزاح بن عدي بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن قريش بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان

د حضرت سعید بن زید ❽ خور وه او سعید بن زید دهغه لسو کسانو له جملې څخه وو چې په دنیا کې د جنت زیرې ورکړل شوی وو .

دي مبارکې رضی الله تعالی عنها ته زوجة الشهداء (د شهیدانو مور) هم ویل کیږي دا مبارکه چې په اسلام مشرفه شوه نو الله ① ورته د هجرت شرف هم ور په برخه کړو هجرت یې وکولو د عبد الله بن ابي بکر ❽ سره یې واده وکولو هغه مبارک په غزوة طائف کې د مکې مکرمې د فتح په کال زخمي شو څه وخت وروسته هغه زخم خراب شو بیا د همدې زخم له امله په شهادت ورسېدو بیا یې د هجرت په دولسم کال د حضرت عمر ابن الخطاب ❽ سره واده وکولو دده مبارک نه یې ډیر علم زده کړو او دده د تقوی او زهد نه یې ډیره استفاده وکوله بیا هغه ❽ هم د ابي لؤ

لؤ په خنجر باندي د هجرت په ۲۳ کال د ذی الحجې په ۲٦ باندي شهيد کړل شو بيا يې د حضرت زبير ابن العوام سره واده وکولو هغه هم په ۳٦ هجري کې په کوفه کې شهيد شو د مانځه په حالت کې عمرو بن جرموز کس له شا نه ووهلو ، بيا يې د محمد بن ابي بکر سره واده وکولو هغه په مصر کې د هجرت په ۳۸ کال د معاوية بن خديج په لاس شهيد شو ويل کيږي چې دې مبارکې رضی الله تعالی عنها پدې وخت کې ويل زه له بل چا سره واده نه کوم که زه د ټولو خلکو سره واده وکوم دا ټول به هم مړه شي لکن ددېنه وروسته يې بيا د حضرت حسين ❽ سره واده وکولو هغه په کربلا کې په شهادت ورسيدو ددېنه وروسته به ددې په اړه ويل کېدل څوک چې شهادت غواړي نو د عاتکة رضی الله تعالی عنها سره دې واده وکوي ددېنه وروسته مروان بن الحکم وغوښته لکن دې مبارکې له واده نه انکار وکولو او ويې فرمايل ړ: د رسول الله ☸ د خاندان څخه وروسته بله سخرکنی جوړول نه غواړم

د يوه روايت له مخې د زبير بن العوام نه وروسته حضرت علي ❽ وغوښته لکن دې مبارکې ورته وويل : زه لتاسره واده نه کوم ځکه زه نه غواړم چې ته هم شهيد شې د يو روايت له مخې دا خبره صحيح نه ده چې د حضرت حسين ❽ سره يې

واده کړی وو ځکه هغه وروسته شهید شو او ددې مبارکې په اړه ویل کیږي چې د حضرت معاویة رضی الله تعالی عنه په وخت کې د هجرت په ٤١ کال کې وفات شوه .

فاطمة بنت الخطاب رضی الله تعالی عنها

نسب یې :
هي فاطمه بنت الخطاب بن نفیل بن عبد العزي بن رباح بن عبد الله بن قرط بن عدي بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن النضر بن كنانة بن خزیمة بن مدركة بن إلیاس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.
مور یې : حنتمة بنت هاشم بن المغیرة القرشیة المخزومیة
کنیة نوم یې ام جمیل وو لقب یې امیمة وو د حضرت امیر المؤمنین عمر بن الخطاب ❽ خور وه او د حضرت سعید بن زید ❽ مېرمن وه لکه مخکې چې تېر شول حضرت سعید بن زید هغه کس وو چې په دنیا کې د جنت زېری ورکړل شوی وو د حضرت فاطمې بنت خطاب د حضرت سعد نه یو ماشوم وو عبد الرحمن نومیدو .
او دې مبارکې هغه وخت خپل نوم په زرینو کرښو په تاریخ کې ثبت کړو کله چې د خپل ورور د

اسلام لپاره سبب شوه او د ورور اسلام يې د اسلام د ترقي او د ښکاره کولو لامل شو د حضرت حمزة اسد الله و اسد رسوله ❽ د اسلام نه درى ورځې وروسته قريشو ددې لپاره مشوره کوله چې هره ورځ د محمد ☸ د خبرو له امله په مکه کې يوه نوې مشکله ورځ وي نو ښه داده چې محمد ☸ قتل کړل شي او ددې ټولو خبرو بنياد به ختم کړل شي ددې کار لپاره عمر ابن الخطاب انتخاب شو او دا کار يې په غاړه واخستو ځرنګه چې هغه يو تکړه ځوان وو نو کوم کار به يې چې په غاړه واخيستو په هغه کې به بريالى راتلو نو ټولو کفارو فکر کاوه چې ښکارې محمد ☸ به تر سبا پورې ژوندى پاتې نه شي عمر ابن الخطاب د لوڅې توري سره په رسول الله ① پسې ور روان وو چې په لاره کې نعيم ابن عبد الله المخزومي ورڅخه دده د قصد او عزم پوښتنه وکوله ده ورته وويل ځم د محمد ☸ په قتل پسې .

هغه ❽ ورته وويل : ته دهغه په دعوت دومره غصه يې او ستا خپل آوښي حضرت سعيد او ستا خور فاطمې رضى الله تعالى عنهما چې اسلام قبول کړى دى په هغه باندې هيڅ غصه نه درځې؟ ددې خبرې په آوريدو سره يې رايه بدله شوه او سيده د خپلې خور کور ته لاړو د کور نه بهر يې غوږ ونيولو

چې د قرآن کریم تلاوت کېدو او قرآن زده کول کېدو پدې سره نور هم غصه شو چې دوی ورته دروازه خلاصه کړه په خپل آوښي یې د وهلو شروع وکوله او سخت سخت یې ووهلو کله یې چې خپل خاوند په داسې حالت کې ولیدو نو فاطمه بنت الخطاب رضی الله تعالی عنها هم په جذباتو کې راغله ورته یې وویل :

ای عمره ای زما وروره څه چې کول غواړې وکوه مونږ اوس اسلام قبول کړی دی او کله به هم بېرته د کفر خوا ته ور ونه ګرځو .... دې یوې جملې د عمر ابن الخطاب ټول ژوند بدل کړو او پخوانې یې هرڅه د زړه څخه ووتل یوه لحظه غلی وو بیا یې خور ته وویل : ښه ده تر اوسه پورې چې تاسې څه لوستل هغه ماته راکړئ دوی ورته وویل مونږ په هغه باندې لتا څخه ډارېږو و حضرت عمر ❽ ورته په خدایانو باندې قسم وکولو چې مه ډارېږئ ماته یې راکړئ کله یې چې وګورم بېرته یې درکوم خور ئې ورته وویل : ته اوس پاک نه یې ته به اول غسل وکوې نو بیا به زه دا تاته درکړم بې اودسه ددې سره لاس لګول نا روا دي حضرت عمر ❽ اودس وکولو او بیا یې په قرآن کریم کې شروع وکوله ویې ویل :

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَـٰنِ ٱلرَّحِيمِ : طه ﴿١﴾ مَآ أَنزَلۡنَا عَلَيۡكَ

ٱلْقُرْءَانَ لِتَشْقَىٰٓ ﴿٢﴾ إِلَّا تَذْكِرَةً لِّمَن يَخْشَىٰ ﴿٣﴾ تَنزِيلًا
مِّمَّنْ خَلَقَ ٱلْأَرْضَ وَٱلسَّمَٰوَٰتِ ٱلْعُلَى ﴿٤﴾ ٱلرَّحْمَٰنُ عَلَى ٱلْعَرْشِ
ٱسْتَوَىٰ ﴿٥﴾ حضرت عمر ❽ پدې وخت کې وويل دا

څومره ښه کلام دی حضرت عمر ❽ فرمايي ما چې
دا وويل نو حضرت خباب بن الارَت چې کله زما د
دروازې تکول آوريدلي وو پټ شوی وو هغه را پا
څېدو او راته يې وويل پرون رسول الله ☸ دعا
کوله چې يا الله ① اسلام ته په دوو عمرونو کې
(عمر بن الخطاب عمرو ابن هشام (ابي جهل))
باندې د اسلام تائيد وکوه حضرت عمر ❽ ورته
فرمايي ماته رسول الله ☸ را وښايه دوی ورته دا
رالارقم ور وښودو کله چې حضرت عمر ❽ دروازه و
تکوله د دروازې له سوريو څخه چې وکتل شول عمر
❽ ولاړ دی او توره يې په لاس کې ده صحابه وو
ورمنده کړه رسول الله ☸ ته يې وويل عمر راغلی
دی په دروازه کې ولاړ دی او توره يې په لاس کې
ده ..

حضرت حمزة ❽ ورته را پاڅېدو ورته يې وويل :
اجازه ورکړئ چې راشي که د خير په نيت راغلی

وي نو ورته و به رسيږي او كه د شر په نيت راغلی وي نو د همده په توره به يې مونږ ووژنو (دا داسې خبره وه چې د ټولو مسلمانانو زړونو ور باندې اوبه و ځښلې او ډېر پرې خوشحال شول او په مسلمانانو کې همدا يو د الله ① او دهغه د رسول زمرى وو چې دا خبره يې كولی شول) رسول الله ﷺ امر وكولو چې دروازه ورته خلاصه كړئ هغه را ننوتلو او په اسلام مشرف شو ددې واقعې لويه او بنيادي برخه يې د همدغې خور حضرت فاطمې بنت الخطاب اسلام وو.

دا مباركه له يوه پلوه زياته زړوره وه او له بله پلوه د راز په ساتلو كې يې بې ساري كوښښ كاوه او د اسلام په شروع كې يې د يو ښه داعي په ډول كار كولو هغه وخت چې د كفارو يوه ټولې په رسول الله ﷺ او په ابي بكر صديق ❽ باندې حمله وكوله نو حضرت ابي بكر صديق ❽ يې په داسې ډول ووهلو چې بې هوښه شو كور ته نقل كړل شو د حضرت ابي بكر صديق ❽ مور په اسلام نه وه مشرفه شوې نو چې د بې هوښي نه يې سترګې را پورته كړې د مور نه يې پوښتنه وكوله : د رسول الله ﷺ څه حال دى؟ مور يې ورته وويل ستا د ملګري په اړه راته معلومات نشته ده ❽ خپلې مور ته وويل ورشه د ام جميل بنت عمر ❽ نه

پوښتنه وکوه چې رسول الله ﷺ څنګه دی؟ ام الخیر د ابي بکر صدیق ❽ مور راغله حضرت فاطمي بنت خطاب رضی الله تعالی عنها ته یې ویل ابو بکر پوښتنه کوي چې رسول الله ﷺ څنګه دی؟ دې ورته ځواب ورنه کړو بلکه ورته یې وویل : زه نه یم خبره چې محمد بن عبد الله او ابو بکر څوک دي او زه ورڅخه نه یمه خبره که ته غواړې زه به لتا سره ستا د زوی خوا ته لاړه شم ویې ګورم چې دا ته څوک یادوي نو مور یې ورته وویل سمه ده راځه لما سره لاړه شه کله چې ورغله حضرت ابي بکر صدیق ❽ یې په داسې حالت کې ولیدو نو یې وویل : الله ... دې فاجرانو فاسقانو لتاسې سره داسې څه کړي دي الله ① د له دوی نه انتقام واخلي هغه ❽ ورڅخه پوښتنه وکوله رسول الله ﷺ څنګه دی؟ دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ورته وویل : دا ستا مور ده هغه آوري؟ حضرت ابو بکر صدیق ❽ ورته وویل : خیر دی پرواه نه کوي وواېه بیا دې ورته وویل هغه ﷺ جوړ روغ او صحیح سلامت دی ده مبارک ❽ بیا پوښتنه وکوله : چېرته دی؟ حضر فاطمي بنت الخطاب ورته وویل : په دار الارقم کی دی .

حضرت فاطمة بنت الخطاب رضی الله تعالی عنها ډېره هوښیاره تکړه او د خپل خاوند سره

وفاداره ښځه وه کله چې د حضرت خباب بن الارت په دعوت باندې ددې خاوند اسلام ته تيار شو نو د رسول الله ﷺ په خدمت کې حاضر کړل شو او په اسلام مشرف شو کله چې کورته راغلو نو خپلې بي بي ته يې دا قصه کوله چې نوی دين مې واورېدو او نوی پيغمبر مې وليدو نو بي بي ورته په پوره توجه سره غوږ نيولى وو ده لا خپله قصه پوره کړې نه وه چې حضرت فاطمه رضی الله تعالى عنها مسلمانه شوه بيا به حضرت خباب بن الارت د يوڅه وخت لپاره کورته ورته راتلو او دوی ته به يې اسلام او قران ور زده کولو پدې ورځ چې حضرت عمر 8 په آخري ځل د کفر په حالت کې د دوی کورته راغلی وو په هغه وخت کې هم حضرت خباب د دوی په کور کې وو او دوی ته د علم د ورښودنې لپاره راغلی وو.

حضرت فاطمې رضی الله تعالى عنها د رسول الله ﷺ نه حديث نقل کړی دی هغه فرمايي : رسول الله ﷺ فرمايل : زما امت به تر هغه وخته پورې په خير وي ترڅو چې د دوی په فاسقو علماوو، په بې علمه قاريانو او ظالمانو حاکمانو کې د دنيا سره مينه نه وي پيدا شوې او کله چې دا شی پکې پيدا شول نو بيا زه ددينه ډارېږم چې يو عام عذاب به په دوی باندې راشي .

أسماء بنت عميس رضی الله تعالی عنها

دا د قدر وړ صحابية حضرت اسماء بنت عميس بن معد بن الحارث بن تيم بن كعب بن مالک بن قحافة بن عامر بن ربيعة بن عامر بن معاوية بن زيد بن مالك بن بشر بن وهب الله بن شهران بن عفرس بن خلف بن خثعم بن أنمار، الشهرانية الخثعمية وه ام عبد الله ورته ويل کېدل د اسلام په تاريخ کې د دوه لويو هجرتونو شرف الله ① ورکړی وو (حبشې او مدينې ته) والد يې عميس بن معاذ وو او مور يې هند بنت عوف بن زهير د حضرت حمزة ❽ مېرمن سلمی بنت عميس يې خور وه د رسول الله ❁ يو په بله پسې ام المؤمنين حضرت ميمونة بنت الحارث او زينب بنت خزيمة رضی الله تعالی عنهما يې خوراني وې بله خور يې ضرت لبابة الصغری وه د خالد بن وليد خور بله خور يې ام الفضل وه د حضرت عباس ❽ مېرمن هغه وخت په اسلام مشرفه شوې وه چې د اسلام شروعات وو او ترديې دمه مسلمانان لا دار الارقم ته نه ووتللي (مخکې تير شوي دي چې دار الارقم په مکه مکرمه کې د مسلمانانو لمړی مرکز وو دا د يو صحابي كور وو رسول الله ❁ به پدي كور کې پاتې کېدلو او ډېر زيات صحابه ﷺ دلته په اسلام مشرف شوي دي او ډېرو صحابه وو پدي كور کې دين زده کړی دی).

دا مبارکه د جلیل القدر صحابي د رسول ﷺ د تره د زوی حضرت جعفر طیار ﵁ مېرمن وه او له هغه سره یې حبشې ته هجرت کړی وو په کومه ورځ چې حضرت جعفر ﵁ په موتة کې په شهادت ورسېدو رسول الله ﷺ د دوی کور ته په مدینه منوره کې ورغلو ورته یې وویل : د جعفر ماشومان چېرته دي؟ هغه ورته راغلل ټول یې له ځان سره یو ځای کړل او د ټولو سره یې مینه وکوله بیا یې له سترګو نه اوښکې راغلې ... دې مبارکې رضی الله تعالی عنها له رسول الله ﷺ څخه پوښتنه وکوله داسې ښکاریږي لکه د جعفر په اړه چې تاته څه خبر رسېدلی وي؟ رسول الله ﷺ ورته و فرمایل : هو! ... هغه ﵁ نن شهید شو هغه له رسول الله ﷺ نه پاڅېده او ژړل یې ښځې ورته را ټولې شوې رسول الله ﷺ به ورته ویل د غم په حالت کې بدې خبرې مه کوه فریاد مه کوه سینه مه وهه بیا یې ورته وویل : په جعفر دې ژړېدونکې وژاړي .... (رښتیا د ژړا وړ وو)

کله چې د رسول الله ﷺ خوابښې او د حضرت ابي بکر صدیق ﵁ مېرمن حضرت ام رمان رضی الله تعالی عنها په حق ورسېده نو رسول الله ﷺ اسماء بنت عمیس ورته نکاح کړه بیا هغه هم وفات شو .. کله چې

د رسول الله ﷺ لور بي بي فاطمة وفات شوه نو د حضرت علي 8 سره يې نكاح وكوله او پدې وخت كې يې ماشوم زوى وو دهغه پالنه هم بيا حضرت علي 8 وكوله محمد بن ابي بكر 8 بيا وروسته د حضرت علي 8 ښه ملگرى او په هر كار كې ښه مرستندوى وو او دا مباركه بيا تر وفات پورې د حضرت علي 8 سره وه .

دا مبارك زوى يې هم په ځوانى كې شهيد كړل شو دا مباركه رضى الله تعالى عنها وربانديې ډېره زياته و ځوريده او هركله به چې ډېره غمجنه شوه په كور كې يې د ننه وړوكى جومات وو هلته به لاړه په مانځه به و دريده مونځ به يې وكولو .

دا مباركه رضى الله تعالى عنها فرمايي كله چې حضرت عائشة رضى الله تعالى عنها ناوې وه زه ورسره وم چې رسول الله ﷺ ته مو وروستله د رسول الله ﷺ په كور كې يو جام وو په هغه كې شودې وې اول ترينه رسول الله ﷺ و څښلې بيا يې حضرت عائشې رضى الله تعالى عنها ته ونيولې هغه ترينه شرمېده نه يې څښلې بيا ما ورته وويل : رسول الله ﷺ درته لاس نيولى دى اوس يې و څښه بيا يې ترينه و څښلې بيا ما ترينه وڅښلې بيا رسول الله ﷺ راته وويل چې اوس يې نورو ښځو ته وركړه چې

هغوی یې هم ترینه و څښي نورو ښځو وویل : مونږ مړې یو نه یې څښو ....

رسول الله ﷺ ورته وویل : درواغ او لوږه مه سره یو ځای کوئ کوئ چې تاسې وږې وئ او تاسې وایاست چې مونږ مړې یو بیا رسول الله ﷺ وویل هر درواغ په تاسې پسې درواغ لیکل کیږي حتی چې وړوکي درواغ وي هغه وړوکي لیکل کیږي .

کله چې دا مبارکه رضی الله تعالی عنها د رسول الله ﷺ سره ناسته وه رسول الله ﷺ ورته و فرمایل : اسماء دا حضرت جبریل او میکائیل دي جعفر ورسره دی سلام وایي د سلا م ځواب یې ورکړه او دی وایي کله چې د مشرکینو سره په جنګ کې زما ښی لاس او چپ لاس دواړه پرې شول اوس الله ① ماته دهغې دواړو لاسونو په بدل کې وزر راکړي دي د جبریل ا و میکائیل سره هر چېرته آلوزم او د جنت له میوو نه خوراک کوم .

کله چې حضرت اسماء رضی الله تعالی عنها له حبشې نه د حضرت جعفر ❽ سره په یو ځای مدینې منورې ته راغله نو د رسول الله ﷺ د کور ښځو ته ورغله پوښتنه یې تري وکوله : زمونږ په اړه په قران کریم کې کوم شی نازل شویدي؟ ښځو ورته وویل : نه .. دا راغله رسول الله ﷺ ته یې وویل: یا رسول الله ﷺ دا ښځې په زیان او نقصان کې دي ..

رسول الله ﷺ ورځخه پوښتنه وکوله ولې؟ دې مبارکې ورته وویل : ځکه په قران کریم کې ښځې داسې په نیکو صفاتو باندې نه یادیږي لکه سړي چې یادیږي .

الله ① دا آیت نازل کړو چې د ښځو ذکر او یاد وو پکې : **إن المسلمين والمسلمات والمؤمنين والمؤمنات والقانتين**

حضرت اسماء بنت عميس رضی الله تعالی عنها فرمایې : رسول الله ﷺ ماته وویل : زه تاته داسې کلمې در وښیم چې ته یې د تکلیف په وخت کې ووایې ؟ **الله الله ربي لا أشرك به شيئا**

دا مبارکه رضی الله تعالی عنها د یو روایت له مخې دې هجرت په ۳۸ او د یو روایت له مخې د هجرت په شپېتم کال وفات شوه الله ① یې د د ټولو مسلمانو میندو سره په جنت کې درجې لوړې کړي .

حضرت ام سليم بنت ملحان رضی الله تعالی عنها

أم سليم بنت ملحان الرُمَيصاء بنت مِلْحان بن خالد بن زيد بن حرام بن جندب الأنصارية دا مبارکه په خپل کنية نوم باندې مشهوره وه په

اصلي نوم کې یې اختلاف دی ځیني وایي نوم یې سهلة وو یا رمیلة ، ملیکة وه دیته الغمیصاء او الرمیصاء هم ویل کېدل د رسول الله ﷺ د خادم او جلیل القدر صحابي حضرت انس رضي الله عنه بن مالک مور وه تر اسلام وړاندې یې د مالک بن النضر سره واده کړی وو کله چې د اسلام نور مدینې منورې ته راغلو دا مبارکه رضی الله تعالی عنها په هغه کسانو کې وه چې د اسلام په شروع کې یې د اسلام رڼا ته لبیک ویلي وو او په اسلام مشرفه شوې وه پدې وخت کې یې خاوند له کور نه بهر په سفر تللی وو کله چې راغلو نو یې هغه ته هم وویل چې اسلام قبول کړه هغه ورته په غصه شو ورته یې وویل : ته له خپل دین ځخه آوښتې یې؟ دې مبارکې په پوره اطمنان ورته وویل : ما ایمان راوړی دی کله چې حضرت انس رضي الله عنه نوې نوې خبرې شروع کولې دې مبارکې به ورته ویل : ووایه لا اله الا الله ... ووایه : اشهد ان محمدا رسول الله هغه چې نوی ماشوم وو په خپله خوږه او وږه ژبه یې له خپلې مهربانې مور سره هغه کلمې ویلې پلار به یې ورته ویل : دا زما زوی مه راته خرابوه دې مبارکې رضی الله تعالی عنها به ورته ویل : خرابوم یې نه بلکه پوه کوم یې او سموم یې .

حضرت ام سلیم رضی الله تعالی عنها غیرتي ښځه وه

کله یې چې خاوند یو ځل له کوره ووتلو یو دښمن یې ورته کمین نیولی وو او ویې وژلو دې مبارکې ته چې خبر را ورسېدو نو یې وویل : زه په خپل مصیبت الله ① ته صبر کوم او دا خپل ماشوم به مې پالم ترڅو چې ده زما سینه خوشې کړې نه وي زه به دی له شودو نه بېلوم او تر هغه وخته به زه بل واده نه کوم ترڅو چې ده ماته اجازه نه وي راکړې .

کله چې حضرت انس ⑧ لږ را لوی شو رسول الله ﷺ ته یې راوستلو ورته یې وفرمایل : که دا زما ماشوم ته د خپل خادم په صفت قبول کړې؟ رسول الله ﷺ چې ددې مبارکې مینه او اخلاص وکتل نو یې ورته وویل صحیح ده ..

له هغې ورځې نه حضرت انس ⑧ د رسول الله ﷺ په خدمت باندې شرافت حاصل کړو خلک ټول ددې مبارکې ددې قربانی نه متاثر وو هر چا به یادوله چې د رسول الله ﷺ لپاره یې د زوی ټول عمر قرباني کړو او هغه یې د رسول الله ﷺ خادم کړو ..

لږ وخت نه وو تېر شوی چې ابو طلحة ورته د واده وړاندیز په داسې حالت کې وکولو چې هغه تر دې دمه په اسلام نه وو مشرف شوی او په غوښتنه کې یې دېته ډېر زیات او لوی مهر مقرر کړو لکن دې مبارکې ته چې دا خبر ورسېدو سره د

ډېر لوی مهر یې هغه رد کړو او ویل یې زما لپاره مناسبه نه ده چې د یو مشرک سره واده وکوم .

ابو طلحة چې دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ته د ډېر لوی مهر وعده کړې وه نو یې گمان نه وو چې دا به ماته نه ووایې لکن بیا هم دې مبارکې ورته نه وویل نو هغه زیات خفه شو او یقین یې نه راتلو چې دده قاصد ده ته ویل ام سلیم ستا له واده نه انکار وکولو او په ذهن کې یې ددې خبرې ځای بالکل نه وو چې هغه به ماته نه وایې او سره ددې چې د هغې خاوند نشته ، زه د ښه مال خاوند یم په سمه توگه مې تربنه نکاح غوښتې ده او ښه تر ټولو خلکو لوړ مهر مې ورته یاد کړی دی نو آخر به نه ولې وایې؟

په همدې بې ځوابه سوالونو کې سبا ورغلو او تر مخکنې مهر یې ورته لوړ مهر یاد کړو چې دی به یې ورکړي حضرت امي سلیم رضی الله تعالی عنها ډېر په اطمنان او د پوره ادب سره ورته وویل : ابو طلحة ستا په شان خلک چې چاته د واده بلنه ورکړي څوک یې نه رد کوي (ستا غوښتنه ما رد کول نه غوښتل) لکن خبره صرف داده چې زه یوه مسلمانه ښځه یم او ته تر اوسه پورې کافر سړی یې ته زما لپاره مناسب نه یې.

ده ورته وویل : زه تاته سره او سپین درکوم .

دې مبارکې ورته وویل : ستا سره او سپین مې نه

دي په کار زه صرف ستا اسلام غواړم .
د ځينو رواياتو له مخې يې ورته وويل : ابو طلحة تر اوسه پورې ته کافر او زه مسلمانه يم ته اسلام قبول کړه ماته هيڅ مهر مه راکوه زه صرف ستا په اسلام باندې هم لتا سره بغير د مهر نه واده کوم .
ده ورته وويل : نو زه اوس څه وکوم؟
دې مبارکې رضى الله تعالى عنها ورته وويل ته ورشه رسول الله ﷺ ته .
هغه رسول الله ﷺ ته راغلو او د ام سليم سره يې د تول ما جرا قصه ورته وکوله رسول الله ﷺ ده ته اسلام وښودو ده له رسول الله ﷺ سره اسلام قبول کړو او رسول الله ﷺ په هماغه مجلس کې ام سليم رضى الله تعالى عنها ده ته په نکاح کړه .
د حضرت انس بن مالک رضی الله عنه نه روايت دی چې رسول الله ﷺ فرمايل : ما تر ام سليم نه ښه مهر د چا نه دی ليدلی د خاوند اسلام يې مهر وو .
د حضرت ابي طلحة رضی الله عنه سره يې ډېر ښه ژوند وکولو او په رښتيا معنا ګانو کې د يو بل لپاره بهترين خاوند او بهترينه ښځه وو او ښه د خوشحالی نه ډک عمر يې سره تېر کړو .
پدې مبارکه باندې د صبر تحمل او هوښياري انتها وه په خاصه توګه چې دې کوم صبر هغه وخت

وکولو کله چې ددې مبارکې یو زوی بیمار وو او حضرت ابو طلحة به چې کله له بهر نه راتلو نو اول به یې د خپل ماشوم په اړه پوښتنه کوله چې څنګه دی؟ او کله به چې دهغه د حال نه خبر شو نو بیا به یې زړه یو څه ارام شو تردې چې یو وخت دی له کور نه بهر ووتلو او هغه زوی مبارک یې رحلت وکولو دې مبارکې د کور نورو غړو ته وویل چې ابي طلحة ته تر هغه وخته پورې څه مه وایاست ترڅو چې زه ورته ونه وایم ... کله چې دی بېرته کورته را ستون شو نو حضرت ام سلیم رضی الله تعالی عنها له خپلو سترګو څخه اوښکې پاکې کړې او له ده سره په خبرو شوه حضرت ابو طلحة د خپلې بي بي نه پوښتنه وکوله چې هلک څنګه دی ؟ هغې رضی الله تعالی عنها ورته وویل هغه ویده دی بیا یې دده په وړاندې ډوډی کېښوده او ورسره کېناسته او په خبرو کې ورسره مصروفه شوه بیا یې ورته وویل:

ابو طلحه زه لتا څخه یوه پوښتنه کوم .

حضرت ابو طلحه ❽ ورته وویل : هو! څه پوښتنه ده وکوه .

دې رضی الله تعالی عنها ورته وویل : که څوک زما سره کوم شی د امانت په ډول کېږدي بیا یو څه وخت وروسته راشي هغه لما څخه وغواړي نو هغه ته یې خپل امانت ورکول ښه خبره ده او که نه ورکول؟

ابو طلحه 8 ورته وویل : خامخا دهغه امانت ورکول ضروري دي دهغه خپل امانت دی .
بي بي رضی الله تعالی عنها ورته وویل : بیا په هغه امانت پسي خفه کېدل په کار دي او کنه؟
ابو طلحه 8 ورته وویل : نه ... په هغه امانت پسي خفه کېدل بالکل مناسب نه دي هغه هسي هم د بل چا شی وو او هغه خپل شی واخیستو .
بیا بي بي رضی الله تعالی عنها ورته ویل چې داسې ده نو الله ① چې مونږ ته کوم امانت زمونږ زوی راکړی وو هغه یې بېرته را څخه واخیستو او هغه وفات شو ابو طلحه 8 خو خفه شو لکن څه یې هم ونه ویل او نه یې څه ډول فریاد وکولو صرف صبر یې وکولو .
کله چې سبا شو د رسول الله ☸ په مجلس کې حاضر شو هغه ☸ ته یې قصه وکوله رسول الله ☸ ورته و فرمایل : ابو طلحه الله ① دې دا شپه ستا لپاره د برکت شپه کړي هماغه وو چې له دې شپې نه الله ① حضرت ابو طلحة 8 ته بل ماشوم ورکړو کله چې هغه پیدا شو حضرت ابو طلحة 8 ډېر زیات ورته خوشحال وو په غېږ کې یې واخیست او رسول الله ☸ ته یې په مجلس کې حاضر کړو رسول الله ☸ د هغه ماشوم نوم عبد الله کېښودو او په

تندي يې لاس ورته را ښکلو او کله چې عبد الله ❽ لوی هم شو په تندي کې يې يو قسم نور ښکاره کېدو.

حضرت ابو طلحة ❽ يو وخت د هغه کسانو څخه وو چې ډېر زيات مال يې درلود لکن يو وخت داسې وربانديې راغلو چې هرڅه يې د الله ① په لاره کې مصرف کړل او د هغه ټول مال په بدل کې يې ثوابونه جمع کړل بيا به يې په کور کې صرف دومره څه وو چې دوی وربانديې ژونديې وو او همدا حال د رسول الله ☸ د کور هم وو حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها فرمايي زمونږ په کور کې به ډېرې داسې ورځې تېرېدلې چې اور به مو نه بلولو بلکه به پيدا شول نو خورما او اوبه مو خوراک وو په همداسې وخت کې يو کس مېلمه له لرې ځای نه راغلو نو رسول الله ☸ خپل کور ته احوال ولېږلو که د خوراک څه شی له چا سره وي چې مېلمه ته يې ورکړو؟ لکن ځواب راتلو چې هېڅ داسې شی نشته نو رسول الله ☸ په ناستو څو صحابه وو کې ياد کړل دا مېلمه به د شپې څوک له ځان سره مېلمه کړي؟ حضرت ابو طلحة ❽ پداسې حالت کې د مېلمه مېلمستيا ته تيار شو چې دده په کور کې هم څه شی نه وو او د مېلمه نه وړاندې خپل کور ته ورغلو حضرت ام سليم رضی الله تعالی

عنها د صبر او تقوی توتې او ژوندي مثال ته يې وويل په کور کې څه شی شته چې د رسول الله ﷺ مېلمه ته يې ورکړو ؟ دې مبارکې ورته وويل صرف دومره څه شته چې اوس يې ماشومانو ته ورکړم ده مبارک ❽ ورته وويل : هغه ماشومان په څه شي باندې غلط کړه او ويده يې کړه او خوراک به مېلمه ته ورکړو چې کله خوراک زما او د مېلمه په مخ کې کېښودل شو نو ته به ددې لپاره چراغ ته ورشې چې سم يې کړې هغه به ګل کړې نو زه به خپل لاس ونيسم او خوراک به ټول مېلمه ته پرېږدم پداسې حالت کې چې هغه به فکر کوي زه يې هم ورسره خورم نو مېلمه به موړ شي او که زه يې هم وخورم نو بيا خو هغه د مېلمه نه بس کيږي دوی همداسې وکړل رسول الله ﷺ سبا په مجلس کې وويل : تېره شپه الله ① ابو طلحة او ام سليم ته تعجب کړی وو ، ديو روايت له مخې تېره شپه الله ① ابو طلحة او ام سليم ته خندلي وو پدې اړه بيا قراني آيت نازل شول الله ① و فرمايل :
سورة حشر آية ٩

وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰٓ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ ۚ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِۦ فَأُو۟لَـٰٓئِكَ هُمُ ٱلْمُفْلِحُونَ ﴿٩﴾

ترجمه : ...... او دوی غوره کوي په خپل ځان باندې بل څوک اګر که دوی هم غریبان وي ...

حضرت ابو طلحة ❽ چې خبر شو د دوی د قرباني له امله قرآني آیت نازل شو د خوشحالی نه یې له سترګو نه اوښکې را رواني وې او له خوشحالی نه یې ژړا نشوای قرارولی او په منډه منډه ورغلو خپلې بې بي ته یې دا د خوشحالی خبر واورولو .

حضرت ام سلیم رضی الله تعالی عنها صرف مسلمانه ښځه نه وه بلکه په ډېرو میدانونو کې یې له مسلمانانو سره د یو مسلمان مجاهد په حیث شرکت کړی دی او له مسلمانانو سره به د جنګ سختو ځایونو ته ددې په موخه تله چې هلته به د زخمیانو درملنه او د هغوی خدمت کوي په حنین کې کله چې حضرت طلحة ❽ رسول الله ☸ ته راغلو ورته ویل یې : یا رسول الله ☸ دا وګوره ام سلیم له ځان سره خنجر را اخیستی دی (دوی ته په جنګ کې د شرکت اجازه نه وه بلکه دوی به صرف د صفونو شا ته د زخمیانو خدمت کوي نو بیا خنجر څه کوي) کله چې رسول الله ☸ ددې مبارکې نه پوښتنه وکوله چې دا خنجر لتا سره څه کوي؟

دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ورته وویل : یا رسول الله ☸ که چېرته مشرک ماته را نېږدې شي نو ګېډه یې وربانډې څیرم .

حضرت ام سليم رضی الله تعالی عنها فرمايي ما د رسول الله ﷺ نه آورېدلي دي هغه ﷺ فرمايل : د کوم مسلمان مور او پلار چې درې ماشومان تر بلوغ وړاندې په حق ورسيږي الله ① به دا مور او پلار په خپل رحمت سره جنت ته بيايي .

حضرت ام عطية رضی الله تعالی عنها يوه صحابية ده هغه فرمايي : رسول الله ﷺ له مونږ نه بيعت واخيستو چې د غم په وخت کې به مونږ چيغې نه وهو او نا روا فرياد به نه کوو کله چې رښتيا د امتحان وخت راغلو نو په هغه بيعت باندې صرف پنځو ښځو وفا وکوله : ام سليم، ام العلاء ، د ابي سبرة لور ، د حضرت سعد بن معاذ مېرمن او يوه بله ښځه وه .

يوه ورځ رسول الله ﷺ فرمايل : زه جنت ته ننوتلی وم له شا نه مې د پښو آواز واورېدو پوښتنه مې وکوله دا څوک دي؟ راته وويل شول دا الرميصاء بنت ملحان د انس بن مالک مور ده .

د هجرت د څلوېښتم کال په شاوخوا کې په مدينه منوره کې د معاويه په دور کې وفات شوه .

حضرت آمنه بنت ارقم المخزومية رضی الله تعالی عنها

دا مبارکه د حضرت ارقم 8 لور وه دار الارقم په اسلام کي لمړی مرکز ددوی کور وو رسول الله ﷺ به د دوی په کور کي کېناستلو او خلکو ته به يي تبوله ورځ دين ور ښودلو او صحابه کرام به دلته را غونډېدل د اسلام بنيادي احکام او هغه څه به يي زده کول چي په رسول الله ﷺ به نازلېدل او پدي وخت کي چي دلته به په پټه سره را ټولېدل د صحابه وو شمېره تر ٤٠ کسانو څخه کمه وه او دا کور د صفا د غونډی سره او يا په غونډی باندي وو او دا بيا د هارون رشيد د پلار مهدي وو او هغه خپلي ښځي خيزران بنت عطاء ته تحفه کړو او يا هغي تري واخستو هغي بيا په ١٦١ هجري کال کي مسجد حرام ته وقف کړو .

رسول الله ﷺ چي د دار الارقم کور د مرکز لپاره او د راټولېدلو د ځای په توګه غوره کړی وو پدي کي د رسول الله ﷺ لپاره دری وجې وې .

١. د حضرت ارقم 8 اسلام چا ته نه وو معلوم نو چا دا فکر نه کاوه چي دلته به مسلمانان را ټول شي .

۲. دا حضرت ارقم بن ابی الارقم ❽ بن مخزوم وو او مخزوم هغه قبیله وه چې د قریشو سره یې دښمني وه او څرنګه چې د اسلام په راتلو سره پخوانی دښمنی ختمې شوې نو رسول الله ﷺ هلته ورتلو او مشرکینو دا فکر نه کولو چې رسول الله ﷺ چې قریش دی نو هلته به ورشي .

۳. حضرت ارقم پدې وخت کې نوی ځوان وو ایله د ۱۶ کلونو په عمر کې وو قریشو به د مشرانو مسلمانانو په کورنو باندې ځار کاوه د کشرانو په کورونو پسې یې نه کتل .

او حضرت ارقم ❼ بیا په ۵۵ کال د هجرت باندې په مدینه منوره کې وفات شو او د څه باندې اتیا کلونو وو .

نو دا حضرت آمنة رضی الله تعالی عنها د همدې ارقم لور وه په هغه کسانو کې ده چې د اسلام په شروع کې په اسلام او هجرت باندې مبارک شوې دې او د هجرت شرف یې تر لاسه کړی دی دا مبارکه چې کله مدینې منورې ته لاړه هلته رسول الله ﷺ دې مبارکې ته یو کوهی ورکړی وو چې بیا د همدې مبارکې په نوم سره یادېدلو او بئر آمنة به ورته ویل کېدل بیا د هغه کوهي نه دې مبارکې ته هم لقب ورکړل شو او دې مبارکې ته به ویل کېدل صاحبة البیر (د کوهي مالکه)

ليلى بنت ابي حثمة رضى الله تعالى عنها

د حضرت عامر بن ربيعة 8 مېرمن وه د اسلام په شروع کې په اسلام مشرفه شوې وه کله چې په مکه مکرمه کې د کفارو ظلمونه په مسلمانانو زيات شول پدې وخت کې د رسول الله ﷺ تره ابو طالب لا ژوندی وو نو کفارو ده ﷺ ته څه نشوای ويلی او نورو مسلمانانو ته به يې زيات تکليفونه ورکول يوه ورځ حضرت عثمان بن عفان 8 د رسول الله ﷺ لور حضرت رقية ، حضرت ربيعة، دده مېرمن حضرت ليلى بنت ابي حثمة ، عبد الله بن عبد الاسد، دهغه مېرمن هند بنت امية بن المغيرة ؓ ټول رسول الله ﷺ ته را ټول شول او د کفارو د ظلمونو په اړه يې ورته شکايت وکولو او ورته يې وويل کفارو خو په مسلمانانو باندې ظلمونه ډېر زيات کړي دي رسول الله ﷺ د يو څه وخت لپاره چپ شو بيا يې وفرمايل : څوک چې د الله ① د دين لپاره سفر وکوي اگر که يوه لوېشت هم وي الله ① به هغه جنت ته بوزي او په جنت کې به د هغه د نبي ملگرى وي حضرت عامر بن ربيعة او حضرت ليلى بنت ابي حثمة رضى الله تعالى عنهما ورته وويل :

نو مونږ چېرته لاړ شو یا رسول الله ﷺ ؟ رسول الله ﷺ ورته و فرمایل : ځئ د الله ① په زمکه کې خپاره شئ الله ① به تاسي یو وخت سره را تول کړي لیلی بنت ابي حثمة رضی الله تعالی عنها بیا ورځخه پوښتنه وکوله : نو چېرته لاړ شو یا رسول الله ﷺ ؟ رسول الله ﷺ ورته وویل : ځئ د حبشي خواته لاړ شئ هلته یو بادشاه دی نجاشي ورته ویل کیږي دهغه په خاوره کې په چا باندې ظلم نه کیږي او هغه د صدق او رښتون ولي زمکه ده کله چې عمر ابن الخطاب (تردې دمه لا مسلمان شوی نه وو) ددېنه خبر شو چې ځینې مسلمانان د مکې نه وتل غواړي چې یو په دوی کې حضرت ربیعة ⑧ دی نو ددوی کور ته ورغلو ویې لیدل چې دا مبارکه لیلی بن حثمة رضی الله تعالی عنها وتلو ته تیاره وه او په اوښ باندې سپره وه ده ورځخه پوښتنه وکوله : د عبد الله مورې چېرته روان یاست؟ هغې مبارکې ورته وویل تاسي مونږ ته صرف زمونږ د دین له امله تکلیف راکوئ د الله ① په زمکه کې کومې خواته هجرت کوو عمر ⑧ ورته څه ونه ویل صرف ورته یې وویل : الله ① مو مل شه لیلی دده دې خبرې ته حیرانه شوه او په زړه کې خوشحاله شوه لکه چې عمر د اسلام خوا ته مائل شوی دی کله یې چې خاوند راغلو هغه ته یې وویل : زما

تمه ده چې عمر بن الخطاب مسلمان شي هغه ماته داسې وويل : خاوند يې ورته په مسخره يې خندا کې وويل : نه داسې نشي کېداى هغه کله هم ايمان نه راوړي .

دوى رسول الله ﷺ ته را غلل او حبشي ته يې ورڅخه د وتلو اجازه و غوښته رسول الله ﷺ ورته اجازه وکوله او دا حبشې ته د مسلمانانو دوهمه ډله روانه وه او پدې وخت دېرش کسان حبشي ته لاړل کله چې کفارو نوى تړون وکولو چې څوک له مکې نه وزي نو هغوى ته به اجازه ورکووو لکن دهغوى نه به ښځې گرځوو د کورونو د وېستلو اجازه به نه ورکوو نو بيا حضرت ربيع او دهغه مېرمن ليلى بن حثمه او گڼ شمېر نور صحابه بېرته مکې ته را وگرځېدل د يو څه وخت تکليفونو تېرولو وروسته بله شپه په نيمه شپه کې ښځه او خاوند مدينې منورې ته مهاجر شول او پدې وخت کې تراوسه پورې مدينې منورې ته ښځه نه وه مهاجره شوې نو دا بي بي ليلي بنت ابي حثمة رضى الله تعالى عنها اوله مهاجره وه .

کله چې رسول الله ﷺ مدينې منورې ته راغلو نو د دوى کور ته به ورتلو يوه ورځ چې رسول الله ﷺ د دوى په کور کې ناست وو حضرت ليلى بنت ابي حثمة رضى الله تعالى عنه په خپل ماشوم زوى عبد الله پسې آواز وکولو : عبد الله دلته راشه څه شى

درکوم رسول الله ﷺ ورځخه پوښتنه وکوله : څه ورکوې د عبد الله مورې؟ دې مبارکې رضی الله تعالی عنها ورته وویل خورما (کجورې) ورکوم بیا رسول الله ﷺ ورته وویل : که د څه شی نه وای ورکړي نو دا به په تا پسې دروواغ لیکل شوي وای .

د عزت شرافت او پاک ایمان څخه ډک ژوند یې تېر کړو ما یې د تاریخ وخت د تاریخ په کتابونو کې پیدا نه کړو الله ① یې دې په جنتونو کې درجې لوړې کړي .

حضرت ام رمان رضی الله تعالی عنها

أم رومان بنت عامر بن عويمر بن عبد شمس بن عتاب بن أذينة بن سبيع بن دهمان بن الحارث بن غنم بن ثعلبة بن مالك بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان .

د الحارث بن سخبرة بن جرثومة اليوسي الزهراني الأزدي سره په نکاح کې وه دهغه ترینه یو ماشوم شوی وو طفیل نومېدو کله چې هغه تري مړ شو نو د جاهلیت په زمانه کې ورسره حضرت ابو بکر صدیق ❽ واده وکولو او الله ① له حضرت ابي بکر

صديق 8 نه ورته دوه ماشومان وركړل يوه ام المؤمنين حضرت عائشه رضی الله تعالی عنها او بل ددي مباركې وروور حضرت عبد الرحمن بن ابي بكر 8 .

ددي په اړه به رسول الله ﷺ فرمايل : د چا چې زړه غواړي چې د جنت حورې ته وګوري هغه د ام رمان رضی الله تعالی عنها ته وګوري .
د هجرت په شپږم كال په مدينه منوره كې وفات شوه رسول الله ﷺ يې په دفن كې شركت كړی وو او د مغفرت دعا يې ورته كړې وه د يو قول له مخې د هجرت په نهم كال وفات شوه .

په اسلام كې اوله معلمه

الشفاء بنت عبد الله بن عبد شمس بن عدي بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن النضر العدوية القرشية.
مور يې فاطمة بنت وهب بن عمرو بن عائذ بن عمران بن مخزوم بن يقظة بن كلاب بن مرة بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن قريش بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.
دا مباركه هم له هغه بختورو ښځو څخه يوه وه چې د اسلام په شروع كې په اسلام مشرفه شوې وه د

هجرت برکت یې حاصل کړی وو رسول الله ﷺ به کله کله د دوی کور ته ورتلو او هلته به یې د غرمې خوب کولو دوی رسول الله ﷺ ته یوه توشکه او یوه توته لکه څادر داسې ساتلې وو چې رسول الله ﷺ به پکې ویده کېدو .

دې مبارکې چې کله هجرت وکولو رسول الله ﷺ ته یې وویل د جهالت په وخت کې ما په یو څو کلمو باندې شیان دم کول زه غواړم اوس هغه کلمې تاسې ته ووایم او تاسې به ما ته ووایاست چې ددېنه وروسته هغه کلمې زه د دم په ډول استعمال کړم او کنه؟ رسو ل الله ﷺ ورته وویل : صحیح ده راته ووایه دې مبارکې هغه کلمې داسې ورته وویلې : (اسم الله صلو صلب خير يعود من أفواهِهَا، ولا يضُرُّ أُحدا، اكشفْ الباسَ ربَّ الناسِ) رسول الله ﷺ ورته وویل : صحیح دې ته اوس هم د دم لپاره دا کلمې ویلی شې او دا حفصې (ام المؤمنین) ته هم ور زده کړه .

همدا بي بي رضی الله تعالی عنها وه چې د رسول الله ﷺ بي بي حضرت حفصې بنت عمر رضی الله تعالی عنها ته یې خط ور زده کړی وو او نورو بیبیانو صحابه وو ته یې هم لیک او لوست ور ښودلی وو او دا په اسلام کې اول معلمه وه .

د رسول الله ﷺ د وفات نه وروسته به هم خلکو دې

مبارکي ته ډېر د احترام په نظر کتل يوه ورځ چې حضرت عمر ❽ د سحر په مانځه کې ددې زوی حضرت سليمان ❽ ونه ليدو نو فکر يې کاوه چې دا ولې نه وو راغلی لږ وروسته چې حضرت عمر ❽ د بازار په لور روان وو د دوی کور د جومات او بازار په مينځ کې وو نو حضرت عمر ❽ چې دا مبارکه رضی الله تعالی عنها وليده نو پوښتنه يې ورڅخه وکوله : سليمان مې نن د سحر په مانځه کې ونه ليدو؟ دې مبارکې ورته وويل : هغې د شپې تر ناوخته پورې مونځ کولو او د سحر د جمعې په وخت کې يې سترګې پټې شوې وې بيا حضرت عمر ❽ ورته وويل : زه چې د سحر مونځ په جمع سره وکوم ماته تردې ښه دی چې ټوله شپه مونځ وکوم .

دا په اسلام کې اوله معلمه د حضرت عمر ❽ په خلافت کې د هجرت په شلم کال باندې وفات شوه .

حضرت سيرين بنت شمعون رضی الله تعالی عنها

د حضرت ام المؤمنين ماريه القبطية رضی الله تعالی عنها خور وه چې دواړه وينزې وې په يو ځای مقوقس رسول الله ☸ ته تحفه کړې وې او په

لاره کې په اسلام مشرفې شوې وې حضرت ماریه قبطیة رسول الله ﷺ په نکاح کړه او څرنګه چې دواړه خوراني وې نو حضرت سیرین رضی الله تعالی عنها یې خپل شاعر حضرت حسان ❽ ته ورکړه د هغه ❽ نه یې یو ماشوم پیدا شو عبد الرحمن نوم یې وو ډیر ښه اسلام یې راوړی وو کله یې چې اسلام راوړو بیا په اسلام کې ښه خوشحاله وه او دینداره ښځه وه او ددوی داړو په اړه د دوی ډیر صفات مقوقس رسول الله ﷺ ته په هغه لیک کې لیکلي وو چې د دوی سره یې رسول الله ﷺ ته را لیږلی وو .

ام ورقة بنت عبد الله رضی الله تعالی عنها

دا مبارکه حضرت ام ورقة بنت عبد الله بن الحارث بن عویمر بن نوفل الانصاریة وه دهغه ښځو له جملې نه وه چې رسول الله ﷺ یې ډیر زیات قدر کولو رسول الله ﷺ به ورته شهیدة ویله ځکه ددې مبارکې د الله ① په لاره کې د قرباني ورکولو او جهاد کولو او بالآخره د شهادت زیات شوق وو کله چې رسول الله ﷺ د بدر په لور روان وو دا مبارکه

ورته راغله ورته ویل یې : یا رسول الله ﷺ اجازه راکړه چې لتاسې سره لاړه شم د زخمیانو د رملنه به کوم کېدای شي الله ① راته شهادت راکړي .

رسول الله ﷺ ورته ویل : الله ① به تاته شهادت درکوي او ته په خپل کور هم کینه ته شهیده یې .

دا مبارکه ډېره ښکلې قاریه وه او قران کریم به یې ډېر په مینه سره تلاوت کولو او ښه یې زده کړی وو رسول الله ﷺ ورته ویلي وو چې په کور کې نورو ښځو ته په جمع مونځ کوه او یو څوک یې ورته یاد کړي وو چې هغه به ستاسې لپاره اذان کوي کله چې د مانځه وخت شو نو د کور خلکو ته امامت کوه .

په هغه وخت کې او هم په اوس وخت کې د فخر خبره ده چې داسې یوه ښځه په کور کې موجوده وي په هغه وخت کې رسو ل الله ﷺ ورته اجازه کړې وه چې پنځه وخته مونځ د کور نورو ښځو ته په جمع سره ورکوه .

دا مبارکه به هروخت د الله ① په ذکر او عبادت باندې مصروفه وه تردې چې ددې یوه وینزه او یو غلام وو دې مبارکې هغه دواړه مکاتبان کړي وو (معلومې پیسې یې هر یو ته معینې کړې وې چې دا پیسې ماته راکړئ بیا به تاسې ازاد یاست) یوه ورځ هغه دواړه وربانديې را پاڅېدل او دا

مبارکه یې شهیده کړه هېچاته په دې اړه معلومات نه وو یوه ورځ حضرت عمر ❽ و فرمایل : څه چل دی چې د خپلې ترور ام ورقة تلاوت مې نه تر غوږ کیږي حضرت عمر ❽ ورغلو چې ویې لیدل د کور په یوه خوا کې په څادر کې نغښتې شهیده پرته وه حضرت عمر ❽ وویل : رسول الله ﷺ رښتیا ویل چې کله به پاڅېدو ویل به یې ځئ چې د شهیدې کور ته ورشو (همدا مرحومه به یې یادوله) بیا حضرت عمر ❽ امر وکولو چې ددې غلام او وینزه دواړه را پیدا کړئ .

هغوی راوستل شول حضرت عمر ❽ ورڅخه پوښتنه وکوله چې رښتیا ووایاست حقیقت څه دی؟ دوی دواړو اقرار وکولو چې هغه مونږ ووژله بیا د هغوی دواړو په قصاص باندې فیصله وشوله او دواړه په مدینه منوره کې وځړول شول (په دار کړل شول) او دا په مدینه منوره کې لمړی ځل وو چې څوک اعدام کړل شول .

حضرت ام کلثوم بنت علي رضی الله تعالی عنها

چې د رسول الله ﷺ په حديث باندي ثابته سيدة نساء اهل الجنة د چا مور وي او سيدا شباب اهل الجنة د چا ورونه وي او پلار يې داسې څوک وي چې په ګرده نړی کې يې د ماشومانو په صف کې اول د اسلام تبرک او تشرف حاصل کړی وي نور به له دي مبارکې نه څوک ډېر بختور کېدلی شي دا مبارکه حضرت ام کلثوم رضی الله تعالی عنها وه د هرلوري نه په مبارکو صفاتو باندي ښائسته دا هستي د حضرت علي رضی الله تعالی عنه په کور کې پيدا شوې وه کله چې دا لويه شوه حضرت امير المؤمنين عمر ابن الخطاب رضی الله عنه يې غوښتنه وکوله او حضرت علي رضی الله عنه ورسره رضا شو او دا مبارکه يې ورکړه حضرت زيد بن عمر او رقية بنت عمر يې اولادونه وو او د عزت او حياء او خوشحالي نه ډک ژوند يې تر هغه وخته پوري ورسره تېر کړو چې حضرت عمر رضی الله عنه په شهادت ورسېدو.

حضرت امير المؤمنين چې يوه شپه د مديني منوري په کوڅو کې ګرځېدو نو يې له يو کور نه آواز تر غوږ شو دی ورغلو او دهغه کور دروازه يې ور وټکوله له هغې خوا نه د سړي په آواز کې ورځخه پوښتنه وشوه څوک يې؟ امير المؤمنين حضرت عمر

❽ ورته وویل : ددې ژړا آواز مې تر غوږ شو پوښتنه مې کول غوښتل چې خیر خو دی؟ د کور مالک پدې خبر نه وو چې دا امیر المؤمنین دی نو یې ورته وویل : ﷲ ① د په تا رحم وکوي کوم کار چې تر تا پورې اړه نه لري ځان وربانديې مه اخته کوه څه خپل کار د وکوه .

حضرت عمر ❽ وربانديې ټینګار وکاوه چې ماته ووایه او کېدای شي که زما په وس پوره وي ستاسې په مشکل کې درسره مرسته وکوم هغه سړي ورته وویل دا زما کور واله ده د ماشوم د پیدا کېدلو وخت یې دی څوک ورسره نشته چې مرسته ورسره وکوي او یوازې ده .

حضرت عمر ❽ له هغه ځای نه په منډه منډه کور ته راغلو او دې محترمې بي بي ته یې وویل : ﷲ ① چې تاته په کوم کار کې اجر درکوي ستا زړه غواړي چې حاصل یې کړې ضرورت دې ورته شته؟ دې مبارکې خپل خاوند ته وویل : هغه اجر څه شی دی یا امیر المومنین؟

حضرت عمر ❽ ورته قصه وکوله دې مبارکې زر زر خپل سامان او هغه څه چې د ماشوم په پیدا کېدو کې په کار کیږي را ټول کړل او حضرت عمر ❽ په یوه کټو کې څه شودې او غوړي او نور شیان را ټول کړل دواړه په منډه منډه راغلل هغه کور

ته يې ځان ور ورسولو ام کلثوم رضی الله تعالی عنها کور ته ور ننوتله د بيمار خوا ته ورغله حضرت عمر ❽ بهر د کوچې سره مصروف شو څه خوراک يې ورسره پخول غوښتل کوم شيان چې دوی له خپل کور نه ورسره راوړي وو پدې وخت کې اور نه لګېدو نو امير المؤمنين ❽ پخپله هغه ا ور ته پوکی ورکولو او د هغه ا ور د لګولو کوښښ يې کولو چې پدې وخت کې حضرت کلثوم د کور د ننه څخه آواز وکولو : امير المؤمنين زيری قبول کړه ستا ملګري ته الله ① ماشوم ورکړو اوس بهر کوچی او د ننه يې مېرمن دواړه حيران شول چې آيا دا اور چې بلوي او پخپله اور ته پوکی ورکوي دا امير المؤمنين دی؟ او دا بي بي چې په جونګړه کې يې د قابلې کار وکولو او د يوې غريبې ښځې خدمت يې وکولو دا د امير المؤمنين مېرمن ده؟ .... الله ① د د رسول الله ☸ د امت له لوري نه امير المؤمنين او حضرت ام کلثوم بنت علي ته اجر ورکړي او درجې يې دې په جنتونو کې ورته لوړې کړي .

حضرت ام شریک القرشیة رضی الله تعالی عنها

نوم یې غزیة بنت جابر بن حکیم یوه قریشي ښځه وه د ابي العکر الدوسي په نکاح کې وه چې زړه ته یې اسلام ور ننوت پخپله چې په اسلام باندې مشرفه شوه نو یې دې مبارک دین ته خدمت شروع کړو د قریشو ښځو کورونو ته به ورتله او هغوی به یې اسلام ته را غوښتلې او څرنګه به چې هغوی له خپلو خاندانو څخه د اسلام په اړه بدې خبرې آوریدلې نو دې مبارکې به هغوی ته د اسلام په اړه سمې خبرې کولې او د اسلام اصلي معنی او مفهوم به یې هغوی ته ور ښودلو تردې چې خلک پدې کار خبر شول چې ام شریک رضی الله تعالی عنها اسلام قبول کړی دی او خلک هم اسلام ته را غواړي د خاوند خپلوان یې وربانډې را ټول شول او دا مبارکه یې ونیوله دا مبارکه فرمایي : دوی ماته راغلل او راته یې وویل : ته لکه چې دده (محمد ﷺ) په دین یې؟

ما ورته وویل : هو ! زه د ده په دین یم .

دوی راته وویل : که مونږ ستا د قوم لحاظ نه ساتلی نو ته به مو وژلې وې لکن اوس مونږ تاته څه نه وایو مونږ صرف تا هغوی ته په لاس ورکوو او له دې خپل ځای نه تا شړو .

دوی راته وویل اوس به مونږ تاته سخت ترین

عذاب درکوو بیا یې زه د خپل پلار د ځای په لور روانه کړم او زما د پلار کور په ذي الخلصة کې په صنعاء کې وو زه یې په یوه اوښ سپره کړم ماته به یې ډوډۍ او شهد راکړل هغه به زما خوراک وو او یو څاڅکی اوبه یې نه راکولې تردې چې په لاره کې په دښته کې زمونږ غرمه راغله دوی ځانونو ته خیمې ودرولې زه یې سره لمر ته بهر پرېښودم تردې چې زه بې هوښه شوم دری ورځې یې زه پداسې حالت کې بغیر د اوبو څخه وساتلم .

په دریمه ورځ یې راته وویل : دا نوی دین دې چې نیولی دی دا پرېږده.

زه د دوی په خبرو پوره نه پوهېدم چې څه وایي لکن ما به په خپله ګوته د اسمان لور ته اشاره وکوله زه د تندې نه بې هوښه وم ځان مې نشوای په واک کې کولی تردې چې یوه یخه ډولچه مې په سینه باندې را کېښودل شوه ما هم خوله ور نېږدې کړه او په یوه دمه مې ډېرې زیاتې اوبه ورڅخه و څښلې سترګې مې خلاصې کړې ومې کتله هغه لما څخه لوړه وه د زمکې او اسمان په مینځ کې ځړېدلې وه .

دوی چې زه ولیدم په ما باندې ښکاره وې چې اوبه مې څښلې دي او یا د بل روایت له مخې ماته بله ډولچه هم راغله ما په خپل سر او په ځان واچولې دوی راته وویل دا اوبه دې له کومه

کړي د الله ① دښمني ؟

ما ورته وویل د الله ① دښمنان هغه کسان دي چې د الله ① د دین څخه یې مخ اړولی وي او دا اوبه چې تاسې یې په اړه پوښتنه کوئ دا د الله ① له لوري نه ماته راغلي .

بیا دوی ټول حیران شول او چې لږ فکر یې وکولو په دې دښته کې اوبه بغیر د الله ① نه هېڅوک هم چا ته نشي ورکولی نو ماته یې وویل رښتیا چې دا تاته الله ① درکړي دي بیا دوی ټولو اسلام قبول کړو بیا به هغوی ټولو زما کرامت په یاد ساتلو او زما قدر به یې کولو .

ام حکیم بنت الحارث رضی الله تعالی عنها

ام حکیم بنت الحارث بن هشام بن المغیرة المخزومیة د ابي جهل وریره وه او د ابي جهل د زوی عکرمة په نکاح کې وه دجاهلیت په زمانه کې خپل پلار الحارث د ابي جهل زوی عکرمه ته په نکاح ورکړي وه او د ابي جهل زوی په هغه نهو کسانو کې وو چې رسول الله ☸ د دوی په اړه اعلان کړی وو که په هرځای کې تاسې ته په مخه درشي

نو قتل یې کړئ کله چې مکه د مسلمانانو په لاس باندې فتح شوه د مسلمانانو سره هېڅ مقاومت ونشو ډېر کم جنګ وشو چې د نشت برابر وو هغه هم د ابي جهل د زوی په واسطه شوی وو ده ورته څه کسان را ټول کړي وو چې جنګ وکوي کله چې مسلمانان په مکمله توګه په مکه باندې حاکم شول نو عکرمة یمن ته و تښتېدو ځکه دده دښمني د رسول الله ﷺ سره پټه نه وه هم په سیاسي او هم په نظامي لحاظ باندې د رسول الله ﷺ په دښمنانو کې د ابي جهل د زوی عکرمة نوم تر هرچا وړاندې وو .

په مکه کې ډله ډله خلک راتلل او په اسلام کې داخلېدل پدې خلکو کې د ابي جهل وروړ الحارث هم راغلو اسلام یې قبول کړو او د هغه سره یې لور د ابي جهل نږور او د عکرمة بن ابي جهل مېرمن هم راغله په اسلام مشرفه شوه چې کله یې د اسلام خوند او مزه ولیده نو ډېره زیاته خوشحاله وه چې الله ① ورته د اسلام عزت ورکړی وو او ښه رښتونی اسلام یې قبول کړو او خپل ټول ژوند یې د اسلام د هدایاتو له مخې بدل کړو د رسول الله ﷺ سره یې په ټولو نېکو عملونو باندې بیعت وکولو کله یې چې پدې نوي ژوند کې یو ډول نوی سکون او ارام محسوس کړو نو یې وغوښتل چې ددې د ژوند شریک او دیته په ټولو خلکو کې

محبوب له یوه پلوه ددي د تره زوی او له بله پلوه ددي خاوند هم اوس په ایمان مشرف شوی وای نو راغله رسول الله ﷺ ته یې ویل زما خاوند عکرمة لتا څخه یمن ته تښتېدلی دی هغه ډارېږي چې ته به یې مړ کړې هغه ته امان ورکړه رسول الله ﷺ ورته ویل هغه ته امان ورکړل شوی دی ام حکیم چې دا خبره واورېده خوشحاله شوه او د خپل خاوند عکرمة بن ابي جهل په لټون کې ووتله هغه یې پیدا کړو هغه ته یې د رسول الله ﷺ په اړه خبرې وکولې او ورته یې وویل چې هغه مبارک ﷺ څه یو عجیب انسان دی ټوله قصه یې ورته وکوله هغه راغلو بتان یې مات کړل او خلک یې یوازې د یو الله عبادت ته را وغوښتل ① او هغه ذات چې مونږ یې عبادت کوو په هرشي کې له مونږ سره مرسته کوي واُحد او لا شریک دی ثاني نه لري په مکه کې چې څومره خلک وو که یې د رسول الله ﷺ سره هرڅومره ظلم کړی وو ټول یې معاف کړل او زه تاته راغلې یم چې ته هم ځان خلاص کړه

عکرمه ورته وویل : څه وکوم .

ام حکیم ورته ویل : لا اله ا لا الله ووایه

عکرمه ورته ویل : د همدي نه خو زه را تښتېدلی یم .

ام حکیم ورته ویل: ګوره زه درته د داسي چا څخه راغلې یم چې ډېر غوره دی او مهربان دی

ای د تره زویه کوره خپل ځان په هلاکت کي مه غورځوه ما درته د رسول الله ﷺ نه ا مان غوښتی دی هغه تاته امان درکړی دی .
عکرمه ورته ویل: تا رښتیا له هغه څخه ماته امان اخستی دی؟
دي ورته ویل : هو ما ورسره خبري کړي دي هغه تاته امان درکړی دی .
ددي خبري سره هغه مکي ته را روان شو کله چي را نيږدي شو رسول الله ﷺ د معجزي په ډول خپلو ملګرو ته وویل عکرمة راځي او اسلام قبلوي دده پلار (ابو جهل) ته ښکنځل مه کوئ مړيو ته ښکنځل ژوندیو ته ضرر رسوي او مړیو ته نه رسيږي .
عکرمه د خپلي ښځي نه جماع و غوښته هغي ورته ویل : دا اوس نشي کيدای زه مسلمانه او ته کافريي .
عکرمه وویل: کوم شی چي تا اوس له ما څخه منع کوي دا ډير لوی شی دی .
کله چي رسول الله ﷺ عکرمه ولید زيات ورته خوشحال شو او ور توپ يي کړل پداسي حالت کي چي څادر مبارک يي هم په اوږو نه وو د هغه هرکلی يي وکولو بيا رسول الله ﷺ کيناستو عکرمه او ا م حکيم ورته ولاړ وو.
عکرمة ورته ویل : دي ماته وویل چي تا ماته ا مان راکړی دی .

رسول الله ﷺ ورته ویل : هو دا رښتیا وایي تاته مونږ امان درکړی دی .
عکرمه ویل: نو بیا ما څه ته در غواړې؟
رسول الله ﷺ ورته ویل : دا چې ته ددې ګواهي ورکړې الله ﷻ یو دی شریک نه لري او زه د الله ﷻ رسول یم او دا چې ته زکات ورکړې او مونځ وکوې دا وکوې.... د اسلام ارکان یې ورته پوره کړل .
عکرمة وویل : دا خو ماته ډېر ښه شي ته در غواړې او دا ښه کار دی بیا عکرمة کلمه وویله رسول الله ﷺ چې دده له خولې څخه کلمه واورېده زیات پرې خوشحال شو .
عکرمه وویل : زه د ذکر پر ځای څه وایم ؟
رسول الله ﷺ ورته کلمه مبارکه یاده کړه چې دا وایه .
عکرمه وویل : ای رسول الله ﷺ زما لپاره دهغه څه بښنه وغواړه چې ما لتا سره کړي دي ستا دښمني مې کړېده ستا په خلاف مې جنګ کړی دی او ستا په مخامخ او یا په غیاب کې مې په تا پسې خبرې کړي دي .
رسول الله ﷺ په همدې ځای له الله ﷻ ورته ددې ټولو یاد کړل شویو څیزونو بښنه وغوښته .
حضرت عکرمة ❽ د زړورو مجاهدینو له جملې نه

شو یو وخت داسي راغلو چې د رومیانو سره سخت جنګ وو د حضرت خالد بن ولید په قیادت کې مسلمانان په جنګ بوخت وو جنګ هغه لور ته مخه وکوله چېرته چې د مسلمانانو د قائد خیمه وه او د حضرت خالد بن ولید د شهادت خطر را مینځ ته شو دی مبارک را وړاندې شو او اعلان یې وکولو څوک داسې شته چې لما سره په مرګ باندې بیعت وکوي (لما سره بیعت وکوي چې تر مرګه پورې به په شا نه ځي) په یوه آواز سره څلور سوه کسان د عکرمة رضی الله تعالی عنه سره را ټول شول او د کفارو په حمله باندې یې ځوابي حمله وکوله تردې چې هغوی یې په شا کړل او حضرت عکرمة ❽ سخت زخمي شو حضرت خالد بن ولید ورغلو دهغه سر یې په خپل زنګون باندې کېښود او په خوله کې یې اوبه ورکولې تردې چې د شهادت لوړ مقام ته ورسېدو.

د حضرت ام حکیم رضی الله تعالی عنها پلار یو ورور او خاوند دری واړه په شهادت ورسېدل بیا هم دې مبارکې رضی الله تعالی عنها وربانديې هېڅ ډول فریاد ونه کولو وجه یې دا وه چې دې رضی الله تعالی عنها به ویل زه هم د همداسې حالت غوښتونکې یم کله چې زه د الله ① نه د خپل ځان لپاره شهادت غواړم نو بیا د بل په شهادت څنګه وژاړم؟.

حضرت ام حرام بنت ملحان رضی الله تعالی عنها

د حضرت ام سلیم بنت ملحان رضی الله تعالی عنها خور وه او د حضرت انس بن مالک 8 خاله وه رسول الله ☸ ددوی ټولو زیات قدر کولو او د دوی کور ته به ورتلو دا مبارکه د حضرت عبادة بن صامت 8 مېرمن وه دوه ورونه یې وو سلیم او حرام دواړه په بدر او اُحد کې شریکان وو او د بئر معونة په واقعه کې دواړه شهیدان شول (د بیر معونة په واقعه کې رسول الله ☸ اویا کسان صحابه اهل نجد ته ددي لپاره ولېږل چې هغه خلک اسلام ته را وغواړي او دوی ته قران ور زده کړي هلته خلکو ورسره خیانت وکولو او هغه ټول یې شهیدان کړل) او حضرت حرام رضی الله تعالی عنه هغه کس وو چې له شا نه په نېزه باندي ولګېدو په زوره یې آواز وکولو فزت ور ب الکعبة (زما د د کعبې په رب قسم وي زه کامیاب شوم) دې مبارکې احادیث هم روایت کړي دي او حضرت انس بن مالک او نورو صحابه وو ✍ ورڅخه حدیثونه نقل کړي دي .

د ام حرام رضی الله تعالی عنها به ډېر شوق وو چې له مجاهدینو سره تللی وای او جهاد یې کړی وای تردې چې بحر خواته د مجاهدینو د وتلو وخت شو

ددې خاوند حضرت عبادة بن صامت ❽ پدې مجاهدينو کې وتلو نو دا مبارکه هم ورسره لاړه او هلته په قبرس کې الله ① ورته شهادت نصيب کړو.

رسول الله ﷺ يوه ورځ د دوی په کور کې ويده وو چې را ويښ شو خندل يې دې مبارکې ورڅخه پوښتنه وکوله يا رسول الله ﷺ ولې خاندې؟ رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ما ته غازيان را ښکاره شول لکه بادشاهان داسې ښکاره کېدل.

حضرت ام حرام رضی الله تعالی عنها ورته ووېل: ماته هم دعا وکوه چې له دوی نه شم.

رسول الله ﷺ ورته دعا وکوله بيا يې سر مبارک کېښودو او ويده شو.

کله چې بيا را ويښ شو رسول الله ﷺ خندل دې مبارکې رضی الله تعالی عنها بيا د خندا وجه ترې وپوښتله رسول الله ﷺ ورته وفرمايل: ماته د الله ① په لاره کې غازيان را ښکاره شول لکه بادشاهان داسې ښکاره کېدل.

دې مبارکې ورته ووېل: يا رسول الله ﷺ ماته دعا وکوه چې زه هم له دوی نه شم.

رسول الله ﷺ ورته ووېل ته دهغه اولو له جملې نه يې.

حضرت انس بن مالک ❽ فرمايي ددې وخت نه

وروسته هغه د خپل خاوند سره جهاد ته ددي لپاره لاړه چې هلته د زخميانو درملنه او دهغوی خدمت وکوي هلته شهيده شوه او دا جنګ د حضرت عثمان بن عفان د خلافت په دور کې وو .

حضرت اسماء بنت یزید رضی الله تعالی عنها

اسماء بنت یزید بن السکن بن رافع بن امرئ القیس بن عبد الاشهل بن الحارث الانصاریه الاوسیه الاشهلیه رضی الله تعالی عنها محدثه وه او د وخت مجاهده وه او د رسول الله ﷺ هغه طالبه وه چې د حق په ویلو کې یې د هېڅ پروا نه کوله او الله ﷺ د حق په ویلو کې په زړه پورې ژبه او قوه ورکړې وه د هجرت په اول کال کې یې د رسول الله ﷺ سره په ملاقات کې نصیب شوی وو او هلته یې د رسول الله ﷺ سره بیعت کړی وو .

په دې مبارکه رضی الله تعالی عنها کې یو صفت وو چې د حق په اړه د ځان په پوهولو کې یې هېڅ مشکل نه درلود نه ورته شرم درېدو او نه بل شي منع کولی شول ددې امله به یې د رسول الله ﷺ څخه هغه پوښتنې کولې چې بل چا به نشوای کولی او کله به چې په زنانه خاصو مسئلو کې ښځو ته څه مشکل وو نو دې مبارکې ته به یې ویل او دې مبارکې به د رسول الله ﷺ څخه پوښتنه کوله .

یوه ورځ رسول الله ﷺ ته راغله ورته فرمایل یې :
یا رسول الله ﷺ زه د څه ښځو په نیابت خبرې کوم او دوی په ما پسې شا ته دي زما خبره د دوی

خبره ده ﷲ ① تاسي نارينه او ښځينه وو ته را لېږلی يې مونږ در باندي ايمان راوړ او ستا متابعت مو وکولو مونږ زنانه د سړيو په نسبت سره قاصرې يو په کورونو کې ناستې وو او سړيو ته ډېر ثوابونه ورکول کيږي هغوی جهاد ته ځي ﷲ ① هغوی ته ډېر ثوابونه ورکوي او کله چې هغوی جهاد ته لاړ شي نو مونږ ښځينه دهغوی د کور او اولادونو ساتنه کوو آيا مونږ له هغه سره په ثواب کې شريکاني يو؟

رسول ﷲ ☸ خپلو صحابه وو ته وکتل ورته يې وويل : تاسي تراوسه کومه ښځه لېدلې ده چې ددې ځخه يې ښه اسلامي پوښتنه کړې وي؟

بيا رسول ﷲ ☸ ورته وفرمايل : ته ځه هغه ښځې چې په تا پسې شا ته دي هغوی ته ووايه چې تاسي کله د خپل خاوند متابعت کوئ نو په ټولو هغه ثوابونو کې ورسره شريکې ياست چې هغوی يې اخلي .

حضرت اسماء رضی ﷲ تعالی عنها د رسول ﷲ ☸ له مجلس نه را پاځېده ﷲ اکبر يې ويل او ښځې به يې چې ليدلې نو د رسول ﷲ ☸ د خبرې زيری به يې ورکولو .

د رسول ﷲ ☸ تر وفات وروسته د يرموک غزوة واقع شوه دې غزوې ته دا مبارکه پخپله د ګڼ

شمېر مسلمانو خويندو سره تللې وه او هلته ي د مسلمانانو زخميانو تداوي او درملنه كوله يو وخت چې د كفارو فشار په مسلمانانو باندې زيات شو نو د مسلمانانو څه كسانو شاته تلل شروع كړل دحضرت اسماء رضى الله تعالى عنها په شمول مسلمانانې ښځې ورته را ووتلې او هغوى ته په مخه كې ودرېدلې چيغې يې ورته وهلې مه راځئ شاته جنګ ته مخه كړئ او ځينو به چې خپل خپلوان پكې ليدل هغوى ته به يې آواز كولو كه يو قدم نور شاته راغلي بيا زما مخ ته ونه ګورې او بالآخره يې كانې په لاسونو كې واخيستل او كوم مسلمانان به چې له جنګ نه را وروسته كېدل نو هغوى به يې په كانو ويشتل تردې چې هغوى بېرته جنګ لورې ته مخه كړه او په لږ ساعت كې د جنګ پله واوښته او الله ﷻ مسلمانانو ته كاميابي وركړه او كفارو ماتې وخوړه .

حضرت امام ابن حجر رحمه الله ددې په اړه فرمايي : هي اسماء بنت يزيد بن سكن شهدت اليرموك وقتلت يومئذ تسعه من الروم وعاشت بعد ذلك دهرا (دا سماء بنت يزيد بن سكن وه د يرموك په جنګ كې شريكه وه او پدې ورځ يې ۹ كسان روميان ووژل او دهغې نه وروسته هم ډېر وخت ژوندى پاتې وه) .

پدې غزوة كې دې مباركې پخپله په جنګ كې شركت كړى وو او زخمي شوې وه لكن الله ① بيا هم ددېنه

وروسته عمر ورکړو او د هجرت په دېرشم کال باندي وفات شوه ﷲ ① يي دي د ټولو مسلمانانو ميندو سره په جنت کې درجې لوړې کړي .

حضرت سبيعة بنت الحارث رضى الله تعالى عنها

دا سبيعة بنت الحارث الاسلمية وه د اسلام په سر کې په اسلام مشرفه شوه او د رسول الله ﷺ سره يې بيعت وکولو او د هغه سره يې تعهد وکولو چې د الله او دهغه د رسول ﷺ سره به پوره اخلاص کې وي او دا چې د دين د خدمت لپاره به کار کوي د حضرت سعد بن خولة رضى الله تعالى عنه سره يې واده کړى وو بيا له هغه څخه کونډه شوه .
دا مبارکه رضى الله تعالى عنها په اخلاص ، تقوى، بزرګي، علم، جهاد کې ډېره پياوړې وه او د هغه بيبيانو له جملې نه وه چې ګڼ شمېر احاديث يې روايت کړي دي او هغه کسان چې ددې په شاګردانو کې وو او د لوړې مرتبې خاوندان وو حضرت عبد الله بن الارقم ، مسروق بن الاجدع ، زفر بن اوس بن الحدثان ، عبيد ابو سوية او عمرو بن عتبة بن فرة شامل دي دوى ټولو ورڅخه روايتونه نقل کړي دي او د دې مبارکې

شاگردان وو.

امام عبد البر رحمه الله فرمايي : لدې مباركې رضی الله تعالی عنها څخه د كوفي او مديني فقهاوو تابعينو روايات كړي دي او ددې مباركې حديثونه په صحيح بخاري او صحيح مسلم كې او په سنن نسائي او ابن ماجه كې نقل كړل شوي دي .

دې مباركې په پوښتنو پوښتنو كې په لوړه سويه علم حاصل كړو او چې ددې مباركې سيرت كتل كيږي نو پخپله انسان ته ښكاره كيږي چې كومې خبرې د اسلام د مخالفينو له لوري د اسلام په اړه كيږي چې اسلام غواړي ښځه د تورو پردو شاته وساتي هغه ټولې درواغ دي بلكه اسلام غواړي چې ښځې ته تر شوني حده پورې عزت وركړي .

ددې مباركې رضی الله تعالی عنها نه يو حديث نقل شوی دی چې رسول الله ﷺ فرمايل : په تاسې كې چې څوك كولی شي په مدينه كې وفات شي نو وفات دې شي څوك چې په مدينه كې وفات شي زه د هغه شفاعت كوم .

ددې مباركې څخه داسې حديثونه روايت شوي دي چې د حديثو په كتابونو كې شهرت ته رسېدلې دي يو ترينه هغه حديث دی چې كله يو انسان په حق ورسيږي او ښځه يې پدې وخت كې حامله وي دا ښځه به څومره وخت خپل عدت تېروي؟ آيا دا به خلور مياشتې او لس ورځې په عدت كې وي او كه څنګه ؟ ددې خواب ددې مباركې په حديث كې وو چې ددې

ښځې عدت د ماشوم پيدا کېدل دي .
دې مبارکې به تر خپله وسه هغه خبرې زده کولې چې کومې به يقيني وې او هغه وخت چې ابو السنابل نومي صحابي دې رضی الله تعالی عنها ته يوه مسئله وکوله او ددې په زړه ونه لګېده وربانديې شک يې شو نو راساً ورغله د رسول الله ﷺ نه يې د هغې مسئلې په اړه پوښتنه وکوله او کله چې هغه ﷺ ورته مسئله وکوله نو ددې مبارکې وربانديې يقين شو .
ددې رضی الله تعالی عنها په حديث کې دي چې کله کونډه په نکاح ورکول کيږي ددې په حق کې پته خوله پاتې کېدل اقرار نه دی بلکه کونډه به په صريحو ټکو کې ښکاره کوي چې د نوموړي کس سره ددې نکاح زړه غواړي او کنه او که چېرته دا د کوم سړي د نکاح نه انکار کوي نو هېڅوک يې هم نشي وربانديې تحميل کولی ددې مبارکې ددې حديث نه ټولو خلکو ته هغه ازادي ښکاره کيږي کومه چې اسلام ښځو ته ورکړې ده .

حضرت ام عطیة الانصاریة رضی الله تعالی عنها

دا حضرت نسیبة بنت الحارث الانصاریة وه او دې مبارکې ته ام عطیة ویل کېدل دې مبارکې ډېر زیات او لوی کارونه کړي دي د اسلام او مسلمانانو د خدمت لپاره یې زیاتې قربانۍ ورکړې دي او دا مبارکه په علم او تقوی او په قربانۍ کې زیاته مشهوره وه او په صحابیاتو کې د لوړې مرتبې ښځه ګڼل کېده ددې مبارکې په اړه که مونږ د هرې زاویې نه خبره وکوو د قدر وړ تاریخ لري که د علم د زاویې نه وي او که د جهاد له لوري نه او که د اسلام د خدمت لپاره د نورو قربانیو له نګاه نه ددې مبارکې تاریخ په سرو زرو د لیکلو وړ دی .

دا مبارکه هغه وخت په ایمان مشرفه شوه کله چې د اسلام رڼا نوي نوي مدینې منورې ته را ورسېده او په ډېرو غزواتو کې دا مبارکه هغه څوک وه چې په سخت حالت کې به یې د تورو تر شرنګهار لاندې د زخمیانو تنده ور ماتوله او د هغوی په زخمونو باندې به یې پټۍ لګولې او په کوم شي کې به چې ورته ښکاره شوه چې ثواب دی بیا یې دیته نه کتل چې دا څنګه کار دی او هغه کار ته به یې مخ اړولو کله چې دې مبارکې ته ښکاره شوه چې مسلمانې ته پس له مرګه په غسل ورکولو

کې ثواب دی نو دهغې نه وروسته دا مبارکې ډېرو مسلمانو میندو او خویندو ته غسلونه ورکړي وو .

د رسول الله ﷺ سره په نظامي میدانونو په اوو لویو غزا ګانې کې یې شرکت کړی وو دا مبارکه فرمايي ما به د مجاهدينو لپاره خوراک تيارولو او هغوی ته به مې اوبه ورکولې او د هغوی خدمت به مې کولو د خيبر غزا چې لدې امله سخته وه چې له مدينې منورې څخه لرې وه خو بيا هم دا مبارکه يوه له هغه شلو ښځو څخه وه چې د رسول الله ﷺ سره صرف د الله ﷻ د رضا د حاصلولو لپاره د جنګ ميدان ته وتلې وې .

د حضرت نسيبې رضی الله تعالی عنها د اسلام او رسول الله ﷺ سره داسې بې ساري مينه وه چې دا مبارکه هروخت د رسول الله ﷺ او د اسلام په بدل کې خپل ځان قربان کولو ته تیاره وه او هر وخت به چې د رسول الله ﷺ سره جهاد ته تله شوق به یې وو که الله ﷻ ورته شهادت نصيب کړي .

همدا مبارکه وه چې د رسول الله ﷺ لور حضرت زينب رضی الله تعالی عنها ته یې غسل ورکړی وو کله چې هغه وفات شوه او کله چې د حضرت ابي العاص ❽ مېرمن حضرت زينب رضی الله تعالی عنها وفات شوه نو رسول الله ﷺ همدې مبارکې ته احوال ور ولېږلو

چې دي ته غسل ورکړه او بيا يې ورته وويل چې طاق ځله غسل ورکړه درى يا پنځه يا اوه ځله او يا تردې زيات څومره چې تاسې غوښته لکن طاق به وي حضرت نيسية بنت حارث رضى الله تعالى عنها فرمايي بيا مونږ هغې ته غسل ورکړو او د هغې وېښتان مو درى کمڅې کړې يوه مو په ښي طرف کې او بله مو په چپ طرف کې او د مخ وېښتان مو شاته ورته واړول .

يوه ورځ چې رسول الله ﷺ کور ته ننوتلو د حضرت عائشه رضى الله تعالى عنها څخه يې پوښتنه وکوله په کور کې څه شى شته؟ دې مبارکې ورته وويل نور خو څه نشته خو يو ګډ دى چې حضرت نسيبې يا ام عطية الانصارية مونږ ته را لېږلى دى رسول الله ﷺ وفرمايل : په تحقيق سره دا خپل ځاى ته ورسېده .

او دې مبارکې به د حديثونو په زده کولو کې ډېر زيات زيار ويسته او ددې په واسطه باندې څلوېښت احاديث را نقل کړل شوي دي .

دا مبارکه د خپل عمر په آخر وخت کې بصرې ته لاړه هلته يې د يو قدرمنې استاذې حيثيت درلود او ډېرو خلکو ورځخه ډېرې ديني مسئلې زده کړې او زده کولې يې په خاصه توګه د مړي د غسل په اړه دېته هره جزيه زده وه او په هغه کې هر مشکل ته ددې سره ځواب وو آخر د هجرت په اويايم شاوخوا کې هماغلته په بصره کې وفات

شوه .

الربيع بنت معوذ رضی الله تعالی عنها

ربيع بنت معوذ بن عفراء هغه وخت په ايمان مشرفه شوه کله يې چې د خپل تره عماذ بن الحارث څخه واورېدل د رسول الله ﷺ په اړه يې هغه وخت خبري کولي چې له مکي مکرمي نه راغلی وو ددي تره مبارک فرمايي چې مونږ د حج په موسم کي د عقبې سره وو زه وم اسعد بن زرارة معوذ بن عفراء رافع بن مالک بن عجلان او څه نور کسان راسره وو رسول الله ﷺ مونږ ته راغلو را څخه يې وپوښتل تاسي څوک ياست؟ مونږ ورته وويل د خزرج قبيلي کسان يو بيا يې راته وويل يو ساعت لما سره نه کينئ زه لتاسي سره يو څه خبري وکوم؟ مونږ ورته وويل صحيح ده بيا مونږ دده مبارک سره کېناستو ده مبارک مونږ ته خبري وکولي او بيا يې مونږ ټول اسلام ته ور وغوښتو په مونږ کي اسعد بن زرارة خبري وکولي او ويې ويل تاسي ته معلومه ده چې دا هماغه نبي دی چې يهودو به مونږ ته يادولو بيا مونږ ټولو د رسول الله ﷺ سره اسلام قبول کړو

او زمونږ سره په مجلس کې شریک ملګري تول په اسلام مشرف شول کله چې معاذ بن الحارث دا قصه مکمله کړه نو معوذ بن الحارث خپل ورور معاذ ته وویل : زما دې د کعبې په رب قسم وي تاسې کامیاب شوئ ماته هغه څه را وښایه چې تاسې ته محمد بن عبد الله ﷺ درښودلي دي .

معاذ بن عفراء ورته د قران کریم څه آیتونه تلاوت کړل او بیا یې د اسلام په اړه یو څه خبرې وکولې په همدې ځای باندې معوذ بن الحارث او دده مبارک 8 لور حضرت ربیع بنت معوذ په همدې ځای کې په اسلام مشرف شول او مبارکه کلمه یې وویله .

په مدینه منوره کې اسلام په خپریدو شو لکن تر اوسه پورې د اسلام د قوانینو او احکاماتو نه دلته څوک پوره خبر نه وو صرف خلکو کلمه ویله او اسلام یې قبلولو د مدینې منورې ځینې خلکو رسول الله ﷺ ته وفرمایل مونږ ته له خپلو ملګرو څخه داسې څوک را ولېږه چې له مونږ سره د دین په زده کړه کې مرسته وکوي او مونږ ته دین را زده کړي .

رسول الله ﷺ حضرت مصعب بن عمیر د خپل سفیر په ډول مدینې منورې ته ولېږلو او دا په اسلام کې لمړی سفیر وو ده به هلته خلکو ته دین ور ښودو او د دین حکمونه به یې ورزده کول اود رسول الله

ﷺ له لوري به يې د خلکو سره بيعت کولو تردي پورې چې په مدينه منوره کې ډېر خلک مسلمانان شول او هغه وخت راغلو چې په مکه مکرمه کې د رسول الله ﷺ ژوند نور تريخ شو بلکه بالکل نه تېرېدلو او کفارو تياری کړی وو چې رسول الله ﷺ له کور نه راوزي دوی به يې شهيد کړي د مختلفو قبيلو خلک را ټول شوي وو او له تورو سره يې د رسول الله ﷺ په دروازه کې انتظار کاوه الله ①

رسول الله ﷺ په کور د ننه له هغه څه نه خبر کړو چې دده مبارک ﷺ له کور نه بهر روان وو او دی په داسې حالت کې را ووتلو چې ټولو کفارو سترګې خلاصې نيولې وې لکن رسول الله ﷺ يې نه ليدلو او د څه شپو سفر نه وروسته مدينې منورې ته را ورسېدو پداسې حالت کې چې په مدينه منوره کې يې خلکو انتظار کاوه هره ورځ به يې دده مبارک ﷺ لاره څارله آخر هغه ورځ راغله چې رسول الله ﷺ را ورسېدو او ټولو مسلمانانو يې په مينه او محبت سره استقبال وکولو رسول الله ﷺ د دومره زياتو مسلمانانو په ليدلو ډېر زيات خوشحال وو .

ربيع بنت معوذ د رسول الله ﷺ سره بيعت کړی وو او ددې پلار مبارک ❽ په بدر کې شريک وو د بدر

په غزا کې يې د ابي جهل په مرګ کې برخه واخيسته او ددې امت د فرعون په قتل کې د شرکت شرافت يې الله ① نصيب کړو .

ربيع بنت معوذ د حضرت ام عمارة رضی الله تعالی عنها سره د اُحد په جنګ کې د مسلمانانو زخميانو په درملنه کې شريکه وه او په شريکه سره يې د زخميانو تداوي درملنه او علاج کولو .

دا مبارکه هغه بي بي وه چې د رسول الله ﷺ اودس ته يې متعدد ځله کتلي وو او په سمه طريقه يې زده کړی وو او مشرانو صحابه وو ﷺ به تري پوښتنه کوله چې رسول الله ﷺ به اودس څه ډول کولو او دې مبارکې به ورته د هغه ﷺ د اوداسه طريقه ښودله .

يوه ورځ حضرت عبد الله بن محمد بن عقيل بن ابي طالب رحمه الله حضرت ربيع بنت معوذ رضی الله تعالی عنها ته راغلو ورته يې وويل : زه راغلم چې له تا نه پوښتنه وکوم رسول الله ﷺ اودس څنګه کولو؟ دې مبارکې ورته وويل : رسول الله ﷺ به زمونږ ځای ته راتلو او په داسې يوه لوښي به يې اودس کولو (يوه لوښي ته يې اشاره وکوله (اول به يې په لوښي کې تر غوټه کولو وړاندې لاسونه مبارک ووينځل بيا به يې دری ځله په خوله اوبه تېرې کړې او دری ځله به يې په پوزه

اوبه تېرې کړي مخ به يې درى ځله ووينځلو بيا به يې لاسونه درى درى ځله ووينځل بيا به يې په سر باندې مسح وکوله د شا له خوا او د مخ له لوري نه بيا به يې د غوږونو مسح وکوله او پښې به يې درى ځله ووينځلې .

ربيع بنت معوذ رضى الله تعالى عنها يې له خپل خاوند سره لانجه وکوله او هغه ته يې وويل : ماته طلاق راکړه زما په ملک کې چې هرڅه دي هغه به زه درکړم خاوند يې ورته وويل سمه ده دې مبارکې دهغه نه د ځان خلاصولو لپاره خپل هرشى هغه ته حواله کړل صرف يوه زغره يې پرېښوده چې دې مبارکې به کله کله غزا ته د تللو په وخت باندې آغوستله ... خاوند يې ورته وويل :ترڅو چې دا هم ماته رانه کړې زه تاته طلاق نه درکوم د دوى لانجه حضرت امير المؤمنين عثمان 8 ته راغله ا مير المؤمنين ورته وويل ستا ژبه خپله په تا باندې حاکمه ده اوس دا زغره هم دده کيږي دې مبارکې سره ددې چې خپله يې هم ورته ضرورت درلود هغه يې هم خپل خاوند ته ورکړه .

يو ځل حضرت ابو عبيدة بن محمد بن عمار بن ياسر رحمه الله ورته وويل : ماته د رسول الله ☸ په اړه ووايه د هغه ☸ شکل مبارک څنګه وو؟ دې مبارکې ورته وويل : رسول الله ☸ به دې چې کله ليدو تا به فکر کولو چې د لمر سترګې ته ګورم

حضرت جميلة بنت عبد الله بن أبي بن سلول (رض)

دا مبارکه د حضرت حنظلة ❽ بي بي وه چې هغه مبارک له دي سره صرف يوه شپه کړې وه هغه شپه وه چې په سبا باندې د اُحد غزا وه د اُحد تر غزا وړاندې شپه باندې ددې مبارکې او د حنظلة رضی الله تعالی عنه د ملاقات اوله شپه وه دا مبارکه فرمايي په دې شپه باندې زما سترګې ورغلې وې چې ما خوب وليدو په اسمان کې دروازه خلاصه شي حنظله ور ننوزي او دروازه ورپسې بنده شي دا مبارکه فرمايي چې را ويښه شوم ما خپل خوب ته معنی ورکړه چې حنظله به ډېر زر شهيد شي .

سحر په ډېره تياره کې ډېر وختي حضرت حنظلة ❽ را پاڅېدو اودس يې وکولو مونځ يې وکولو بيا د خپلې بي بي سره وو او بيا ورته د غسل ضرورت شو چې پدې وخت کې د رسول الله ﷺ له لوري نه آواز وشو چې غزا ته تلل دي کله يې چې دا آواز تر غوږ شو هرڅه ورڅخه پاتې شول حتی چې غسل کول هم ورڅخه پاتې شول او په منډه را ووتلو غزا ته روان شو د اُحد په ميدان کې حنظلة ❽ تر ابي سفيان پورې ور ورسېدو نېږدې

وه چې ابي سفيان يې وژلی وو چې شداد بن اوس پسې را ورسېدلو او حنظله 8 يې شهيد کړو د حضرت حنظلة 8 بدن مبارک د يوځو لحظو لپاره غيب شو چې بېرته وکتل شول تر وېښتو مبارکو يې اوبه څڅېدلې ملائکو ورته غسل ورکړی وو ددې امله ده 8 ته غسيل الملائکه هم ويل کيږي

رسول الله ☸ وفرمايل ستاسې دې ملګري ته ملائکو غسل ورکړی دی له ملګري (بي بي) نه يې پوښتنه وکوئ چې په دې کې څه راز دی ؟

کله چې ددې مبارکې رضی الله تعالی عنها نه پوښتنه وشوه دې مبارکې وويل : هغه په تادي کې له کوره ووتلو او په داسې حالت کې چې غسل ته يې ضرورت وو نو د غسل کولو موقع په لاس ورنغله .

بيا رسول الله ☸ وفرمايل نو ځکه ملائکو ورته غسل ورکړی دی .

له همدې ورځې نه حضرت حنظلة 8 په غسيل الملائکة سره شهرت پيدا کړو چې چېرته هم د اُحد د وقعې ذکر کيږي نو غسيل الملائکه حضرت حنظله 8 پکې خامخا يادېږي .

د حنظلة 8 د همدې يوې شپې نه الله ① جميلې بنت عبد الله ته ماشوم ورکړو چې پيدا شو نوم يې ورباندې عبد الله بن حنظله کېښودو .

ددي مبارکي آخري خاوند حضرت خبيب بن يساف ❽ وو دا مبارک د رسول الله ﷺ سره هغه وخت ملاقي شو چې رسول الله ﷺ بدر ته روان وو اسلام يې قبول کړو او په بدر کې يې شرکت وکولو په اُحد کې هم شريک وو په خندق کې يې هم برخه اخيستې وه د حضرت عثمان ❽ د خلافت په زمانه کې په حق ورسېدو او د جميلي بنت عبدالله په اړه معلومه نه ده چې له خاوند څخه يې مخکې او که وروسته وفات شوه .

حضرت ام الدحداح الانصارية رضى الله تعالى عنها

دهغه صحابياتو له جملې نه وه چې د اسلام په تاريخ کې ځلاند نوم لري دا مبارکه هغه وخت په اسلام مشرفه شوه چې د رسول الله ﷺ سفير حضرت مصعب بن عمير ❽ مديني منورې ته تشريف راوړو او د رسول الله ﷺ په نيابت يې په مدينه منوره کې خلک اسلام ته را غوښتل ا و هغه کسان چې مسلمانان وو هغوی ته يې د اسلام احکام ور ښودل خاوند يې د لوړې مرتبې خاوند ابو الدحداح ❽ وو او د اسلام له مشهورو جنګي پهلوانانو څخه

شمارل کېدو حضرت ابي الدحداح او حضرت ام الدحداح رضی الله تعالی عنهما دواړه په اسلام مشرف شوي وو دوی د ښه مال او ښې زمکې خاوندان وو زياته زمکه يې وه او په لاس کې يې ښه مال وو کله چې دا آيت نازل شول :

سورة البقرة آية ٢٤٥

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ يَقْبِضُ وَيَبْسُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ

ترجمه : څوک دی هغه کس چې الله ① ته قرض ورکړي نيک قرض الله ① به دهغه بدل په څو چنده زيات ورکړي الله تعالی رزق فراخوي او تنګوي يې او همدې الله ① ته تاسي رجوع کوئ .

حضرت ابو الدحداح ❽ رسول الله ☸ ته راغلو ورته ويل يې : يا رسول الله ☸ الله ① له مونږ نه قرض غواړي سره ددې چې هغه له قرض نه غني دی؟ رسول الله ☸ ورته وفرمايل : هو ! هغه غواړي چې تاسي ددې په واسطه جنت ته داخل کړي .

ده مبارک وويل : که زه الله ① ته قرض ورکړم زما او زما د ماشومې الدحادحة لپاره ددې قرض له امله ذمه واري راکوي چې مونږ به جنت ته ننباسي؟ رسول الله ☸ ورته و فرمايل : هو ! بيا حضرت ابو الدحداح ❽ ورته وويل : نو لاس د

راکړه .

رسول الله ﷺ خپل مبارک لاس ورکړو ده ورته وویل زما دوه باغونه دي یو مې په ښکته زمکه کې دی او بل مې په لوړه ساحه کې دی او ددې نه بغیر زه نور هېڅ نه لرم دا دواړه ما الله ﷻ ته قرض ورکړل .

رسول الله ﷺ مهربان نبي ورته وویل : یو د الله ﷻ لپاره خاص کړه او بل د خپل ژوند او د خپلو ماشومانو د ژوند لپاره پرېږده .

ده رضی الله عنه ورته وویل : نو یا رسول الله ﷺ بیا ګواه شه چې په دواړو کې کوم یو غوره دی هغه ما الله ﷻ ته خاص کړو او هغه داسې باغ دی چې شپږ سوه ونې دي پکې .

رسول الله ﷺ ورته وفرمایل : اوس به الله ﷻ د هغه په بدل کې تاته جنت درکوي .

حضرت ابو الدحداح رضی الله عنه راغلو ویې کتل چې دده مېرمن حضرت ام الدحداح رضی الله تعالی عنها په باغ کې له ماشومانو سره وه ده ورته څه مسجع الفاظ وویل چې مطلب یې وو د تاته سمه لاره وښیي دا باغ ما الله ﷻ ته قرض ورکړو الله ﷻ به ددې په بدل کې ماته جنت راکوي حضرت ام الدحداح رضی الله تعالی عنها ددې په ځای چې خاوند ته ووایې دومره لوی او د فایدي نه ډک

باغ او تا د الله ﷺ په لار کې ورکړو؟ ورته ویې ویل ډېر فایده من تجارت دې کړى دى هغه څه چې تا اخیستي دي الله ﷺ د درته پکې برکت او خیر واچوي .

حضرت ام الدحداح زر زر د خپلې خولې او د ماشومانو له خولو نه هغه خورما را وویستې چې دوى او اوس خولې ته کړې وې او هغه څه چې د دوى په لاسونو کې وې هغه یې په باغ کې واچولې او خالي لاسونه ددې لوى او فایده من باغ چې ۶۰۰ ونې پکې وې ووتل او هغه بل باغ چې تردې وړوکى وو هلته یې د پوره خوشحالۍ سره تشریف یوړو او د خپل خاوند پدې تجارت یې پوره خوشحالي ښکاره کوله .

کله چې په اُحد کې ددې مبارکې خاوند ابو الدحداح په شهادت ورسېدو دا خبره شوه دې صرف وویل انا لله و انا الیه راجعون او بیا یې داسې صبر وکولو چې په صبر او ثبات کې د مثال په توګه یادېدله .

ام معبد الخزاعیة رضی الله تعالی عنها

دا حضرت ام معبد الخزاعیة عاتکة بنت خویلد بن خالد رضی الله تعالی عنها وه د دوى کور د مکې

او مدیني منورې په لاره کې واقع وو کله چې رسول الله ﷺ د خپل نیږدي ملګري حضرت ابي بکر صدیق ؓ سره مدیني منورې ته روان وو او لارښود یې عبد الله بن الاریقط وو دوی د ام معبد له خیمې سره تیرېدل ور وګرځېدل له هغوی نه یې وغوښتل که څه غوښه یا خورما وي دوی به یې ورڅخه په پیسو واخلي له هغوی سره داسې هېڅ شی نه وو ځکه پدې وخت کې ددوی حالت قحط ځپلی وو او غریبان وو رسول الله ﷺ یوې مېږې ته وکتل چې د خیمې په یو طرف کې وه پوښتنه یې ترې وکوله ای ام معبد دا مېږه څنګه ده؟

دې مبارکې ورته وویل : دا قحط وهلې ده کمزورې ده په رمه کې نشي تلی ځکه دلته حصاره ده .

رسول الله ﷺ ورته وویل : شودې پکې شته؟

دې مبارکې ورته وویل : نه هغه ډېره خرابه ده د شودو نه غورځېدلې ده .

رسول الله ﷺ ورته وویل : ماته اجازه راکوې زه یې ولوشم ؟

دې مبارکې ورته وویل : هو! مور پلار مې لتا زار شه که دې شودې پکې پیدا کړې نو ویې لوشه .

رسول الله ﷺ ورته دعا وکوله په غولانځ یې لاس را تېر کړو بسم الله یې ورباندې وویله او هغې ته یې داسې څه وویل لکه مال چې را غوښتل کیږي هغې

هم پښې ورته خلاصې کړي لوشلو ته تیاره شوه .

رسول الله ﷺ یو داسې لوښی وغوښتو چې ډېر کسان ورباندې مړېدلی شي هغه یې پکې را ولوشله تردې چې هغه لوښی په پوره توګه سره ډک شو بیا یې ام معبد رضی الله تعالی عنها ته ترې ورکړې دومره یې ترې وڅښلې چې خومره یې څښلی شوای بیایې دواړو ملګرو ته ترې ورکړې هغوی هم تر بسه پورې و څښلې او د ټولو په آخر کې رسول الله ﷺ پخپله و څښلې او بیا یې مېږه را ولوشله او هغه لوښی یې ډک دوی ته پرېښودو او ترینه روان شول .

لږ وخت نه وو تېر شوی چې خاوند یې کور ته راغلو او شودې یې ولیدې پوښتنه یې ترې وکوله ای د معبد مورې دا دومره شودې له کومه شوې سره ددې چې هغه مېږه له مونږ سره چې ده هغه خو هم شودې نه ورکوي کمزورې ده ؟

دې مبارکې ورته وویل : نه په الله ① د قسم وي زمونږ مېږه خو شودې نه ورکوي لکن دلته یو کس راغلی وو مبارک انسان وو او بیا یې ورته ټوله قصه وکوله .

خاوند یې ورته وویل : د معبد مورې ماته یې نښې ووایه .

دې مبارکې وویل : دا کس ما ولیدو چې مخ یې ځلا کوله ، ښه جوړ وو، ګېډه یې بهر ته نه وه را

وتلې، سر يې وړوکی نه وو په برابره اندازه وو، ښائسته جوړ وو ښې خبرې يې کولې او داسې نور ګڼ صفات يې ورته وکول او په ښه توګه يې د رسول الله ﷺ صورت مبارک ورته تشريح کړو او ابو معبد ورته غوږ نيولی وو .

کله چې ددې خبرې ختمې شوې ابو معبد ووېل : دا هماغه قريشي کس دی چې دده په اړه مونږ ته په مکه کې وېل شوي وو ما اراده کړې وه چې له ده سره زه ملګري وکوم او چې کله هم زه دده ملګرې ته لاره پيدا کړم زه به دده ملګرتيا کوم .

څه وخت وروسته ام معبد رضی الله تعالی عنها مدينې منورې ته له خپل داسې زوی سره راغله چې هغه ګرځېدو د رسول الله ﷺ له جومات سره تېرېدل او رسول الله ﷺ پدې وخت کې په ممبر باندې خبرې کولې ماشوم ورغلو بيا يې مور ته ووېل ما هلته دېر مبارک سړی وليدو.

دې ورته ووېل : ويحک هغه رسول الله ﷺ دی .

ددې مبارکې نه روايت دی چې رسول الله ﷺ دعا کوله فرمايل يې : ای الله ① زما زړه د نفاق نه پاک کړه زما عمل له ريا څخه پاک کړه زما ژبه د درواغو نه پاکه کړه زما سترګې د خيانت نه پاکې کړه بېشکه ته په خائنو سترګو پوهېږې او ته په هغه څه پوهېږې چې په سينو کې پټ وي .

ام ذر رضی الله تعالی عنها

د حضرت ابي ذر الغفاري 8 مېرمن وه د حضرت ابي ذر 8 سره د اسلام په اول کې په اسلام مشرفه شوې وه .

د ابي الصباح کوفي نه روايت دی چې رسول الله ﷺ به کله د تبسم اراده وه نو ابي ذر ته به يې ويل : ای ابا ذر مونږ ته د خپل اسلام د شروع قصه وکوه ده به ويل : زمونږ يو بت وو نهم ورته ويل کېدل يوه ورځ ما شودې را ولوشلې او هغه ته مې په مخ کې د نذراني په ډول کېښودې زه ترې لږ لرې کېناستم چې سپی راغلو هغه شودې يې وڅښلې او کله چې د شودو څښلو نه فارغ شو نو په بت يې بولې ور وکولې ما چې دا هرڅه وليدل نو يو څو شعرونه په خوله راغلل چې مطلب يې وو .

ای نهمه ماته شکاره شوه چې شرف او قدر لتا څخه ډير لرې دی ته له خپل ځان څخه سپی نشې شړلی چې ستا اهانت کوي نو بيا ته څه شی يې ما دا شعرونه ويل چې زما مېرمن ام ذر رضی الله تعالی عنها واورېدل راته ويل يې يا اباذر دا ته څه کوې ته د نهم اهانت کوې ؟ دا لوی جرم دی ته بښه نه کوې .

ما ورته ټوله قصه وکوله بيا دي راته وويل

ابن وهبه رښتیا ده مونږ ته داسي رب کريم وګوره چي جواد وي د فضائلو خاوند وي دا څه رب دی چي له ځان څخه يو سپی نشي شړلی .

مونږ بيا د يو رښتوني معبود په لټون کي وو تردي چي الله ① مونږ ته د اسلام هدايت وکولو.

يوه ورځ چي حضرت ام ذر رضی الله تعالی عنها حضرت عائشي رضی الله تعالی عنها ته ورغله سلام يي وربانديي واچولو حضرت عائشي ورته وويل ته په روژه کي سفر کوي او په ما چي روژه راشي نو چي سفر هم کوم نو د رمضان لپاره يي پريږدم .

له حضرت محمد بن واسع نه روايت دی چي يو سړی له بصري نه ام ذر ته راغلو د حضرت ابي ذر د عبادت په اړه يي ورڅخه پوښتنه کوله چي هغه ❽ به څنګه عبادت کولو؟ دي مبارکي ورته وويل هغه به ټوله ورځ له مونږ نه بېل وو او د الله ① په نعمتونو قدرتونو کي به يي فکر کولو .

کله چي د حضرت ابي ذر ❽ د وفات وخت شو پدي وخت کي دوی دواړه په دښته کي له آبادي څخه لري وو حضرت ام ذر رضی الله تعالی عنها ورته په ژړا شوه حضرت ابو ذر ❽ ورته ويل ولي ژاړي؟ دي مبارکي ورته ويل : ولي به نه ژاړم ته پداسي دښته کي مړ کيږي زه تا څنګه خښ کړم او زمونږ په کور کي دومره ټوټه هم نشته چي ستا د کفن لپاره بس شي .

حضرت ابو ذر ❽ ورته وفرمايل : ته خوشحاله شه ما له رسول الله ☸ څخه آورېدلي دي هغه دوه کسان چې دوه يا درى اولادونه يې مړه شي او دوى وربانديې صبر وکوي نو الله ① دوى د هغه اولادونو له مخ نه له اور نه ساتي .

همدارنګه ما له رسول الله ☸ څخه آورېدلي دي هغه ☸ فرمايل : په تاسي کې به يو کس په دښته کې په حق ورسيږي بيا به د مومنانو يوه ډله هلته ورشي رسول الله ☸ چې دا خبره مونږ ته کوله نو له هغې ډلې نه اوس ټول کسان وفات شوي دي او ټول په ابادو ځايونو کې وفات شول صرف زه پاتې يم نو زما يقين دې چې زه هماغه کس يم چې د رسول الله ☸ مطلب وو .

بيا يې ورته وويل : هغه لارې ته ګوره که څوک مسلمانان وربانديې تېرېدل کېداى شي هغه لتا سره زما په تکفين او تجهيز کې مرسته وکوي .

دا بي بي به يو څه ساعت له خپل خاوند سره کېناسته او کله به يې لارې ته کتل چې د حاجيانو يوه ډله تېرېده هغوى ته يې په څه جامه او يا لاس اشارې وکولې هغوى ورته نېږدې راغلل پوښتنه يې وکوله ولې څه چل دى؟

دې مبارکې ورته وويل : دا زما خاوند ابي ذر ❽ د رسول الله ☸ ملګرى د ځانکدن په حالت کې دى

وفات کيږي زه ورسره يوازې يم نه مې دده د خښولو وس شته او نه زمونږ په کور کې دومره څه تونه شته چې ده ته يې کفن کړم که تاسي زما سره مرسته وکوئ هغه د انصارو ځوانان وو زر زر يې اوښان د دوی له خيمې سره کېنول (چو کړل) او په منډه منډه راغلل د حضرت ابي ذر سره ودرېدل تردې چې هغه ❽ وفات شو هغوی په خپلو څادرونو او جامو کې و نغښتو او له هغه څه نه يې ورته کفن جوړ کړو چې له دوی سره وو بيا يې په عزت او درنښت هغه دفن کړو .

النوار بنت مالک رضی الله تعالی عنها

النوار بنت مالک الانصارية د لوړې مرتبې او قدرمنه صحابية بي بي وه د حضرت ثابت بن الضحاک سره يې واده شوی وو د هغه نه يې زيد بن ثابت ماشوم پيدا شوی وو خاوند يې د البعاث په واقعه کې شهيد شو پدې وخت کې يې د ماشوم عمر شپږ کاله وو بيا عمارة بن حزم ورسره نکاح وکوله دا بدري او جليل القدر صحابي دی او په ټولو غزاګانو کې يې د رسول الله ﷺ ملګرتيا کړېده .

دا مبارکه د مديني منوري ښځه وه او مديني

منورې ته د رسول الله ﷺ تر راتلو وړاندې په اسلام مشرفه شوې وه خپل ماشوم يې له ماشوم توب نه په اسلامي خبرو او د قران کريم تر سيورې لاندې لوى کړو په زړه کې يې د ماشوم توب نه د رسول الله ﷺ مينه ور اچولې وه او د زيد ماشوم زړه هم ددې مبارک دين په خوند او مزه باندې له ماشوم توب نه پوه شوى وو هغه وخت چې رسول الله ﷺ مدينې منورې ته هجرت وکولو او د ابو ايوب انصاري رضي الله عنه په کور کې دمه شو نو دې مبارکې د خپل ماشوم او معصوم زوى په لاس ډکه کاسه خوراک رسول الله ﷺ ته ډالى کړو او ورته يې ولېږلو او په مدينه منوره کې دا رسول الله ﷺ ته اوله هديه او تحفه وه .

حضرت زيد رضي الله عنه ددې اولې تحفه قصه پخپله کوي چې کله رسول الله ﷺ مدينې منورې ته تشريف راوړ نو اوله هديه او تحفه چې رسول الله ﷺ ته وړاندې شوه هغه د ماتې شوې ډوډى ډکه کاسه وه چې په غوړيو او شودو کې وړه کړل شوې وه مور بې بې مې ماته راکړه چې رسول الله ﷺ راغلى دى هغه ته يې ورووړه ما کاسه راوړه او د رسول الله ﷺ په وړاندې مې کېښوده او ورته مې وويل : يا رسول الله ﷺ دا ډوډى مې مور تاته را لېږلې ده رسول

الله ﷺ راته و فرمایل : الله دې په تا او ستا په مور کې برکت واچوي .

چې یو څه وخت تېر شو حضرت النوار رضی الله تعالی عنها راغله او دا ماشوم زوی یې رسول الله ﷺ ته ورکړو چې دا به ستاسي خدمت هم کوي او لتاسي نه به قران کریم هم زده کړي او تاسي به دده تربیه او پالنه کوئ .

حمنة بنت جحش رضی الله تعالی عنها

دا حضرت حمنة بنت جحش بن ریاب الاسدیة وه د بني اسد بن خزیمة ښځه د زینب بنت جحش رضی الله تعالی عنها خور وو .

د حضرت مصعب بن زبیر ❽ سره یې واده شوی وو د اُحد په ورځ ترینه شهید شو بیا حضرت طلحة بنت عبید الله په نکاح کړه دهغه نه یې محمد او عمران ماشومان پیدا شول او دهغه ښځو نه وه چې د رسول الله ﷺ سره یې بیعت کړی وو د اُحد په غزا کې یې د زخمیانو د خدمت په موخه شرکت کړی وو زخمیانو ته به یې اوبه ورکولې او د هغوی په زخمونو به یې پټی لګولې او دهغوی درملنه به یې کوله .

کله چې د اُحد غزا پای ته ورسېده رسول الله ﷺ را

ستون شو نو ښځو به د دوی د خپلوانو په اړه ورځخه پوښتنه کوله نو رسول الله ﷺ به هغوی ته رښتیا ویل تردې چې حضرت حمنة بنت جحش رضی الله تعالی عنها هم ورته راغله رسول الله ﷺ ورته وویل : ای حمنة عبد الله بن جحش ستا ورور شهید شو صبر پرې وکړه دې مبارکې وویل انا لله و انا الیه راجعون بیا رسول الله ﷺ ورته وویل : ای حمنة ستا ماما حضرت حمزة بن عبد المطلب شو صبر پرې وکړه دې مبارکې وویل انا لله و انا الیه راجعون بیا رسول الله ﷺ ورته وویل : ای حمنة مصعب بن عمیر ستا خاوند شهید شو صبر پرې وکړه دې مبارکې وویل : آه افسوس جنګه ..... بیا رسول الله ﷺ یو ځل ترینه پوښتنه وکوله په مصعب باندې دې ولې افسوس وکولو؟ دې مبارکې ورته وویل : دهغې یتیمان ماشومان راته پاتې شول ....

کله چې د حضرت حمنة رضی الله تعالی عنها ماشوم محمد بن طلحة پیدا شو رسول الله ﷺ ته یې په غېږ کې راوړو رسول الله ﷺ ورته وویل دده نوم محمد دی او دده کنیة به ابو سلیمان وي .

دې مبارکې د رسول الله ﷺ یو حدیث نقل کړی دی رسول الله ﷺ فرمایي : دنیا تازه او شنه ده ډېر ځله یو کس چې په دنیایي مزو کې ننوزي په آخرت

کې دده لپاره له او رنه بغیر بل هېڅ شی نه وي.

ام هانئ بنت ابي طالب رضی الله تعالی عنها

د رسول الله ﷺ د تره لور وه خپل نوم یې فاخته وو د ابي طالب بن عبد المطلب بن هاشم لور وه د حضرت علي او حضرت جعفر او عقیل رضي الله عنهم خور وه مور یې فاطمة بنت اسد بن هاشم وه د هبیرة بن ابي وهب المخزومي په نکاح کې وه جعدة بن هبیره یې زوی وو په مکه مکرمه کې تر هجرت پنځوس کاله د مخه پیدا شوي وه د رسول الله ﷺ ښځه کشره وه د ښه خوی او ښه فصاحت او ښه شکل مجموعه وه د رسول الله ﷺ سره په یو ځای د خپل پلار په کور کې لویه شوي وه د رسول الله ﷺ زړه غوښتل چې ددې سره واده وکوي لکن کله چې دا ځوانه شوه نو د قریشو یو مشر هبیرة بن وهب المخزومي وغوښته بیا هغه په نکاح کړه کله چې رسول الله ﷺ مبارک دین ته دعوت شروع کړو نو ددې خاوند ته یې هم دعوت ورکړو هغه اسلام قبول نه کړو او دې هم د خپل خاوند له امله اسلام قبول نه کړو لکن دې به بیا هم د رسول الله ﷺ احترام

کاوه او دده مبارک سپکاوی به یې نه کاوه او د اسلام د نه راوړلو وجه صرف د خاوند متابعت وو او رسول الله ﷺ به چې کله د دوی کورته ورتلو نو ددې خاوند هم د یو خپلوان په نظر ورته کتل او دده سپکاوی یې نه کولو کله چې دده مبارک تره ابو طالب وفات شو او پدې کال باندې حضرت خدیجة رضی الله تعالی عنها هم وفات شوه رسول الله ﷺ به اکثر د دوی کور ته ورتلو او په کومه شپه باندې چې د معراج واقعه راغله پدې شپه هم رسول الله ﷺ د دوی په کور کې وو سحر یې ټر ټولو وړاندې دې ته دا قصه وکوله چې نن شپه څه تېر شول دې ورته وویل : یا نبي الله خلکو ته دا خبره بهر مه کوه هغوی به ستا تکذیب وکوي او په تا پورې به مسخرې وکوي او تاته به تکلیف ورسوي .

لکن رسول الله ﷺ د چا پروا ونه کوله هغه وخت چې د حرم په خوا کې ناست وو ابو جهل ورته راغلو د مسخرو په ډول یې ورته وویل : څه نوی خبر درته نه دی راغلی؟ رسول الله ﷺ ورته وویل : راته راغلی دی نن شپه زه بیت المقدس ا و له هغه ځای نه بیا اسمانونو ته ختلی وم او بېرته په همدې شپه کې را وګرځېدم .

ابو جهل ورته وویل دا خبره به ته د خلکو په مخ کې وکوې؟ رسول الله ﷺ ورته وویل : هو بالکل

..
هغه خلکو ته آواز کړو ورته ویل یې راشئ محمد
نوې خبرې کوي رسول الله ﷺ ټولو ته رښتوني قصه
وکوله هغوی ترینه مختلف ډول سوالونه شروع کړل
ټولو ته معلومه وه چې محمد ﷺ تردې وړاندې
بیت المقدس ته نه ووتللی نو یې د مسجد اقصی
په اړه پوښتنې تري کولې څو ستنې یې وې، څو
دروازې یې وي ؟ او داسې نور لکن رسول الله ﷺ
به د الله ① په مرسته د هرې پوښتنې صحیح ځواب
ورکولو .
کله چې رسول الله ﷺ مدینې منورې ته هجرت وکولو
ام هاني او خاوند او اولادونه یې په مکه کې
پاتې شول د رسول الله ﷺ خبر به چې ورته رسېدو
دا به یې د کامیابي په خبر خوشحاله کېده کله
چې مکه د مسلمانانو په لاس فتح شوه حضرت ام
هانئ رضی الله تعالی عنها راغله د خپلو اولادونو
سره په اسلام مشرفه شوه او خاوند یې نجران ته
و تښتیدو په همدې ورځ یې رسول الله ﷺ کورته
ورغلو او ددې مبارکې په کور کې یې آته رکعته
مونځ وکولو حارث بن هشام المخزومي هغه کس وو
چې رسول الله ﷺ یې په اړه اعلان کړی وو چېرته چې
تاسې ته په مخه درغلو قتل یې کړئ هغه هم
راغلو له ام هانئ څخه یې امان وغوښتو دې

مبارکې رضی الله تعالی عنها ورته امان ورکړو کله یې چې ورور حضرت علي 8 خبر شو هغه ورته په غصه شو هغه 8 وویل : چې هرڅنګه وي دا به زه قتلوم رسول الله ☸ دده د قتل اجازه کړېده پدې وخت کې رسول الله ☸ ور ننوتلو پوښتنه یې وکوله چې څه خبره ده؟ دوی ورته قصه وکوله بیا رسول الله ☸ ورته وویل : ام هانئ تا چې چاته امان ورکړو مونږ هم هغه ته امان ورکړی دی .

د رسول الله ☸ څخه یې ٤٦ حدیثونه روایت کړي دي حضرت عروة بن الزبیر ، امام شعبي ، امام عطاء او ددې مبارکې لمسیان جعدة، یحیی هارون او نور ډېر مشهور خلک یې شاګردان وو .

د حضرت علي 8 تر خلافت پورې ژوندۍ وه په ٤٠ هجري کې وفات شوه .

حضرت ام هانئ رضی الله تعالی عنها فرمایي د فتح په ورځ زه د رسول الله ☸ کور ته ورغلم هغه مبارک غسل کولو او حضرت فاطمې رضی الله تعالی عنها ورته پرده نیولې وه ما ورباندې سلام واچولو رسول الله ☸ پوښتنه وکوله څوک دي؟ ما ورته وویل : زه ام هانئ د ابي طالب لور یم بیا رسول الله ☸ وویل ستړې مه شې کله چې له غسل نه فارغ شو پاڅېدو آته رکعته مونځ یې وکولو ځان یې په یوه جامه کې پېچلی وو کله

چې لـه مـانځه نـه فـارغ شو مـا ورتـه وويـل : يـا رسول الله ﷺ زمـا دا ورور (حضرت علي ؓ) هغه ځوک وژنـي چې مـا ورتـه امـان ورکړی دی ..

رسول الله ﷺ وفـرمـايـل : تـا چې چاتـه امـان ورکړی دی مـونږ هم هغه تـه امـان ورکړی دی حضرت ام هـانئ رضی الله تـعـالـی عنهـا فـرمـايـي دا د ځـاښت وخت وو .

حضرت درة بنت ابي لهب رضی الله تعالی عنها

د رسول الله ﷺ د تره ابي لهب لور وه په مکه مکرمه کې په اسلام مشرفه شوه او بیا یې په رسول الله ﷺ پسې مدینې منورې ته د هجرت شرف هم تر لاسه کړو موریې ام جمیل وه د قریشو په ښځو کې یې د سیادت او مشري مرتبه درلوده د ابي سفیان خور وه د خپل خاوند سره به یې هر وخت رسول الله ﷺ ته په تکلیف ورکولو کې د خپل خاوند د حضرت درة رضی الله تعالی عنها له پلار سره مرسته کوله او په قران کریم کې په سورة مسد کې په حمالة الحطب سره یاده کړل شوېده .

دې مبارکې خپلې قربانی او غیرت ته هغه وخت ټول خلک او مسلمانان حیران کړل چې دا مبارکه کله په مکه مکرمه کې په اسلام مشرفه شوه پدې وخت کې ددې مور او پلار د اسلام د سختو دشمنانو په لست کې تر ټولو اول وو دده ﷺ تره ابو لهب به په رسول الله ﷺ پسې روان وو چېرته به چې له رسول الله ﷺ سره چا خبرې کولې نو ده به ورته ویل : زه دده تره یم او دا مې وراره دی دا لیونی شوی دی دده خبره ونه منئ .... او داسې نورې خبرې به یې ورته کولې نو خلکو به ویل چې

دده خپل تره په ده پسې داسې وايي نو مونږ که دده خبره ومنو نو څه خير به مونږ ته راکړي او ددې مور ام جميل به په تکليف سره له لرې ځاى نه اغزي راوړل او د رسول الله ﷺ په لاره مبارکه کې به يې صرف ددې لپاره کېښودل چې ده ﷺ ته وربانديې تکليف ورسيږي دهمدې مور او پلار نه دا مبارکه مدينې منورې ته و تښتېده او هجرت يې وکولو نو ټول خلک په خاصه توګه مسلمانان ددې قربانۍ ته زيات حيران وو ځان يې رسول الله ﷺ ته ور ورسولو .

ددې په ورونو کې يو عتيبة بن ابي لهب وو چې د رسول الله ﷺ دښمنې يې د خپل ژوندی مقصد ګڼلو او څومره به يې چې په وس پوره وه نو رسول الله ﷺ ته به يې تکليف رسولو تردې چې رسول الله ﷺ ورڅخه زيات په تنګ شو او ده ته يې ښېرا وکوله او هغه ښېرا دده په حقل کې قبوله شوه او د شام په سفر کې د زمري ښکار شو .

دوه نور ورونه يې عتبة او معتب د مکې د فتح تر ورځ پورې کافر پاتې شول او د فتح په ورځ يې تره حضرت عباس رضي الله عنه رسول الله ﷺ ته راوستل او په ايمان مشرف شول .

د جهالت په وخت کې الحارث بن نوفل بن عبد المطلب ورسره نکاح کړې وه د هغه نه يې عقبة ،

ولید او ابو مسلم ماشومان وو هغه د بدر په جنګ کې ووژل شو کله يې چې هجرت وکولو نو حضرت دحية الکلبي وغوښتله بيا يې دهغه سره واده وشو او د حضرت ام المؤمنين عائشي رضی الله تعالی عنها سره يې ښه تعلق جوړ شو دهغې مبارکې کور ته به راتلله او له هغې رضی الله تعالی عنها څخه به يې علم زده کولو .

دا مبارکه د هجرت په شلم کال د حضرت عمر بن الخطاب رضی الله تعالی عنه د خلافت په زمانه کې وفات شوه .

حضرت خولة بنت ثعلبة رضی الله تعالی عنها

دا حضرت خولة بنت ثعلبة بن أصرم بن فهد بن ثعلبة وه ددې مبارکې واده د حضرت اوس بن ثابت سره شوی وو دا د حضرت عبادة بن صامت ورور وو کوم چې په بدر او احد او د رسول الله ﷺ سره په هر میدان کې شریک وو .

حضرت خولة رضی الله تعالی عنها هغه بي بي وه چې د خپل خاوند سره يې په څه خبره جنجال شو هغه ورته غصه شو ورته يې وويل (انت علی کظهر امي) (ته ماته لکه زما د مور په شان يې) په همدې غصه کې ترينه را ووتلو بهر له خلکو سره په

خبرو شو څه وخت تېر شو بېرته کورته لاړو هغې ته يې ځان نيږدې کول وغوښتل هغې مبارکې ده ته له نيزديکت څخه انکار وکولو او ورته يې وويل : تا ماته وويل (انت علی کظهر امي) او دا تر اسلام وړاندې د طلاق الفاظ وو زه ترڅو تاته نشم نيزدې کېدلی ترڅو ماته ستا ددې خبرې په اړه د الله ① حکم معلوم شوی نه وي حضرت خولة رضی الله تعالی عنها راغله رسول الله ﷺ ته يې ټوله قصه تېره کړه رسول الله ﷺ ورته وويل : ته اوس هغه ته حرامه يې ... هغه بيا بيا رسول الله ﷺ ته راتله او ورته ويل يې هغه زما خاوند دا خبره په غصه کې کړېده او زه د هغه څخه جدايي نه غواړم او په نا روا سره ورسره وخت تېرول هم نه غواړم يا رسول الله ﷺ زما مشکل د حل لپاره څه لاره را پيدا کړه رسول الله ﷺ ته چې پدې اړه کومه وحی نه وه راغلې نو رسول الله ﷺ دي ته کومه نوې خبره له ځانه نشوای کولی دې الله ① ته په چيغو ژړل او الله ① ته يې سوال کولو چې زما د مشکل لپاره کومه لاره را وباسي تردې چې د سورت مجادلې اول آيتونه نازل شول چې په هغې کې الله ① رسول الله ﷺ ته وفرمايل : الله ① د هغه ښځې خبرې واورېدې چې لتا سره يې د خپل خاوند په اړه لانجه کوله او د هغې خاوند ته

پکې حکم شوی وو چې د ظهار کفاره دې ورکړي او بیا دې خپلې ښځې ته رجوع وکوي .....

حضرت خولة رضی الله تعالی عنها د ښه زړه خاونده وه او ښه جرئت یې درلود او کله به چې څه خبره ورته حق ښکاره شوه نو په ویلو کې یې هېڅ ویره نه محسوس کوله او پدې اړه یې د هېچا پروا هم نه کوله د حضرت امیر المؤمنین عمر فاروق ❽ د خلافت په زمانه کې یې چې کله امیر المؤمنین ❽ په لار کې ولید هغه یې و درولو او وعظ یې ورته شروع کړو تر ډېره وخته یې هغه ته نصیحت کولو ورته ویل یې : عمره په اول کې چې ما ته ولیدې تاته عمیر ویل کېدل او په سوق عکاظ کې لرګی درسره وو مېږې دې څرولې بیا څه ورځې تېرې شوې چې ستا نوم عمر شو او بیا درته وویل شول یا امیر المؤمنین ای عمره له الله ① څخه د رعیت په حق کې و ډار شه د چا چې په مرګ باندې یقین وي هغه ورڅخه ډاریږي او هغه څوک چې په حساب یقین لري له عذاب څخه ډاریږي .

د حضرت عمر ❽ نه پوښتنه وشوه ته داسې په لاره کې دې زړې ښځې ته دریږې؟ ده مبارک ❽ ورته وویل زما د په الله ① قسم وي که مې دا توله ورځ دلته ودروې زه به ددې نه صرف فرض مونځونو ته اجازه اخلم او ترې څم به دا حضرت خولة ده هغه ښځه ده چې الله ① ددې خبره تر اوو آسمانونو څخه

لوړه واوریده او عمر به یې نه اوري؟

حضرت بریره رضی الله تعالی عنها

حضرت بریرة رضی الله تعالی عنها د حضرت عائشي رضی الله تعالی عنها ازاده کړې وینزه وه د حضرت رسول الله ﷺ او حضرت عائشي رضی الله تعالی عنها خدمت یې ډیر زیات کړی دی په جنګي میدانونو کې یې د زخمیانو د خدمت او درملني په موخه برخه اخیستې ده د حضرت عائشي رضی الله تعالی عنها سره به تله په سفر کې به یې ددې مبارکې خدمت هم کولو .

دا مبارکه به هروخت د حضرت ام المؤمنین عائشي رضی الله تعالی عنها په خدمت کې مصروفه وه د علم سیرت کتابونه ددې مبارکې په اړه لیکي ددې مبارکې ژوند د جهاد تقوی او د الله ① د ویرې نه د ډک ژوند نمونه وه .

ددې مبارکې په واسطه مونږ ته یوه مسئله دا راغلې ده چې دا کله ازاده کړل شوه نو رسول الله ﷺ ورته اختیار ورکړو چې د ازادي نه مخکې ستا کوم خاوند وو ته د هغه سره په نکاح کې پاتې کېدل غواړې او که یې پرېږدې؟

بله مسئله دا وه چې رسول الله ﷺ کورته راغلو په

کټوه کې غوښه بانديې وه نو رسول الله ﷺ ته د کور کوم بل خوراک چې پوخ وو کېښودل شو رسول الله ﷺ پوښتنه وکوله په کټوه کې غوښه نه وه؟ دوی ورته وويل يا رسول الله هغه غوښه وه هغه بريرې ته چا صدقه کړې وه او تاسې خو د صدقې غوښه مال نه خورئ رسول الله ﷺ و فرمايل : هغه ددې لپاره صدقه وه او زمونږ لپاره ددې له لورې نه هديه ده .

حضرت عائشه رضی الله تعالى عنها فرمايي ماته بريره راغله راته يې وويل زما مالکانو زه په نه اواقه سرو زرو مکاتبه کړې يم چې دا زه ورکړم زه ازاده کيږم که ته لما سره مرسته وکوې؟ ما ورته وويل : دا به زه درته برابر کړم لکن ستا ولاء به زما وي (ته په زما ازاده کړل شوې وينزه وې) کله چې بريره يې مالکانو ته ورغله هغوی ددې شرط له منلو انکار وکولو ما د رسول الله ﷺ سره دا خبره وکوله بيا رسول الله ﷺ ماته مشوره راکړه چې وايې خله او بيا يې پخپله ازاده کړه ولاء د هغه چا وي چې څوک ازادول کوي .

د بريرې نکاح د يو تور غلام سره شوې وه چې مغيث نوميدو کله چې دا ازاده شوه نو رسول الله ﷺ اختيار ورکړو چې اوس ستا خوښه ده که په زړه نکاح پاتې کېدل غواړې او که له هغه نه

جدايي غواړي دي مبارکي وويل : نه زه د هغه سره په نکاح کې پاتې کېدل نه غواړم دا مبارکه په کوڅو کې روانه وه هغه غلام به په دي پسې وو ژړل يې رسول الله ﷺ خپل تره عباس ته وويل : ته د بريرې سره د مغيث مينې او د مغيث نه د بريرې نفرت ته نه حيرانېږې؟ بيا رسول الله ﷺ بريرې ته وويل : که دې رجوع ورته کړې واى؟ بريرې رضى الله تعالى عنها رسول الله ﷺ ته وويل تاسې ماته ا مر کوئ؟ (يعني که امر کوئ نو بيا خو په سر سترګو زه ستاسې امر منم) رسول الله ﷺ ورته وويل : نه صرف د هغه سپارښت کوم حضرت بريرې رضى الله تعالى عنها ورته وويل زما ورته ضرورت نشته (ددېنه ښکاره شوه که څوک د چا په څه مسئله کې سپارښ ونه مني نو د خفګان خبره پکې نشته لکه بريرې رضى الله تعالى عنها چې د رسول الله ﷺ سفارش ونه منلو رسول الله ﷺ وربانديې خفه نه شو او که چېرته دا د خفګان خبره واى نو حضرت بريرې رضى الله تعالى عنها به خامخا د رسول الله ﷺ خبر منلې واى)

عبد الملک بن مروان فرمايي : زه به د امارت نه مخکې د حضرت بريرة رضى الله تعالى عنها سره په مدينه منوره کې کېناستم دې به ماته ويل په تا کې څه خصلتونه زه وينم او ته ددې وړ يې چې امارت درته درکړل شي که چېرته دا امارت

تاته وسپارل شو نو ډېر کوښښ به کوي چې د چا وينه تويې نه کړي ما د رسول الله ﷺ څخه آورېدلي دي يو څوک به د جنت له دروازي نه دومره لرې شړل کيږي چې بالکل يې ونه ويني د مسلمان د ويني د تويولو له امله .

حضرت بريرة رضی الله تعالی عنها د حضرت عائشې رضی الله تعالی عنها ازاده کړل شوې وينزه د حضرت معاوية د خلافت په زمانه کې په حق ورسېده

حضرت خنساء رضی الله تعالی عنها

حضرت خنساء رضی الله تعالی عنها خپل نوم يې تماضر بنت عمر وو د لوړې مرتبې خاونده صحابية وه د شه شعر جوړولو قوه يې درلوده او په شريفه کورنی کې پيدا شوې وه او په شريفه کورنی کې د غيرتمن پلار تر سيوري لاندې د غيرتمنو ورونو معاوية او صخر په مينځ کې لويه شوې وه د بني جشم کورنی يو مشهور جنګيالي او مالدار سړي دريد ورته د واده بلنه ورکړه دي ووېل چې د بل قوم مالدار او تکړه پهلوان نه مې د خپل قوم يو غريب هلک راته ښه دی نو د هغه واده ته يې انکار وکولو او د خپل تره د زوی رواحة بن عبد العزيز سره يې واده وکولو سره ددې چې ده هغه سره هم په واده کې تر ډېره وخته پورې ددې امله پاتې نه شوه چې

هغه قېمار باز (جوارګر) وو او خپلې ټولې پيسې به يې په قېمار کې مصرف کولې نو د هغه سره يې د يو ماشوم د پيدا کېدلو نه وروسته نور وخت نه تېرول غوښتل له هغه نه بېله شوه بيا يې بل خپل د تره زوی مرداس بن ابي عامر السلمي سره واده وکولو او الله ① د هغه نه ورته څلور ماشومان ورکړل .

دا په جاهليت کې ټولو خلکو پېژندله او دې شهرت په هغه شعرونو کې پيدا کړو چې په وژل شويو غبرګو ورونو صخر و معاويه پسې يې ويل او دا د هغوی په غم داسې دردېدلې وه چې د حضرت عمر ❽ تر خلافت پورې يې پسې ژړل د حضرت عمر ❽ د خلافت په زمانه کې وليدل شوه چې د حرم نه يې طواف کولو او ژړل يې د خپل ورور معاويه يوه څپلۍ يې په خپل ټکري پورې تړلې وه د بدر تر جنګ وروسته هند بنت عتبة د ابي سفيان ښځه هم ډېره دردېدلې وه پلار ، ورور او تره يې د بدر تر جنګ وړاندې په ميدان کې وژل شوي وو څرنګه چې خنساء په ټولو عربو کې په غم کې مشهوره وه نو دا هم ورغله چې ورسره مخامخ شوه پوښتنه يې ترې وکولې خورې څوک يې؟ هند ورته وويل د عربو د سردارانو له کورنۍ څخه يم آورېدلې مې وو چې ته په ټولو عربو کې زياته غمجنه يې او ماته داسې ښکاره کيږي چې زه په

ټولو عربو کې غمجنه يم بيا دواړه کېناستې او د خپل غم قصې يې يو له بل سره شريکې کړې .

هغه وخت راغلو چې د ددې زړه ته د اسلام د ور ننوتلو وخت را ورسېدو دا مبارکه د خپلې قبيلې له نور خلکو سره په يو ځاى رسول الله ﷺ ته راغله او په اسلام مشرفه شوه .

د علم الشعر ماهرين ددې د شعرونو په اړه وايي چې ددېنه وړاندې او ددېنه وروسته به داسې شاعره نه وي چې د خنساء رضى الله تعالى عنها په ډول شعر ترتيب کړي ددې په اړه ويل کيږي چې خنساء هغه شاعره ده چې په سړيو باندې په شعر کې غالبه شوېده .

جرير د عربو مشهور شاعر وو چې هېچا ورسره په شعر کې مقابله نشواى کولى چا ورڅخه پوښتنه وکوله په ټولو خلکو کې څوک ښه شاعر دى هغه ورته وويل که چېرته خنساء نه واى نو زه .

د قادسيې جنګ د اسلام په تاريخ کې يو ځانګړى نوم لري کله چې حضرت عمر ؓ عام اعلان وکولو چې ټول مجاهدين د را ټول شي د روميانو جنګ ته ور وتل دي نو هرڅوک په خپله جذبه سره راغلل او د امير المؤمنين په خدمت کې حاضر شول چې جنګ ته لاړ شي د حضرت خنساء رضى الله تعالى عنها څلور زامن وو د جنګ قادسيې نه يې وړاندې څلور واړه را ټول کړل او ورته ويل يې:

زما د زړه ټوټو ! تاسې پخپله خوښه اسلام قبول

کړی دی او پخپله خوښه مو هجرت کړی دی زما د
په الله ﷻ قسم وي چې ما نه ستاسې د پلار سره
خیانت کړی دی او نه مې ستاسې میندې رسوا کړې
دي (بد کار مې نه دی کړی) والله تاسې په رښتیا
سره د خپل پلار اولاد یاست الله ﷻ تاسې ته په خپل
نوم د جنګېدلو حکم کړی دی او اصلي نېکبختي خو
داده چې ددې دنیا فاني ژوند د آخرت د ابدي
ژوند نه قربان کړل شي سبا چې کله د جنګ میدان
ګرم شي تاسې به هم پاڅېږئ او په پوره مېړانه
به د الله ﷻ د نصرت سره و جنګېږئ د کفارو
مقابله وکوئ که الله ﷻ غوښتي وي په جنت کې
ستاسې مېلمستیا به تیاره وي .
چې د قادسیې په ورځ جنګ ګرم شو نو ددې مبارکې
رضی الله تعالی عنها زامن یو په بل پسې د شهادت
لوړ مقام ته ورسېدل کله چې دې رضی الله تعالی
عنها ته د خپلو زامنو د شهادت په اړه وویل
شول دې رضی الله تعالی عنها و فرمایل:
د الله ﷻ ډېره شکرېه چې زه یې د دوی په شهادت
باندې سرلوړې کړمه زما امید دی چې د الله ﷻ د
رحمت په سیوري کې به زه هم له دوی سره ومه .
ددې مبارکې سیرت ته چې انسان په غور سره
وګوري نو انسان پوه کوي چې په ژوند کې یوازې
اسلام دی چې زړه ته اطمنان ورکولی شي حضرت
خنساء چې په دوو ورونو پسې په کلونو کلونو

دومره وژړل چې په ټولو عربو کې مشهوره شوه اوس هماغه خنساء رضی الله تعالی عنها د خپلو زامنو په شهادت باندې الحمد لله واي .

ددې د کورنۍ خلکو حضرت عمر ❽ ته وويل چې دا تر اوسه پورې په ورونو پسې ژاړي هغه ددې په ځوانۍ کې وژل شوي وو او اوس دا بوډۍ ښځه ده که تاسې ورته نصيحت وکوئ نو کېداى شي چې ترې صبر شي حضرت عمر ❽ ورته وويل په مرګ باندې يقين وساته او ژړا بس کړه دې ورته وويل : زما په مرګ باندې يقين دی د مضر قبيلې په دوو غوره کسانو صخر او معاويه پسې ژاړم.

حضرت عمر ❽ ورته وويل : ته په داسې چا پسې ژاړې چې هغه به اور ته تللي وي؟ دې مبارکې ورته وويل : ځکه خو پسې ژاړم .

د حضرت عثمان ❽ د خلافت په زمانه کې په ٢٤ هجري کې وفات شوه .

ام کلثوم رحمها الله بنت ابي بکر الصديق ❽

د مسلمانانو د لمړي خليفه او د صاحب الغار د رسول الله ﷺ د نېږدې ترين دوست دريمه لور وه او مور يې حضرت حبيبة بنت خارجة رضى الله تعالى

عنها وه دا مبارکه یې د والد صاحب تر وفات وروسته پیدا شوه .

د حضرت طلحة بن عبید الله ❽ (دا د هغه بختورو لسو صحابه وو له جملې نه وو چې په دنیا کې ورته د جنت زیری ورکړل شوی وو) سره واده شوی وو او الله ① ورته دری ماشومان ورکړي وو .

زکریا بن طلحة

یوسف بن طلحة

عائشة بنت طلحة

د جمل په واقعه کې یې خاوند مبارک په شهادت ورسېدو بیا یې د حضرت عبدالرحمن بن عبد الله بن ربیعة سره واده شوی وو او دهغه نه یې څلور اولادونه وو

ابراهیم بن عبد الرحمن بن ابي ربیعة

موسی بن عبد الرحمن بن ابي ربیعة

ام حمید بنت عبد الرحمن بن ابي ربیعة

ام عثمان بنت عبد الرحمن بن ابي ربیعة

دا مبارکه د حضرت رسول الله ﷺ په ملاقات نه وه مشرفه شوي ددې امله صحابیة نه وه ځکه دا د حضرت ابي بکر صدیق رضی الله تعالی عنه له وفات څخه هم وروسته پیدا شوي وه .

ددې په اړه ابو بکر صدیق ❽ تر خپل وفات وړاندې خپلې لور حضر عائشې رضی الله تعالی عنها ته ویلي وو ما ته دې حبیبة په ګېډه باندې

ماشوم جینی شکاره کیږي بیا همدا ام کلثوم رحمها الله پیدا شوه .

دا مبارکه فرمایي یوه شپه حضرت طلحة بن عبید الله زیات نا ارامه وو ما ورځخه پوښتنه وکوله چې تاسې ته نن شپه څه تکلیف دی؟ ده ❽ راته وویل نن ماته له کوم ځای نه زیات مال راغلی دی دهغه مال سره مې سودا ده د مسلمان په کور کې دومره مال جمع کول نه ښایي بیا ما ورته وویل : خو سبا یې په خلکو باندي وویشه په کورونو کې د وګړو د شمېر په اندازه یې هر کور ته ورکړه زما رایه یې خوښه شوه او سحر وختي یې شروع وکوله د مهاجرینو او انصارو په کورونو یې تقسیم کړو .

څرنګه چې له طلحة رضی الله تعالی عنه نه ددې مبارکې دری ماشومان وو دوه هلکان او یوه جینی وه هلکان دواړه په ماشوم توب کې په حق رسېدلي وو او لور یې عائشه نومیده لویه شوې وه یوه ورځ یې مور ته ویل زما پلار ستا له پلار نه غوره وو .. دواړو پدې کې خبرې کولې بیا یې په مینځ کې حضرت ام المؤمنین عائشې رضی الله تعالی عنها فیصله وکوله او ورته یې وویل کله چې زما پلار ابو بکر صدیق ❽ رسول الله ☸ ته ورغلو رسول الله ☸ ورته وویل : ای ابابکره ته له اور نه الله ① آزاد کړی یې . او کله چې طلحة ❽

رسول الله ﷺ ته مخامخ شو رسول الله ﷺ ورته وويل : چې ابو طلحة ته له هغه کسانو څخه يې چې الله ① فرمايي : فمنهم من قضى نحبه (په تاسې کې ځينو خپل نظر پوره کړو)

حضرت ام کلثوم رحمها الله د رسول الله ﷺ يو حديث د حضرت عائشې رضى الله تعالى عنها څخه نقل کړى دى چې رسول الله ﷺ يوه شپه نا وخته وروسته ددې چې ټول خلک خپاره شول او په جومات کې ويده کېدونکي خلک هم ويده شول پاڅېدو او مونځ يې وکولو بيا يې وويل دا يې وخت دى که زه نه ډارېدلى چې زما په امت باندې به سخت شي .

حضرت ام کلثوم رحمها الله د حضرت عائشې رضى الله تعالى عنها څخه روايت کوي چې رسول الله ﷺ ماته دا دعا را وښوده :

اللهم إني أسألك من الخير كله عاجله وآجله ما علمت منه وما لم أعلم. وأعوذ بك من الشر كله عاجله وآجله ما علمت منه وما لم أعلم. اللهم إني أسألك من خير ما سألك عبدك ونبيك. وأعوذ بك من شر ما عاذ به عبدك ونبيك. اللهم إن أسألك الجنة وما قرب إليها من قول أو عمل. وأعوذ بك من النار وما قرب إليها من قول أو عمل. وأسألك أن تجعل كل قضاء قضيته لي خيرا

ترجمه : اى الله زه لتا څخه سوال کوم د ټول خير کوم چې عاجل وي او که د وخت د تېرېدلو سره وي هغه چې زه ورباندې پوهېږم او چې ورباندې نه پوهېږم زه په تا باندې پناه غواړم له هر ډول

شر نه که عاجل وي او که په ځنډ وي هغه چې زه وربانديې پوهېږم او چې وربانديې نه پوهېږم ای الله زه لتا څخه دهغه خير سوال کوم کوم چې لتا نه ستا نبي او بنده کړی دی زه په تا بانديې دهغه شر نه پناه غواړم چې ستا بنده او نبي ورڅخه پناه غوښتې ده ای الله زه لتا څخه جنت غواړم او هغه چې جنت ته نېږديې کول کوي که عمل وي او که قول وي او له اور او هغه څه نه پناه غواړم چې اور ته نېږديې کول کوي که قول وي يا عمل ای الله① زه لتا څخه غواړم چې ته هره فيصله کوې زما د خير لپاره يې وکوې .

حضرت ام الدرداء رضی الله تعالی عنها

نوم يې خيرة بنت ابي حدرد الاسلمي دی دا ام الدرداء وه د ابي الدرداء ⑧ مېرمن وه د رسول الله ﷺ او خپل خاوند نه يې ډېري مسئلې زده کړې وې دين داره تقوی داراه او د خپل خاوند ابي الدرداء عويمر الانصاري ⑧ لپاره د خير او برکت نه ډکه بي بي وه په حديثو کې يې صفوان بن عبد الله بن صفوان ، ميمون بن مهران، زيد بن اسلم او ام الدرداء الصغری شاګردان وو دوی تولو و رڅخه روايات کړي دي .

سهل بن معاذ د خپل پلار او هغه د ام الدرداء رضی الله تعالی عنها نه روايت کوي چې ام الدرداء

رضی الله تعالی عنها فرمایل : لما سره رسول الله ﷺ په لاره کې په داسي حالت کې ملاقي شو چې زه له حمام نه را وتلې وم راځخه یې پوښتنه وکوله : له کوم ځای نه یا ام الدرداء؟ ما ورته وې له حمام نه راغلم رسول الله ﷺ راته وویل : زما د په هغه ذات قسم وي چې زما نفس د هغه په لاس کې دی کومه ښځه چې بغیر د خپلو میندو له کورونو څخه بل ځای جامې له خپل ځان څخه لرې کړي هغې ددې او د الرحمن ① په مابین کې ټولې پردې لرې کړې .

کله چې رسول الله ﷺ د مهاجرینو او انصارو په ما بین کې ورور ګلوي جوړوله دده وروړګلوي یې د حضرت سلمان فارسي ❽ سره جوړه کړې وه یوه ورځ چې حضرت سلمان فارسي ❽ د دوی کورته د دوی د لیدنې لپاره راغلو ویې لیدل چې ام الدرداء زیات مصرف کوي ورته یې وویل : دا ته ولې داسي کوې ؟ هغې مبارکې رضی الله تعالی عنها ورته وویل : ستا د ورور ابو الدرداء دنیا ته ضرورت نشته بیا ابو الدرداء راغلو خوراک یې ورته تیار کړو سلمان فارسي ❽ ورته وویل : راځه ته هم وخوره ده ❽ ورته وویل : زما روژه ده حضرت سلمان فارسي ❽ ورته وویل : ترڅو یې چې ته ونه خورې زه یې هم نه خورم بیا

هغه ورسره خوراک وکولو کله چې بیګاه شو ابو الدرداء پاڅېدو نفلونه یې کول سلمان فارسي ❽ ورته وویل : ویده شه هغه ویده شو لږ وروسته بیا را پاڅېدو سلمان فارسي ❽ ورته وویل ویده شه هغه ❽ بیا ویده شو کله چې د شپې آخر شو بیا حضرت سلمان فارسي را پاڅیدو او ده ته یې وویل : اوس پاڅیږه بیا دواړو مونځ وکولو بیا سلمان ورته وویل : بېشکه د رب د په تا باندې حق دی ، د خپل ځان د هم په تا باندې حق دی ، د خپل کور واله هم په تا حق دی هر چا ته خپل حق ورکړه حضرت ابو الدرداء ❽ راغلو رسول الله ☸ ته یې قصه وکوله رسول الله ☸ ورته وویل : سلمان رښتیا ویلي .

حضرت ام الدرداء رضی الله تعالی عنها یو حدیث روایت کړی دی چې رسول الله ☸ فرمایي : د کوم مړي سره چې سورة یس ولوستل شي الله ① په هغه باندې عذاب سپکوي .

حضرت ام الدرداء رضی الله تعالی عنها فرمایي رسول الله ☸ فرمایل : زما امت ته درې شیان بښل شوي دي خطاء، هېره، او هغه کوم کار چې په ده باندې په .

د ا مبار عنها په شام کې د

حضرت عثما حق ورسېده دوه کاله

وروسته بيا حضرت ابو الدرداء ❽ هم وفات شو .

هند بنت عتبة رضى الله تعالى عنها

نسب يې :

د پلار له لوري : هند بنت عتبة بن ربيعة بن عبد شمس بن عبد مناف بن قصي بن كلاب بن مرة بن كعب بن لؤي بن غالب بن فهر بن مالك بن قريش بن كنانة بن خزيمة بن مدركة بن إلياس بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

مور ئي : صفية بنت أمية بن حارثة بن الأوقص بن مرة بن هلال بن فالج بن ذكوان بن ثعلبة بن بهثة بن سليم بن منصور بن عكرمة بن خصفة بن قيس عيلان بن مضر بن نزار بن معد بن عدنان.

له هغه ښځو نه ده چې په عربو کې پخوا له اسلام او وروسته له اسلام نه مشهوره وه ددې د خبرو طريقه ددې فصاحت او د اسلام او جهالت په دواړو حالتونو کې ددې پاکي د ستاينې وړ ده .

د مکې د فتح په ورځ په اسلام مشرفه شوېده پدې وخت کې د قريشو د سردار ابي سفيان په نکاح کې وه لکه مخکې چې ددې کتاب په پنځمه برخه کې تېرشول ابو سفيان د مکې د فتح په شپه په اسلام مشرف شو .

د مکې د فتح په ورځ په صفا باندې چې کله رسول الله ﷺ د سړيو د بيعت نه فارغ شو نو بيا د ښځو سره د بيعت سلسله شروع شوه د سفيان ښځه هند

(هغه ښځه وه چې د احد په غزا کې شریکه وه او د رسول الله ﷺ د تره مبارک حضرت حمزة ❽ ګېډه یې وربانديې څیرلې وه او دهغه پوزه او غوږونه یې وربانديې پرې کړي وو) اوس په داسې حالت کې راغله چې ځان یې پټولو چې رسول الله ﷺ مې ونه پېژني او بیعت شروع شو

رسول الله ﷺ ورته ویل زه لتاسې نه بیعت اخلم چې تاسې به له الله ① سره شریک نه نیسئ غلا به نه کوئ ....

هند ورته وویل ابو سفیان سخت سړی دی (په مصرف کې سخت دی) که زه دهغه د مال نه څه شی اخلم دا غلا ده؟ ابو سفیان ولاړ وو هغه ورته وویل زما د مال نه چې ته کوم شی اخلې هغه تاته معاف دي

رسول الله ﷺ ورته وخندل او ویې پېژندله ورته ویل یې : ته هند یې؟

دی ورته وویل هو ! څه چې مخکې تېر شوي دي هغه معاف کړه ای د الله ① رسوله ① دې تاته معافي وکوي .

رسول الله ﷺ ویل : زه ستاسې څخه بیعت اخلم چې زنا به نه کوئ؟

هند ورته ویل : آیا اصیله ښځه هم زنا کوي؟

رسول الله ﷺ ویل : زه لتاسې نه بیعت اخلم چې تاسې به خپل اولادونه نه مړه کوئ.
هند ورته ویل: مونږ له وړکتوب څخه را لوی کړل هغوی تاسې راته په بدر کې ووژل حضرت عمر ﷺ چې د رسول الله ﷺ نه لږ لاندې په صفا باندې ناست وو داسې یې ورته وخندل چې شا ته ړنګ شو رسول الله ﷺ هم ورته مُسکی شو .
بیا رسول الله ﷺ ورته وویل : زه لتاسې نه بیعت اخلم چې تاسې به بهتان نه جوړوئ .
هند ورته ویل : بالکل بهتان بد شی دی او تاسې مونږ ته صرف په نېکو کارونو باندې امر کوئ.
رسول الله ﷺ ورته ویل : زه ستاسې نه بیعت اخلم چې تاسې به زما نا فرماني نه کوئ .
هند ورته ویل : والله چې مونږ دې ځای ته راتلو په زړه کې مو دا نه وه چې مونږ به ستا نا فرماني کوو ددې ځای نه چې کور ته لاړه خپل بت یې په زمکه وویشتو او مات یې کړو او ورته ویل یې ستا له لاسه مونږ په دوکه کې وو .
د جهالت په دور کې دې د الفاکه بن المغیرة بن عبد الله المخزومي القرشي سره واده کړی وو د هغه یوه حجره وه چې هرڅوک بغیر د اجازې هلته ور ننوتل الفاکه له دې سره په همدې کوټه کې وو دا ویده شوه هغه ترې بهر ته ووتلو یو کس راغلو د الفاکه سره یې څه کار وو دهغه لیدل

يې غوښتل چې کوټې ته ننوتلو ويې ليدل ښځه ويده ده نو بېرته ترې روان شو په بېرته تلو کې د الفاکه سره مخامخ شو هغه راغلو هند يې را ويښه کړه ورته ويل يې دا کس چې لتا څخه ووتلو دا څوک وو؟ دې ورته قسم وخوړو چې زه خو همدا اوس تا را ويښه کړم ما هېڅوک نه دي ليدلي ده ورته وويل : څه د پلار کور ته دې لاړه شه خلکو د دوی په اړه خبرې شروع کړې پلار يې دې ته وويل :لورې ماته سمه خبره وکوه که هغه کس تاته څه ويلي وي زه به په هغه پسې څوک ور ولېږم هغه به يې قتل کړي ستا له لمن څخه به عار لرې شي او که چېرته هغه دروا‌غ ويلي وي زه به له ده سره د يمن نجوميانو ته (چې په دې وخت د رازونو په معلومولو کې مشهور وو) خپله فيصله يوسم .

دې ورته وويل پلاره زما د قسم وي هغه دروا‌غ وايي عتبة د هند پلار په فاکه بن مغيره پسې ورغلو ورته ويل يې تا زما لور په ډېر لوی شي توره کړېده يا به ته ګواه راوړې په هغه څه چې ته وايې او يا به لما سره د يمن نجوميانو ته ورځې هغه ورته وويل زه لتا سره نجوميانو ته ورځم الفاکه د قريشو د څه کسانو په ټولي کې روان شو او د بني مخزوم کورنی څه ښځې ورسره رواني شوې او عتبة د هند پلار د بني عبد مناف په څه کسانو کې د هند سره روان شو

کله چې د نجومیانو علاقې ته ورسېدل د هند رنګ بدل شو او د خفګان اثرات وربانديښکاره شول پلار یې ورته وویل: بچې ستا دا حالت ولې هغه وخت نه وو چې خلک زمونږ په را وتلو خبر وو؟ یعني تا له راوتلو مخکې ماته صحیح حقیقت نه ښکاره کولو او دا ته ولې اوس خفه شوې او په مخ د وېرې او ډار نښې دي؟ پلاره زه څکه داسې شوم چې تاسې ما اوس داسې کس ته ور ولئ چې هغه رښتیا او درواغ دواړه ویلی شي هسې نه چې هغه ماته څه داسې خبره وکوي چې ټول عمر د عربو په ژبه پاتې شي.

پلار یې ورته وویل: ته رښتیا وایې لکن مونږ به د اصلي مسئلې نه وړاندې د نجومي امتحان اخلو چې کله زمونږ یقین شو چې هغه رښتیا حقیقت را ویستلی شي نو بیا به مونږ په هغه باندې فیصله کوو.

دوی مخکې ددې چې نجومې ته ور وړاندې شي د غنم یوه دانه یې په یو پټ ځای کې کېښوده بیا هلته ورغلل هغه د دوی زیات قدر وکولو او مال یې ورته حلال کړو او د دوی یې احترام وکولو بیا عتبة ورته خبرې شروع کړې ورته ویل یې مونږ تاته په یو کار کې راغلي یو او د راتلو نه مخکې مو درته یو شی په پټ ځای کې ستا د امتحان کولو لپاره ایښې دي هغه څه شی دي؟ هغه ورته وویل مېوه ده په یو خاص ځای کې

عتبه ورته ویل تردي هم ښکاره راته وواېه بیا هغه ورته وویل : د غنم دانه ده په فلاني ځای کې .

عتبة نجومي ته وویل : هو تا رښتیا وویل اوس ددي ښځو په اړه مونږ ته خبري وکوه .

نجومي را پاڅېدو ښځو ته راغلو د هري ښځي په سر به یې لاس وهلو ورته ویل به یې پاڅېږه د خپل شان سره (ستا په اړه څه خبره نشته) کله چې هند بنت عتبة ته ورسېدو ورته ویل یې پاڅېږه په داسي حالت کي چې ته پاکه یې زانیه او بدعمله نه یې ستا نه په راتلونکي زمانه کي به یو بادشاه پیدا شي معاویة نوم به یې وي تول زیات خوشحال شول چې د هند بنت عتبة په لمن باندي لګېدلی داغ پاک شو کله چې را ووتل نو پخواني خاوند الفاکه یې لاس را ونیولو دي خپل لاس له هغه نه کش کړو او ورته یې وویل : زما د قسم وي زه غواړم چې هغه بادشاه ستا زوی نه وي .

الفاکه بیا په خپل کار پښېمان وو یو خو د هغې پاکي ښکاره شوه بل ښکاره شول چې د هغي یو زوی به بادشاه کیږي نو الفاکه غوښتل چې هغه بادشاه دده زوی شي لکن هند بیا نه غوښتل چې د دومره لوی تور نه وروسته د هغه سره پاتې شي .

بیا یې خپل پلار ته وویل : پلاره دي کس ته تا زه په نکاح ورکړې وم ددینه وروسته چې څوک ما غواړي نو مخکې ددي چې ته ما ورکړې نو زما سره به وربانديې مشوره کوې .

بله ورځ سهیل بن عمرو او ابو سفیان بن حرب راغلل هر یوه دا د ځان لپاره غوښته او دواړه کسان د قریشو د مشرانو او محترمینو له جملې نه وو .

پلار یې راغلو په څه شعرونو کې یې خپلې لور ته وویل : سهیل بن عمرو او ابو سفیان بن حرب راغلي تا غواړي دواړه د عزت او شرافت خلک دي ستا خوښه چې څوک خوښوې .

دې ورته ویل : پلاره زه د دواړو نومونو سره نا بلده یم ته ماته د دوی په اړه ووایه د دوی صفات ماته شکاره کړه چې زه وربانديې فکر وکړم پلار یې اول د سهیل بیا د ابو سفیان خویونه ورته وویل دې په دې دواړو کې ابو سفیان خوښ کړو او د همده نه بیا ماشوم معاویه پیدا شو .

دا مبارکه چې کله په اسلام مشرفه شوه بیا په خپل اسلام کې ښه ټینګه وه او ښه اسلام یې وساتلو تر خپلې وسې پورې قرباني یې د اسلام لپاره هم ورکړه د یرموک په غزا کې د خپل خاوند سره په جنګ کې شریکه وه او چې څوک به د جنګ نه شاته کېدل دې به ورته خبرې کولې او ورته ویل به یې چېرته ځې جنګ ستا شا ته روان

دی مخ ور واړوه او ښه د قربانۍ نه ډک کار یې د ټولو هغه مسلمانانو خویندو سره وکړی ووچې پدې جنګ کې شریکې وې .

د حضرت عمر ❽ د خلافت ډیر وخت نه وو تیر شوی چې دا په حق ورسیده د یوقول له مخې د حضرت عثمان ❽ په خلافت کې وفات شوه .

مسلمانه خور

حضرت امام احمد د زبیر ابن العوام ❽ نه روایت کړی دی کله چې د اُحد په ورځ مونږ ولیدل چې یوې ښځې منډه را اخیستې وه د شهیدانو په لور ور روانه وه تردې چې نیږدې وه چې شهیدانو ته ور رسېدلې وای رسول الله ﷺ خوښه نه کړه چې دا ښځه شهیدان ووینې نو مونږ ته یې وویل : دا ښځه ښځه ... یعنې دا ښځه را منع کړئ .

حضرت زبیر ❽ فرمایې ما و پېژندله چې دا خو زما مور حضرت صفیة رضی الله تعالی عنها (د سید الشهداء حضرت حمزة ❽ سکه خور) ده ما پسې ور منډه کړه تردې چې مخکې ددې پسې ور ورسېدم چې هغه شهیدانو ته ور ورسیږي .

زه ورته په مخه کې ودرېدم دا په ډېره تادي کې روانه وه او زه یې په سینه کې په لاس ټېله کړم او لاره یې رانه خلاصه کړه او راته یې وویل : له مخې نه مې لرې شه .

ما ورته وویل : زه د رسول الله ﷺ له لوري تاته راغلی یم .

دا مبارکه رضی الله تعالی عنها ودرېده او دوه جامې یې را وویستلې راته یې وویل دا دوه ټوټې مې راوړې دي زه خبره شوي یم چې ورور مې شهید

شوی دی (حضرت حمزة ❽) ددپنه ورته کفن جوړ کړئ .

بیا یې د رسول الله ﷺ نه اجازه وغوښته چې وروڼه مې په هر حالت کې دی زه یې کتل غواړم او زه یوه مسلمانه ښځه یم زه به وربانډې صبر وکوم بیا رسول الله ﷺ ورته اجازه ورکړه ورته راغلو ویې کتلو او ویې ویل انا لله و انا اليه راجعون او ترې روانه شوه .

مونږ په هغه دوه ټوټو کې حضرت حمزة ❽ نغښتل غوښتل لکن په خوا کې ورسره یو انصاري شهید پروت وو مونږ ته ښه ښکاره نه شوه چې د هغه بالکل کفن نه وي او حضرت حمزة دې په دوو ټوټو کې ونغښتل شي نو بیا مو د دوی دواړو په منځ کې په هغه دوو ټوټو باندې قرعه اندازي وکوله او هر یو مو په هغه ټوټه کې ونغښتو چې ورته رسېدلې وه .

مــاخـذونــه

1-التاريخ الإسلامي مواقف وعبر، د. عبد العزيز الحميدي، دار الدعوة، الإسكندرية.

2- السيرة النبوية دروس وعبر، د. مصطفى السباعي، المكتب الإسلامي، بيروت، لبنان، الطبعة التاسعة، 1406هـ - 1986م.

3- السيرة النبوية، لأبي محمد بن عبد الملك بن هشام، دار الفكر.

4- السيرة النبوية عرض حقائق وتحليل أحداث ,د.على محمد الصلابي الطبعة الأولى.

5- السيرة النبوية الصحيحة، د. أكرم العمري، الطبعة الأولى 1412هـ/ 1992م، مكتبة العلوم والحكم بالمدينة المنورة.

6-السيرة النبوية في ضوء المصادر الأصيلة:الدكتور مهدي رزق الله أحمد ط1-1412هـ مكتبة الملك فيصل.

7- السيرة النبوية مواقف وعبر :الدكتور عبد العزيز بن عبد الله الحميدي ط2 دار الدعوة .

8-القيادة العسكرية في عهد الرسول ﷺ ، دار القلم، الطبعة الأولى، 1410هـ- 1990م.

9- تفسير القرطبي، لأبي عبد الله القرطبي، دار إحياء التراث العربي، بيروت، لبنان، 1965م.

10- سير أعلام النبلاء: شمس الدين الذهبي، مؤسسة الرسالة، الطبعة الأولى، 1403هـ.

11- صور وعبر من الجهاد النبوي في المدينة، تأليف: د. محمد فوزي فيض الله، دار القلم، دمشق، الدار الشامية، بيروت، الطبعة الأولى، 1419هـ- 1996م.

12- صحيح السيرة النبوية، إبراهيم العلي، دار النفائس، الطبعة الثالثة، 1408هـ -1998م.

13- صحيح البخاري، محمد إسماعيل البخاري، دار الفكر، الطبعة الأولى، 1411هـ - 1991م.

14- على خطى الحبيب :عمرو خالد

17- فقه السيرة النبوية :الدكتور محمد سعيد رمضان البوطي ط11 1991م

18- من معين السيرة، صالح أحمد الشامي، المكتب الإسلامي، الطبعة الثانية، 1413هـ- 1992م.

19- فقه السيرة النبوية، منير الغضبان، معهد البحوث العلمية وإحياء التراث مكة المكرمة.

20- شرح النووي على صحيح مسلم للإمام النووي المتوفى 676هـ - طبع المطبعة المصرية ومكتبتها – القاهرة عام 1347هـ.

21-البداية والنهاية، أبو الفداء ابن كثير الدمشقي. دار الريان للتراث.

22- غزوة بدر الكبرى الحاسمة، محمود خطاب.

23-غزوة بدر الكبرى، محمد أبو فارس، دار الفرقان، الطبعة الأولى، 1402هـ- 1982م.

24- غزوة بدر الكبرى، محمد أحمد باشميل، طبعة دار الفكر، الطبعة السادسة، سنة 1394هـ

25-فتح الباري، ابن حجر العسقلاني، دار المعرفة، بيروت، لبنان.

26- الدر المنثور في التفسير بالمأثور، الإمام السيوطي، الناشر محمد أمين دمج، بيروت، لبنان.

27-زاد المعاد في هدي خير العباد، أبو عبد الله ابن القيم حققه: شعيب الأرناؤوط وعبد القادر، الطبعة الأولى، 1399هـ، دار الرسالة.

28-السيرة النبوية في ضوء القرآن والسنة، محمد أبو شهبة، دار القلم، دمشق، الطبعة الثالثة، 1417هـ - 1996م.

٢٩-المستفاد من قصص القرآن للدعوة والدعاة، عبد الكريم زيدان، مؤسسة الرسالة، الطبعة الأولى، 1418هـ- 1997م.

3٠- طبقات ابن سعد الكبرى، محمد بن سعد الزهري، دار صادر، ودار بيروت للطباعة والنشر، 1376هـ- 1957م.

3١- المغازي للواقدي، محمد عمر بن واقد المتوفي 207هـ، تحقيق د. مارسدن جونس، عالم الكتب، بيروت، الطبعة الثالثة، 1404هـ- 1984م

3٢- القيادة العسكرية في عهد الرسول ﷺ، دار القلم، الطبعة الأولى، 1410هـ- 1990م.

3٣- إمتاع الأسماع بما للرسول من الأبناء والأموال والحفدة والمتاع، للشيخ أحمد المقريزي، صححه وشرحه محمود محمد شاكر، مطبعة لجنة التأليف والترجمة بالقاهرة 1941م.

د مؤلف چاپ شوي آثار

1. د حضرت محمد ﷺ د نبوت معجزې
پښتو

2. ړنګه ځاله
پښتو

3. آشیانه سوخته
فارسي

4. په اسلام کې د انسان حقوق
انګلیسي

5. دین یې دام دی ددنیا په لار کې ایښی
پښتو

6. فرار از ګزار
فارسي

7. له ګزاره تېښته
پښتو

8. زوړ دین نوی مسلمان
پښتو

9. ډم ډمکو جي او ليکوال
پښتو

10. اديان پشت در
فارسي

11. له دروازې تر شا دينونه
پښتو

12. د انصاف او اعتدال لاره
پښتو

13. کفري الفاظ
پښتو

14. کل بچه فارسي

15. معلومات عمومي
فارسي

16. د حج لارښود پښتو
او انګليسي

17. محمد رسول الله ﷺ سيرت اخلاق او پېژندنه
پښتو

18. د اسلامي تاريخ له پاڼو څخه اول
پښتو

19. د اسلامي تاريخ له پاڼو څخه دوهم
پښتو